

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων, Ἑταιρ.
μνασίων, Πρακτικῶν Λυκείων, Ἀνωτέρων Παρθεναγωγείων καὶ
τῆς ἀντιστοίχου ἄλλων σχολείων Μέσης Ἑκπαιδεύσεως.

Ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας
διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 40822 ἐγκριτ. ἀποφάσεως
1 Αὐγούστου 1933

διὰ μίαν πενταετίαν ἀπὸ τοῦ σχ. ἔτους 1933-34
μέχρι καὶ τοῦ σχολ. ἔτους 1937-38

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ
Ἐξεδόθη εἰς 2.500 ἀντίτυπα

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44 — ΑΘΗΝΑΙ
1933

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθ. { Πρωτ. 1211
Διεκπ. 786

Ἀθήνησι 18 Μαΐου 1933

Πρὸς

Τὸν Κύριον Χρῆστον Σαλίβερον, βιβλιακδότην.

Ἐνταῦθα

Ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἀπὸ 30 Ἰουνίου 1932 αἴτησιν ὑμῶν, δι' ἧς ὑποβάλλετε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ πρὸς ἔγκρισιν τὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Πανταζῆ Οἰκονόμου πονηθεῖσαν «Ἱερὰν Ἱστορίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης», γνωρίζομεν ὑμῖν, Συνεδικῇ διαγνώμῃ, ὅτι ὁ ἐκ τῶν Συνοδικῶν μελῶν Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Πολύκαρπος, εἰς ὃν παρεπέμφθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸ σύγγραμμα τοῦτο πρὸς μελέτην καὶ γιναμάτισιν, ἀπεφάνθη, μετ' ἐπισταμένην μελέτην, ὅτι οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῷ τὸ ἀπῆδον πρὸς τε τὰ δόγματα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

† ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Γερμανὸς Ρομπάνης

(Τ. Σ)

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

Ἐπειδὴ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, τὰ ὅποια ἐκτίθενται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, συνέβησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ ἀφορῶσι τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν, ὃ ὅποῖος κατέκειτο τὴν χώραν ταύτην, διὰ τοῦτο θεωροῦμεν καλὸν νὰ εἰπῶμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς γεωγραφίας αὐτῆς.

Παλαιστίνη καλεῖται ἡ χώρα, ἡ ὁποία κεῖται εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Ἀσίας, παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, καὶ ὀρίζεται πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς Συρίας, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Συριακῆς καὶ Ἀραβικῆς ἐρήμου, πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Πετραίας Ἀραβίας καὶ πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Ἡ χώρα αὕτη ὠνομάσθη Παλαιστίνη ἀπὸ τοῦ Β' π. Χ. αἰῶνος ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων, ἴσως ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς λέξεως Πελεσέθ, δηλαδὴ Φιλισταία, ἣτις ἐσήμαινε τὴν χώραν τῶν Φιλισταίων.

Εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν ἡ Παλαιστίνη φέρει διάφορα ὀνόματα. Οὕτω καλεῖται γῆ Χαναάν, γῆ Ἰσραὴλ (μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς αὐτήν), γῆ Ἰούδα (μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἰουδαίων ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Βαβυλῶνος), Ἀγία γῆ καὶ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, δηλ. τῆς ὑποσχέσεως, ἐπειδὴ ὑπεσχέθη αὐτήν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀβραάμ καὶ τοὺς ἀπογόνους του.

Διαιρέσεις τῆς Παλαιστίνης

Ἡ Παλαιστίνη διὰ τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότον, εἰς τὸ πρὸς ἀνα-

τολὰς τοῦ Ἰορδάνου μέρος, τὸ ὅποιον ἐκλήθη Περαία, καὶ εἰς τὸ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου, τὸ ὅποιον ἀπετέλει κυρίως τὴν Χαναάν.

Ἡ Περαία σήμερον καλεῖται Ὑπεριορδανία καὶ ἀποτελεῖ ἴδιον κράτος, ἡ δὲ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου χώρα, ἡ ἄλλοτε καλουμένη Χαναάν, ἀποτελεῖ τὸ κράτος τῆς Παλαιστίνης ὑπὸ τὴν ἐντολὴν καὶ διοίκησιν τῆς Ἀγγλίας.

Ὅροι τῆς Παλαιστίνης.

Ἡ Παλαιστίνη εἶνε χώρα μᾶλλον ὄρεινή. Τὰ δὲ σπουδαιότερα αὐτῆς ὄρη ἀποτελοῦσι κλάδους τοῦ ὄρους αὐτῆς Ἀντιλιβάνου, εὐρισκομένου εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς, ἔναντι τοῦ Λιβάνου, κειμένου εἰς τὰ ὄρια τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης.

Ἐκ τῶν κλάδων τούτων τοῦ Ἀντιλιβάνου εἰς μὲν διευθύνεται πρὸς ἀνατολὰς καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἀποτελεῖ τὰ ὄρη τῆς Μωάβ Ἀβαρὶν, τῶν ὁποίων ὀνομαστὸν εἶνε τὸ ὄρος Ναβαῦ, ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ὁ Μωϋσῆς εἶδε μακρόθεν τὴν Χαναάν πρὸ τοῦ θανάτου του. Ἄλλος δὲ διευθύνεται πρὸς δυσμὰς καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ σχηματίζει τὰ ὄρη Ἑρμών ἢ Ἀερμών πρὸς βορρᾶν, τὰ ὄρη τῆς Γαλιλαίας Θαβώρ, τὸ ὄρος τῆς Καπερναοῦμ, τὸ ὅποιον ἐκλήθη ὄρος τῶν μακαρισμῶν, καὶ τὸ Καρμήλιον ὄρος, τὸ ὅποιον εἰσχωρεῖ εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Εἰς τὴν Σαμάρειαν ὁ κλάδος οὗτος σχηματίζει τὸ ξηρὸν καὶ ἄγονον ὄρος Ἐβάλ καὶ τὸ κατάφυτον Γαριζίν.

Εἰς δὲ τὴν Ἰουδαίαν σχηματίζει τὸ ὄρος Νέβι Σαμουέλ (δηλ. προφήτου Σαμουὴλ), τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τοὺς λόφους Σιών, Μοριά καὶ Ἀκρα.

Ἐπὶ τῆς Σιών εἶχε κτισθῇ τὸ πρῶτον ἡ Ἱερουσαλήμ καὶ διὰ τοῦτο αὕτη καλεῖται καὶ πόλις Σιών ἢ ἀπλῶς Σιών, ἐπὶ δὲ τοῦ Μοριά εἶχε κτισθῇ ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος.

Πεδιάδες τῆς Παλαιστίνης.

Πεδιάδες ἡ Παλαιστίνη ἔχει τὴν διαρρεομένην ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, ἣτις καλεῖται εἰς μὲν τὴν Ἀγίαν Γραφὴν Χάραμπα, σήμερον δὲ καλεῖται Ἑλ- Γῶρ.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς πεδιάδος αὐτῆς εἶνε πολὺ χαμηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς Μεσ. θαλάσσης. Ἡ δὲ κλίσις αὐτῆς ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἐν ᾧ τὸ βόρειον μέρος αὐτῆς εἶνε χαμηλότερον τῆς θαλάσσης περὶ τὰ 200 μέτρα, τὸ νότιον αὐτῆς μέρος εἶνε περὶ τὰ 400 μέτρα χαμηλότερον.

Ἄλλη πεδιάς εἶνε ἡ πεδιάς τοῦ Ἰσραὲλ ἢ Ἑσδραλῶν, εἰς τὴν Σαμάρειαν, εὐφορωτάτη, καὶ κατάλληλος, διὰ σιτηρά, ἡ πεδιάς τῆς Ἰόππης, κατάλληλος δι' ἐσπεριδοειδῆ καὶ ἀμπέλους καὶ ἡ πεδιάς Σεφέλα, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Ἰόππης μέχρι σχεδὸν τῶν ὁρίων τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Ἡ πεδιάς αὕτη εἶνε ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμώδης καὶ ἄγονος. Ἐπ' αὐτῆς ἦσαν κατὰ τὴν παλαιὰν ἐποχὴν ἐκτισμέναι αἱ πόλεις τῶν Φιλισταίων.

Λίμναι τῆς Παλαιστίνης.

Ἡ Παλαιστίνη ἔχει καὶ τινὰς λίμνας, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότεραι εἶνε ἡ Μερῶμ ἢ Σαμοχωνίτις, πρὸς τὰ βόρεια μέρη αὐτῆς, ἡ λίμνη τῆς Καπερναοῦμ (ἢ τῆς Τιβεριάδος ἢ τῆς Γεννησαρέτ), εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἣτις καλεῖται καὶ θάλασσα ἔνεκα τοῦ μεγέθους αὐτῆς, καὶ ἡ Νεκρά θάλασσα εἰς τὴν Ἰουδαίαν, πρὸς τὰ Νότια τῆς Παλαιστίνης.

Καλεῖται δὲ Νεκρά θάλασσα, διότι δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν ἐντὸς τῶν ὑδάτων αὐτῆς οὔτε ἰχθύες, οὔτε ἄλλα ὑδρόβια ζῶα, ἔνεκα τῆς πυκνότητος τῶν ὑδάτων αὐτῆς ἐκ τοῦ ἁλατος καὶ ἄλλων συστατικῶν (ἀσφάλτου, σόδας κλπ.).

Ποταμοὶ τῆς Παλαιστίνης.

Ὁ σπουδαιότερος ποταμὸς τῆς Παλαιστίνης εἶνε ὁ Ἰορδάνης, ὁ ὁποῖος ῥέει ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότον. Οὗτος πη-

γάζει ἐκ τοῦ ὅρους Ἑρμών, διέρχεται τὰς λίμνας Σαμοχωνίτιδα καὶ Γεννησαρέτ καὶ χύνεται εἰς τὴν Νεκράν Θάλασσαν.

Ἐκτὸς τοῦ Ἰορδάνου ὑπάρχουσι καὶ τινες μικροὶ ποταμοί, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν χύνονται εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ ἄλλοι εἰς τὸν Ἰορδάνην.

Ἐκ τῶν χειμάρρων δὲ σπουδαιότερος εἶνε ὁ χεῖμαρρος τῶν κέδρων, ὅστις διέρχεται μεταξὺ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ ὅρους τῶν Ἑλαιῶν, διὰ μέσου τῆς κοιλάδος Ἰωσαφάτ, καὶ χύνεται εἰς τὸν Ἰορδάνην.

Κόλποι τῆς Παλαιστίνης.

Κόλπους ἡ Παλαιστίνη δὲν ἔχει καταλλήλους διὰ λιμένας.

Ὁ λιμὴν τῆς Ἰόππης εἶνε τεχνητός, προσβαλλόμενος ὑπὸ τρικυμίας τόσον, ὥστε δὲν δύνανται νὰ πλησιάσωσι τὰ πλοῖα εὐκόλως, ἐν καιρῷ αὐτῆς, διότι κινδυνεύουσι νὰ προσαράξωσιν εἰς σκοπέλους καὶ ὑφάλους, ἐκ τῶν ὁποίων γέμει ἡ παραλία ἐκείνη.

Πόλεις τῆς Παλαιστίνης.

Ἐκ τῶν πόλεων τῆς Παλαιστίνης σπουδαιότεραι ἦσαν, κατὰ μὲν τὴν παλαιὰν ἐποχὴν, ἡ Χεβρών, ἡ Βαιθήλ, τὰ Σόδομα, τὰ Γόμορρα, ἡ Σαλήμ, ἣτις κατόπιν ὠνομάσθη Ἱερουσαλήμ, ἡ Σαμάρεια, ἡ Βηθλεέμ, ἡ Γαβᾶν, ἡ Ἱεριχώ καὶ ἄλλαι. Ἐκ τούτων τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα κατεστράφησαν ἐντελῶς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ τοῦ Χριστοῦ ἦσαν ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, ἡ Καπερναοὺμ, Ναζαρέτ, ἡ Κανᾶ, ἡ Ναῖν, ἡ Βηθανία, ἡ Καισάρεια καὶ ἄλλαι.

Οἱ κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης.

Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης, καὶ ἰδίως τοῦ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου τμήματος αὐτῆς, ἦσαν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Χάμ, τοῦ υἱοῦ τοῦ Νῶε. Οὗτοι ἐκαλοῦντο

Χαμίται ἐκ τοῦ Χάμ, καὶ βραδύτερον ἐκλήθησαν Χανα-
ναῖοι ἐκ τοῦ Χαναάν, υἱοῦ τοῦ Χάμ. ἡ δὲ χώρα ἐκλήθη
Χανσάν.

Μετ' αὐτοὺς ἦλθεν ὁ Ἀβραάμ μετὰ τῆς συγγε-
νείας αὐτοῦ καὶ τῶν δούλων αὐτοῦ, ἐκ τῆς Μεσο-
ποταμίας καὶ ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Σὴμ, ἄλλου υἱοῦ τοῦ
Νῶε, ἐκ τοῦ ὁποίου κατήγοντο οἱ Σημιτικοὶ λαοί.

Ὁ Ἀβραάμ, μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας κατὰ τῶν Χαναναί-
ων, κατώρθωσε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Χαναάν, οἱ δὲ
ἀπόγονοι αὐτοῦ ἐπληθύνθησαν ἐκεῖ πολύ. Ὡνομάσθη δὲ ὁ
Ἀβραάμ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Χαναναίων Ἰβρίθ δηλ.
Ἑβραῖος, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸν περάτην, τὸν περαμερί-
την, ἐπειδὴ ἦλθεν ἐκ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου μέρους.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀβραάμ οἱ Χαναναῖοι ἦσαν εἰ-
δωολάτραι, λατρεύοντες τὸν Βάαλ, ἐν ᾧ ὁ Ἀβραάμ καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ ἐλάτρευον τὸν ἕνα ἀληθινὸν Θεόν, πρὸς
τὸν ὁποῖον προσέφερον θυσίας ζώων.

Τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν Χαναναίων ἐγιναν ἀργότερον
γείτονες καὶ ἄλλοι λαοί, οἱ Φιλισταῖοι πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς
Παλαιστίνης, οἱ Ἀμαληκῖται καὶ οἱ Ἰδουμαῖοι ἢ Ἐδωμί-
ται πρὸς νότον, οἱ Ἀμμωνῖται πρὸς Ἀνατολὰς καὶ οἱ
Μωαβῖται πρὸς τὰ νοτιοανατολικά.

Τὸ κλίμα τῆς Παλαιστίνης εἶνε εὐκρατον καὶ ὑγεινόν,
τὸ δὲ ἔδαφος γόνιμον, ὥστε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔτρε-
φε μέγαν πληθυσμόν.

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Ι. Εἰσγωγή.

Παλαιὰ Διαθήκη λέγεται τὸ ἱερὸν βιβλίον τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τοῦτο ἀνεγνώρισεν ὡς ἱερὸν βιβλίον καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ συνεπλήρωσεν αὐτὸ διὰ τῆς διδασκαλίας του. Διὰ τοῦτο ἀνεγνωρίσθη ἡ Π. Διαθήκη καὶ ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὡς ἱερὸν βιβλίον αὐτῆς καὶ ἀποτελεῖ, μετὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὴν Ἀγίαν Γραφὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Π. Διαθήκη δὲν ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς μόνον βιβλίου, ἀλλ' ἐκ τεσσαράκοντα ἐννέα διαφόρων βιβλίων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πέντε πρῶτα καλοῦνται «Πεντάτευχος».

Ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης ἄλλα μὲν περιέχουν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μωϋσέως περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ τιμωρίας τοῦ ἀνθρώπου ὑπ' αὐτοῦ, ἄλλα δὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἀνθρώπων κατὰ γλώσσας καὶ ἔθνη. Μετὰ ταῦτα ἄλλα πραγματεύονται τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἔθνους καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ, εἶνε δηλαδὴ ἱστορικὰ βιβλία.

Ἐκτὸς τῶν ἱστορικῶν τούτων βιβλίων, ἡ Π. Διαθήκη περιλαμβάνει βιβλία τῶν προφητῶν, ὅπου ἐκτίθενται διάφοροι προφητεῖαι, τὸ βιβλίον τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαβὶδ, τὰ

βιβλία τοῦ Σολομώντος, ὅπου ἐκτίθενται αἱ παροιμίαι καὶ ἄλλαι αὐτοῦ διδασκαλίαι.

Τέλος περιέχει καὶ διάφορα ἄλλα βιβλία θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν διδασκαλιῶν.

Συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης, κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, εἰς *ἱστορικά*, εἰς *προφητικά* καὶ εἰς *ἠθικά ἢ διδακτικά*.

Ἡ Π. Διαθήκη ἐγράφη εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 280 π. Χ. μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς ὑπὸ ἑβδομήκοντα δύο μεταφραστῶν Ἑβραίων, καὶ διὰ τοῦτο ἡ μετάφρασις αὕτη ὠνομάσθη Μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα. (Μετάφρασις τῶν Ο.).

Τὴν μετάφρασιν ταύτην ἐπεδίωξε καὶ ἔφερεν εἰς πέρας διὰ τῶν 72 μεταφραστῶν ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Φιλᾶδελφος ὁ Πτολεμαῖος. Τοῦτο ἔκαμε ὅχι μόνον διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν νόμον τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ ἔθνους καὶ νὰ πλουτίσῃ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ καὶ χάριν τῶν πολλῶν Ἑβραίων τῆς Αἰγύπτου, οἱ ὅποιοι δὲν ἐγνώριζον πλέον τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ τὴν Ἑλληνικὴν.

Τὴν μετάφρασιν αὐτὴν τῶν ἑβδομήκοντα μεταχειρίζεται ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἰδρύσεώς της μέχρι σήμερον.

Ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν διαφόρων βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης, συνάγομεν τὴν ἱστορίαν αὐτῆς, τῆς ὁποίας τὰ σπουδαιότερα γεγονότα ἐκθέτομεν δι' ὀλίγων εἰς τὸ ἀνά χειρας βιβλίον «Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης».

2.α') Διαίρεσις τῆς Ἱστορίας τῆς Π. Διαθήκης. (1)

Τὴν Ἱστορίαν τῆς Π. Διαθήκης δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς τὰ ἑξῆς ἑπτὰ μέρη.

α.) Ἀπὸ τῆς Δημιουργίας τοῦ κόσμου μέχρι τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ καὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἀνθρώπων κατὰ γλώσσας καὶ ἔθνη.

β.) Ἀπὸ τῆς ἐμφάνισεως τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ πρώτου πατριάρχου τῶν Ἑβραίων, μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωσήφ εἰς αὐτὴν.

γ.) Ἀπὸ τῆς γεννήσεως εἰς Αἴγυπτον τοῦ Μωϋσέως καὶ τῆς ἐξόδου τῶν Ἑβραίων ἐξ Αἰγύπτου μέχρι τῆς ἀνακτήσεως ὑπ' αὐτῶν τῆς Χαναάν.

δ.) Ἀπὸ τῆς ἐμφάνισεως τῶν κριτῶν μέχρι τῶν βασιλέων τῶν Ἑβραίων.

ε.) Ἀπὸ τῆς ἐμφάνισεως τῶν βασιλέων μέχρι τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας τῶν Ἰουδαίων.

ς.) Περί τῶν προφητῶν καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

ζ.) Ἀπὸ τῆς ἐπανόδου τῶν Ἰουδαίων ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τὴν Ἰουδαίαν μέχρι τῆς καταλήψεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

β.) Ὄνόματα τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἔθνους.

Οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τὸν ἱστορικόν των βίον ἔλαβον τὰ ἑξῆς ὀνόματα. **Ἑβραῖοι**, **Ἰσραηλίται** καὶ **Ἰουδαῖοι**.

Ἑβραῖοι ὠνομάσθησαν ὅταν τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς τὴν Χαναάν μετὰ τοῦ Ἀβραάμ, ἐκ τοῦ ἀντίπεραν τοῦ Ἰορδάνου μέρους, δηλαδὴ ἐκ τῆς Μεσοποταμίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθησαν Ἑβραῖοι, δηλαδὴ παραμερίται.

Ἰσραηλίται ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ Ἰακώβ. Οὗτος ὠνομάσθη Ἰσραήλ, δηλαδὴ **παλαιστής**, ἐπειδὴ, ὅταν ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας εἰς τὴν πατρίδα του, εἶδεν ὅτι

(1) ΣΗΜ. Τὴν δευτέραν παράγραφον «Διαίρεσις τῆς Ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης» καλὸν εἶναι ὁ διδάσκων νὰ διδάξῃ αὐτὴν μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ὅλης ὕλης τοῦ παρόντος βιβλίου, ἵνα οἱ μαθηταὶ κατανοήσωσι καὶ ταυτοποιήσωσιν αὐτὴν καλύτερον ἐν τῇ συνεδίσει αὐτῶν.

ἐπάλαισε μέ τὸν Θεόν. Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶνε τὸ τιμητικώ-
τερον δι' αὐτούς.

Ἰουδαῖοι ὠνομάσθησαν ἀφ' ὅτου διηρέθη τὸ κράτος
αὐτῶν εἰς δύο βασιλεία, τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὸ
basίλειον τοῦ Ἰούδα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ
κατεστράφη ταχύτερον, ἀπέμεινε δὲ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰού-
δα, ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα Ἰουδαῖος, καὶ μάλιστα ἀφ' ὅτου
οἱ Ἰουδαῖοι ὠδηγήθησαν αἰχμάλωτοι εἰς Βαβυλῶνα ὑπὸ
τῶν Βαβυλωνίων.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ ΤΗΣ ΒΑΒΕΛ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΤΑ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΕΘΝΗ.

3. Ἡ Δημιουργία τοῦ κόσμου.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Π. Διαθήκης, οὐδὲν ἐξ ὧσων βλέπομεν γύρω μας ὑπῆρχε κατ' ἀρχάς· οὔτε ἡ γῆ, οὔτε τὰ ἐπ' αὐτῆς, οὔτε ὅσα βλέπομεν εἰς τὸν οὐρανὸν ὑπῆρχον. Ἀτελείωτος ἔρημία καὶ κενὸν ὑπῆρχε καὶ σκότος βαθύ ἦτο εἰς τὸ χάος.

Μόνον ὁ πνευματικὸς Θεὸς ὑπῆρχε πανταχοῦ καὶ αὐτὸς μόνον ἔζη καὶ ἀπέλαυε τῆς χαρᾶς τῆς ὑπάρξεώς του καὶ τῆς ζωῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς εἶνε πανάγαθος καὶ παντοδύναμος, ἠθέλησε νὰ κάμῃ καὶ ἄλλα ὄντα, πρὸς τὰ ὁποῖα νὰ μεταδώσῃ τὸ μέγα ἀγαθὸν τῆς ζωῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ τὸν ἄνθρωπον.

Ἀλλὰ διὰ νὰ κάμῃ τὸν ἄνθρωπον, ἔπρεπε πρῶτον νὰ δημιουργήσῃ ἄλλα ὄντα καὶ πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐχρησίμευον εἰς αὐτὸν διὰ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ προσδεύσῃ. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισεν ὁ Θεὸς νὰ δημιουργήσῃ τὸν κόσμον, κατὰ μίαν σειρὰν ἀναγκαίαν, καὶ τελευταῖον ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον.

Ὡς ἐξῆς περιγράφει ἡ Π. Διαθήκη τὰ πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου.

Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου κατὰ τὰς τέσσαρας πρώτας
ἡμέρας αὐτῆς.

«Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο...»

Μετὰ ταῦτα διδάσκει ὅτι ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον εἰς ἕξ ἡμέρας, μόνον διὰ τοῦ λόγου του, τὴν δὲ ἑβδόμην ἡμέραν ἀνεπαύθη.

Καὶ τὴν μὲν *πρώτην ἡμέραν* εἶπεν ὁ Θεὸς «γενηθήτω φῶς καὶ ἐγένετο φῶς» (δηλαδή ἄς γίνη φῶς καὶ ἐγίνε φῶς). *Τὴν δευτέραν ἡμέραν* ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸ στερέωμα καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ οὐρανόν. *Τὴν τρίτην* συνήγαγε τὰ ὕδατα εἰς τὰς θαλάσσας καὶ ἐφάνη ἡ ξηρὰ καὶ ἐβλάστησαν τὰ φυτά. *Τὴν τετάρτην* ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ. *Τὴν πέμπτην* εἶπεν ὁ Θεὸς καὶ ἐγένοντο οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. *Τὴν ἕκτην* ἡμέραν ὁ Θεὸς ἐποίησε τὰ τετράποδα ζῶα, τὰ ἔρπετά καὶ τὰ θηρία τῆς ξηρᾶς καὶ τελευταῖον ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ἔκαμε κύριον ὅλης τῆς ἄλλης δημιουργίας. *Τὴν δὲ ἑβδόμην ἡμέραν* ὁ Θεὸς ἀνεπαύθη ἀπὸ τῆς δημιουργίας.

4. Ἡ πλάσις τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Π. Διαθήκη, ὅταν ἀναφέρῃ περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου, λέγει ὅτι ὁ Θεός, ἐν ᾧ τὰ ἄλλα ὄντα τοῦ κόσμου ἐδημιούργησε διὰ τοῦ λόγου του μόνον, τὸν ἄνθρωπον ἔπλασεν ὁμοίον του. Τοιοῦτοτρόπως ἔδειξεν ἰδιαίτεραν φροντίδα περὶ αὐτοῦ διότι εἶπε· «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμῶν», δηλαδή ἄς κάμωμεν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ γίνη ὁμοιος μεῖς ἡμᾶς. Νὰ γίνη ἠθικός καὶ ἄξιος νὰ γνωρίσῃ διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, τὸν Θεὸν καὶ τὸν κόσμον, καὶ νὰ προσδεύσῃ πνευματικῶς. Καὶ ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ Θεός, «ἔλαβε χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν». Καὶ ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδάμ, δηλαδή χωμάτινος.

Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου κατὰ τὰς δύο τελευταίας
ἡμέρας αὐτῆς.

Μετά ταῦτα ὁ Θεὸς ἔπλασε καὶ τὴν γυναῖκα ὁμοίαν πρὸς τὸν Ἀδὰμ· ταύτην μόλις εἶδεν ὁ Ἀδὰμ ἀνεγνώρισε τὴν ὁμοιότητα αὐτῆς πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν ὠνόμασεν Εὐάν καὶ εἶπεν· «αὕτη ὅστουν ἐκ τῶν ὀστέων μου ἐστὶ καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου»· δηλαδὴ εἶνε ὁμοία πρὸς ἐμέ.

Τοὺς δύο τούτους ἀνθρώπους ὁ Θεὸς ἔθεσεν ἐντὸς μεγάλου κήπου, πλουσιωτάτου καὶ ἀπὸ ὥραϊα καὶ καρποφόρα δένδρα καὶ φυτὰ καὶ ἀπὸ πᾶν εἶδος ζώου καὶ πτηνοῦ. Τὸν κήπον τοῦτον ἡ Γραφή ὀνομάζει Παράδεισον. Ὅταν ἔθεσεν αὐτοὺς εἰς τὸν Παράδεισον ὁ Θεός, ἠύλογησεν αὐτοὺς καὶ εἶπε· «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ κατακυριεύσατε τῆς γῆς». Αὐτοὶ δὲ ἔζων εὐτυχεῖς εἰς τὸν Παράδεισον.

Ἐπειδὴ οἱ δύο οὗτοι ἄνθρωποι ἦσαν οἱ πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι ἐπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν *πρωτόπλαστοι*. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε οἱ πατέρες ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸ ὅποιον ἐγεννήθη ἐξ αὐτῶν, λέγονται καὶ *προπάτορες*.

Ἀλλ' ὁ Θεός, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραφῆς, ἐκ τὸς τοῦ ὕλικου καὶ ὁρατοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους κόσμου, ἐδημιούργησε πρὸ αὐτοῦ καὶ τὸν ἀόρατον ἡ ἄυλον κόσμον, τὸν πνευματικόν. Οὗτος ἀποτελεῖται ἐκτῶν ἀγαθῶν πνευμάτων, τῶν ἀγγέλων, οἱ ὁποῖοι πάντοτε ἐκτελοῦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως μερικοὶ ἐξ αὐτῶν παρήκουσαν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ἐτιμωρήθησαν καὶ ἔγιναν κακοὶ καὶ πνεύματα πονηρά. Προσπαθοῦν δὲ πάντοτε νὰ πράττουν ἀντίθετα πρὸς τὸ θεῖον θέλημα καὶ ὀνομάζονται διάβολοι, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν νὰ παρασύρουν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν.

Β. Ἀμαρτία καὶ τιμωρία τῶν πρωτοπλάστων.

Εἰς τὸν Παράδεισον ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἔζων εὐτυχεῖς, διότι εἶχον τὰ πάντα εἰς τὴν διάθεσίν των καὶ ἦσαν κύριοι αὐτοῦ καὶ εἶχον τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλ' ἐφ' ὅσον οἱ πρωτόπλαστοι ἔζων χωρὶς νόμον, δὲν

Ἡ Εὐα καὶ ὁ Ἀδὰμ παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τρώ-
γουν ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ, ἐξαπατηθέντες ὑπὸ τοῦ ὄφεως.

ἦτο δυνατόν νά διακριθοῦν οὔτε ὡς καλοὶ οὔτε ὡς κακοὶ καί ἐπομένως δέν θά εἶχον οὐδεμίαν ἠθικὴν ἀξίαν. Διότι, χωρίς νόμον, αἱ πράξεις των δέν θά ἦσαν οὔτε καλαὶ οὔτε κακαί. "Ἐπρεπεν ὁμως ὁ ἄνθρωπος νά ἔχη ἠθικὴν ἀξίαν διὰ τῶν πράξεων του καί νά μὴ εἶνε ὅπως τὰ ἄλλα ζῶα.

Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς πρωτοπλάστους μίαν ἐντολήν, ἓνα νόμον, ὥστε ἐκ τῆς ἐλευθέρας τηρήσεως ἢ μὴ τηρήσεως αὐτοῦ θά ἐχαρακτηρίζοντο οὗτοι ἢ καλοὶ ἢ κακοὶ καὶ ἁμαρτωλοί.

Πρὸς τοῦτο παρουσιάσθη ὁ Θεὸς μίαν ἡμέραν εἰς τοὺς πρωτοπλάστους καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· «ἀπὸ τῶν καρπῶν πάντων τῶν δένδρων τοῦ Παραδείσου νά φάγετε· ἀπὸ τῶν καρπῶν ὅμως τοῦ δένδρου τούτου, τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, νά μὴ φάγετε διότι ἐὰν φάγετε θά ἀποθάνετε». Ὡνόμασε δὲ ὁ Θεὸς τὸ δένδρον ἐκεῖνο δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, διότι ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου ἐκείνου θά ἦτο τὸ μέσον νά κριθοῦν οἱ πρωτόπλαστοι ἐὰν ἦσαν καλοὶ ἢ κακοί.

"Ἐκτοτε οἱ πρωτόπλαστοι δέν ἔτρωγον ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ τοῦ δένδρου ἐκείνου.

Μίαν ἡμέραν ὅμως, ὅτε ἡ Εὐὰ ἦτο μόνη της, παρουσιάσθη εἰς αὐτὴν ὁ πονηρὸς, ὑπὸ μορφὴν ὄφεως, καὶ εἶπε· διατί ἐξ ὅλων τῶν καρπῶν τῶν ἄλλων δένδρων τρώγετε ἐκ δὲ τῶν καρπῶν τοῦ δένδρου τούτου δέν τρώγετε; Ἐκείνη εἶπε πρὸς αὐτόν ὅτι ὁ Θεὸς ἀπηγόρευσε τοῦτο εἰς ἡμᾶς.

Τότε ὁ πονηρὸς εἶπε πρὸς αὐτὴν ὅτι ἐκ φθόνου ὁ Θεὸς ἀπηγόρευσε εἰς σᾶς τοῦτο, διὰ νά μὴ γίνετε καὶ σεῖς ὅμοιοι πρὸς αὐτόν. Συνέστησε δὲ εἰς αὐτὴν νά φάγῃ καὶ νά δώσῃ καὶ εἰς τὸν Ἀδάμ, ὅταν θά ἔλθῃ, διὰ νά γίνουν καὶ αὐτοὶ Θεοί.

Ἡ Εὐὰ ἐπίστευσεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ διαβόλου καὶ ἀμέσως ἔλαβε καὶ ἔφαγεν ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ. "Ὅταν δὲ μετ' ὀλίγον ἦλθεν ὁ Ἀδάμ, ἡ Εὐὰ ἔπεισεν αὐτόν νά φάγῃ καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτόν καὶ ἔφαγεν. Ἀλλὰ μόλις ἔφαγον καὶ οἱ δύο, τότε ἐνεθυμήθησαν

ὅσα εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὁ Θεὸς καὶ ἤρχισαν νὰ φοβῶνται καὶ νὰ αἰσθάνωνται ἐντροπὴν διὰ τὴν γυμνότητά των καὶ προσεπάθουν νὰ καλύψουν αὐτὴν διὰ φύλλων συκῆς. Τότε ἀντελήφθησαν ὅτι ἐξηπατήθησαν ὑπὸ τοῦ διαβόλου καί, χωρὶς νὰ κερδίσουν τίποτε, ἔγιναν ἁμαρτωλοὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἤρχισαν νὰ φοβῶνται τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ.

Μετ' ὀλίγον ἤκουσαν τὸν Θεὸν νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς· τόσον δὲ ἐφοβήθησαν, ὥστε ἐκρύβησαν ὀπισθεν θάμνων καὶ δένδρων, διὰ νὰ μὴ φανοῦν πρὸ αὐτοῦ. Διὰ πρῶτην δὲ φορὰν ἠσθάνθησαν τοιοῦτον εἶδος φόβου.

Τότε ὁ Θεὸς ἐκάλεσε τὸν Ἀδὰμ καὶ εἶπεν· «Ἀδὰμ, Ἀδὰμ, ποῦ εἶσαι ;» Ἐκεῖνος δὲ εἶπεν· «ἤκουσα τὴν φωνὴν σου, Κύριε, καὶ ἐφοβήθην». Τότε ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτόν· «διὰ τί ἐφοβήθης ; μήπως ἔφαγες ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ ;» Εἶπε δὲ ὁ Ἀδὰμ· «Ἡ Εὐὰ μὲ ἠπάτησε καὶ ἔφαγα». Στραφεὶς ὁ Θεὸς πρὸς τὴν Εὐὰν εἶπε· «διὰ τί ἔπραξες τοῦτο ;» Τότε ἡ Εὐὰ ἀπήντησεν· «ὁ ὄφιν, κατηράσθη αὐτόν καὶ εἶπεν· «Ἐπικατάρatos νὰ εἶσαι μεταξὺ πάντων τῶν ζώων, νὰ σύρεσαι μὲ τὴν κοιλίαν καὶ νὰ τρώγῃς χῶμα». Προεῖπε δὲ πρὸς αὐτόν ὅτι ὁ ἀπόγονος τῆς γυναικὸς θὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Διὰ τοῦ λόγου τούτου προανήγγειλεν ὁ Θεὸς τὴν μέλλουσαν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἔμελλε νὰ νικήσῃ τὸν πονηρὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ λόγος οὗτος τοῦ Θεοῦ εἶνε τὸ πρωτευαγγέλιον διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος.

Μετὰ ταῦτα στραφεὶς ὁ Θεὸς πρὸς τὴν Εὐὰν εἶπε· «θὰ πληθύνουν αἱ λῦπαι σου εἰς τὴν ζωὴν σου καὶ θὰ γεννᾷς μὲ πόνους τὰ τέκνα σου».

Πρὸς δὲ τὸν Ἀδὰμ εἶπεν· «...ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου σου θὰ τρώγῃς τὸν ἄρτον σου, ἕως οὗ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης». Καὶ ἀμέσως ὁ Θεὸς διέταξεν ἄγγελον καὶ ἐξεδίωξε τοὺς πρωτοπλάστους ἐκ τοῦ παραδείσου καὶ ἐφύλαττε τὴν εἴσοδον αὐτοῦ.

Τὸ ἁμάρτημα τοῦτο, τῶν προπατόρων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καλεῖται *προπατορικὸν ἁμάρτημα*· διὰ τῶν

προπατόρων δὲ εὐθύνονται δι' αὐτὸ πάντες οἱ ἄνθρωποι. ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ ὁποῖον ἀντεπροσωπεύετο διὰ τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας, ἐκ τῶν ὁποίων προήλθεν.

6. Ὁ Κατακλυσμὸς καὶ ἡ σωτηρία τοῦ Νῶε.

Οἱ ἄνθρωποι ἐπληθύνοντο ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐγίνοντο ἀσεβέστεροι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἁμαρτωλοὶ τόσον, ὥστε ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος διὰ μεγάλου κατακλυσμοῦ.

Ἐπειδὴ ὅμως, μεταξὺ τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων, ἔζη καὶ εἷς εὐσεβέστατος, ὀνομαζόμενος Νῶε, μετὰ τῆς εὐσεβοῦς αὐτοῦ οἰκογενείας, ἠθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ σώσῃ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Διὰ τοῦτο μίαν ἡμέραν παρουσιάσθη ὁ Θεὸς εἰς τὸν Νῶε καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν νὰ κατασκευάσῃ μίαν κιβωτόν, τῆς ὁποίας ὥρισε τὰς διαστάσεις, καὶ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς αὐτῆς αὐτὸς μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ καὶ τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων ἐκείνων. Νὰ εἰσαγάγῃ δὲ εἰς τὴν κιβωτόν ἐκ μὲν τῶν καθαρῶν ζώων ἀνὰ ἑπτὰ ζεύγη ἐκ δὲ τῶν μὴ καθαρῶν ἀνὰ δύο, καὶ τροφήν δι' αὐτά, διότι ἀπεφάσισε νὰ καταστρέψῃ τὸν κόσμον διὰ κατακλυσμοῦ.

Ὁ Νῶε ἀμέσως ὑπήκουσεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἤρχισε τὴν κατασκευὴν τῆς κιβωτοῦ κατὰ τὴν παραγγελίαν αὐτοῦ. Ὅταν κατεσκεύασε τὴν κιβωτόν, ἤλειπεν αὐτὴν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς διὰ πίσης καὶ εἰσήγαγεν εἰς αὐτὴν τὰ ζῷα, ὅπως ὁ Θεὸς παρήγγειλεν εἰς αὐτόν, καὶ τέλος εἰσηλθεν αὐτὸς μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς τὴν κιβωτόν καὶ ἐκλείσεν αὐτὴν καλῶς.

Ἀμέσως μετὰ ταῦτα νέφη σκοτεινὰ ἐκάλυψαν τὸν οὐρανὸν ὅλον καὶ σκότος ἐπεκράτησε βαθὺ παντοῦ. Ἀστραπαὶ δὲ καὶ βρονταὶ καὶ κεραυνοὶ διέσχίζον τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ βαθὺ σκότος, καὶ βροχὴ ῥαγδαιοτάτη ἤρχισε νὰ πίπτῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐνόμιζέ τις ὅτι οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ

ἡνοίχθησαν καὶ ποταμοὶ ὕδατος κατέπιπτον ἐπὶ τῆς γῆς. Τοῦτο διήρκεσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας συνεχῶς καὶ τὰ ὕδατα ἐπὶ τῆς γῆς ὑψοῦντο καὶ ἐκάλυπτον τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς.

Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὰ ὕδατα ἐπὶ τῆς γῆς ὑψώθησαν τόσον, ὥστε ζῶα καὶ ἄνθρωποι ἐπνίγοντο. Πολλοὶ κατέφευγον εἰς τὰς στένας τῶν οἰκιῶν ἢ εἰς δένδρα διὰ νὰ σωθοῦν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ μετ' ὀλίγον κατέφθανον τὰ ὕδατα, ὥστε ἐκάλυπτον καὶ ἐπνιγον αὐτούς. Ἄλλοι κατέφευγον εἰς τὰς ὑψηλοτέρας κορυφὰς τῶν ὄρέων, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ μετὰ τινὰς ἡμέρας κατέφθανον τὰ ὕδατα καὶ κατεκάλυπτον αὐτὰς καὶ πάντες ἐπνίγοντο.

Τοιοιυτοτρόπως κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ κατακλυσμοῦ τὰ πάντα ἐπὶ τῆς γῆς εἶχον καλυφθῆ ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ τίποτε ἄλλο δὲν ἐφαίνετο ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν παρὰ μόνον ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε, ἡ ὁποία ἐπέπλεεν. Τόσον ἦτο τὸ ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ ὕδωρ, ὥστε ὑπερέβη τοῦτο τοὺς 15 πῆχεις ὑπεράνω τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν τῶν ὑψηλοτέρων ὄρέων. -

Ὁ κατακλυσμὸς κατέπαυσε τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ, τὸ δὲ ὕδωρ παρέμεινεν ἐπὶ ἑκατὸν πενήκοντα ἡμέρας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Μετὰ ταύτας ἔστειλεν ὁ Θεὸς ἄνεμον ἰσχυρὸν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡλαττοῦτο τὸ ὕδωρ καὶ κατήρχετο ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Μετ' αὐτῆς δὲ κατήρχετο καὶ ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε, ἡ ὁποία ἐστάθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀραράτ τῆς Ἀρμενίας, κατὰ τὸν ἑβδομον μῆνα ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ὁ Νῶε τότε ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ ἐὰν τὰ ὕδατα ὀλιγόστευσαν πολὺ καὶ ἀπέστειλεν ἐκ τῆς κιβωτοῦ τὸν κόρακα, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπέστρεψεν. Ἐκ τούτου ὁ Νῶε ἐνόησεν ὅτι ἐφάνησαν αἱ κορυφαὶ τῶν ὄρέων καὶ ὁ κόραξ εὔρε τόπον διὰ νὰ μείνῃ καὶ τροφὴν ἐκ τῶν πτωμάτων τῶν ζώων.

Μετὰ ἐπτὰ ἡμέρας ὕστερον, ἔστειλε τὴν περιστερὰν, ἡ ὁποία ἐπέστρεψε πάλιν, διότι δὲν εὔρε μέρος διὰ νὰ

καθήσῃ. Μετ' ἄλλας ἐπτὰ ἡμέρας, ὁ Νῶε ἔστειλε πάλιν τὴν περιστερὰν, ἥ ὁποία ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κιβωτὸν φέρουσα εἰς τὸ ράμφος αὐτῆς κλάδον ἐλαίας. Ἐκ τούτου ἐνόησεν ὁ Νῶε ὅτι τὰ ὕδατα κατῆλθον τόσον, ὥστε ἐφάνησαν αἱ κορυφαὶ τῶν ἐλαιῶν.

Μετὰ ἄλλας ἐπτὰ ἡμέρας, πάλιν ἔστειλεν ὁ Νῶε τὴν περιστερὰν, διὰ τρίτην φοράν, ἀλλ' αὕτη δὲν ἐπέστρεψε πλέον εἰς τὴν κιβωτὸν.

Τότε ὁ Νῶε ἐνόησεν ὅτι τὰ ὕδατα ἀπесύρθησαν καὶ ἐξηράνθη ἡ γῆ ἐντελῶς, διότι ἡ περιστερὰ εὗρε τόπον βοσκῆς, καὶ ἀμέσως ἐξηλθεν ἐκ τῆς κιβωτοῦ αὐτὸς μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν ζώων.

Ἀμέσως ἔκτισε θυσιαστήριον ἐπὶ τοῦ τόπου ἐκείνου καὶ ἔθυσίασε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἠὺχαρίστησεν αὐτὸν διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Νῶε ἔθυσίαζεν, ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανὸν τὸ οὐράνιον τόξον καὶ ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν ὅτι οὐδέποτε πλέον θὰ κάμῃ τοιοῦτον κατακλυσμόν.

Τότε ἠὐλόγησεν ὁ Θεὸς τὸν Νῶε καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ καὶ εἶπεν «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κυριεύσατε αὐτῆς».

Ὁ Νῶε εἶχε τρεῖς υἱούς, τὸν Σὴμ, τὸν Χάμ καὶ τὸν Ἰάφεθ, ἐκ τῶν ὁποίων κατάγονται πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.

Ἐκ τοῦ Σὴμ κατάγονται οἱ Σημιτικοὶ λαοί, ἐκ τοῦ Χάμ οἱ Χαμιτικοὶ λαοὶ ἢ Χαναναῖοι, καὶ ἐκ τοῦ Ἰάφεθ οἱ Ἰαπετικοὶ λαοί.

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Χάμ ὠνομάσθησαν Χαναναῖοι καὶ ἡ χώρα αὐτῶν Χαναάν ἐκ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο Χανσάν.

Ὁ Νῶε ἔζησε πολλὰ ἔτη μετὰ τὸν κατακλυσμόν· ἀπέθανε δὲ εἰς βαθύτατον γῆρας καὶ ἐτάφη ὑπὸ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὁ Νῶε προσφέρει θυσίαν πρὸς τὸν Θεόν
καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὴν εὐλογίαν.

2. Ὁ Πύργος τῆς Βαβέλ καὶ ὁ χωρισμός τῶν ἀπογόνων τοῦ Νῶε κατὰ γλώσσας καὶ Ἔθνη.

Παρήλθον πολλὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐπληθύνοντο. Ἐφυγον δὲ ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ ὄρους Ἀραράτ καὶ κατήκκησαν εἰς τὴν πεδιάδα Σενναάρ, πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἐπληθύνθησαν τόσοι, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσουν πάντες εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ χωρισθοῦν καὶ νὰ διευθυνθοῦν καθ' ὁμάδας πρὸς διάφορα ἄλλα μέρη.

Πρὶν ὅμως χωρισθοῦν ἀπεφάσισαν νὰ οἰκοδομήσουν πόλιν καὶ πύργον μέγαν καὶ ὑψηλὸν τόσοι, ὥστε ἡ κορυφή αὐτοῦ νὰ ἐγγίξῃ τὸν οὐρανόν, διὰ νὰ δοξασθοῦν. Ἡ ἀπόφασίς των αὕτη ἐδείκνυε μεγίστην φιλοδοξίαν καὶ ματαιοδοξίαν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων. Ἦρχισαν δὲ νὰ οἰκοδομοῦν τὸν πύργον καὶ εἶχον φθάσει εἰς ἀρκετὸν ὕψος, ὥστε ὑπερηφανεύοντο καὶ ἐθαύμαζον μὲ ἀλαζονείαν τὸ ἔργον των, διότι ἐπίστευον ὅτι θὰ ἔφθανον μέχρι τοῦ οὐρανοῦ.

Ἀλλ' ἡ μεγάλη των ἀλαζονεία ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ γίνουιν φρονιμώτεροι καὶ ταπεινοὶ ἐνώπιον αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἔφερε σύγχυσιν εἰς τὰς γλώσσας αὐτῶν καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ συνεννοηθοῦν διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ πύργου καὶ ἐγκατέλιπον αὐτὸν ἡμιτελῆ.

Ἐκτοτε ὁ πύργος ἐκεῖνος ὠνομάσθη «Πύργος Βαβέλ», δηλαδὴ Πύργος τῆς συγχύσεως.

Ἐνεκα τῆς τοιαύτης συγχύσεως τῶν γλωσσῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ χωρισθοῦν οἱ ἄνθρωποι καθ' ὁμάδας, ἐκάστη τῶν ὁποίων ὠμίλει τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ εἶχε τὴν αὐτὴν κοινὴν καταγωγὴν, ὥς ἀπόγονοι τῶν τριῶν υἱῶν τοῦ Νῶε.

Καὶ οἱ μὲν ἀπόγονοι τοῦ Σὴμ, διηρθύνθησαν πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν καὶ κατήκκησαν ἐκεῖ καὶ ἀπετέλεσαν τοὺς Σημιτικούς λαούς.

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Χάμ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Χαναάν διηυθύνθησαν νοτιοδυτικῶς καὶ ἦλθον εἰς τὴν Παλαιστίνην, ὅπου κατέκνησαν εἰς χώραν αὐτῆς, ἡ ὁποία ὠνομάσθη Χαναάν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χαναάν, καὶ ἀπετέλεσαν τοὺς Χαναναίους λαοὺς.

Οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Ἰάφεθ διηυθύνθησαν πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ καὶ κατέκνησαν εἰς τὰ μέρη παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Προποντίδος καὶ τὸν Βόσπορον, καὶ ἐκεῖθεν ἐξηπλώθησαν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην καὶ ἀπετέλεσαν τοὺς Ἰαπετικούς λαοὺς.

Τοιοιυτοτρόπως ἐξηπλώθησαν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε καὶ εἰς ἄλλας χώρας καὶ προῆλθον ἐξ αὐτῶν τὰ διάφορα ἔθνη καὶ αἱ γλῶσσαι τῆς γῆς.

Οἱ λαοὶ οὗτοι, ἐπειδὴ διεσπάρησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς γῆς καὶ ἀπεμακρύνθησαν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς των, ἐλησμόνησαν τὸν ἕνα ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐπίστευσαν εἰς πολλοὺς καὶ ψευδεῖς θεοὺς. Ἐπίστευσαν καὶ ἐλάτρευσαν τὰ ὄντα τῆς φύσεως, ὡς π. χ. τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας, τὸν οὐρανόν, τὴν γῆν καὶ ἄλλα. Τοιοιυτοτρόπως ἔγιναν πολυθεῖσται.

Παρέστησαν δὲ τοὺς θεοὺς των ἄλλους μὲν ὑπὸ μορφὴν ἀνθρώπου, ἄλλους δὲ ὑπὸ μορφήν ζώου, καὶ ἔστησαν χάριν αὐτῶν ἀγάλματα, εἰδῶλα καλούμενα, πρὸς τὰ ὁποῖα προσέφερον θυσίας. Ἐνεκα τούτου ὠνομάσθησαν **εἰδωλολάτραι**.

Μόνον οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σὴμ, οἱ ὁποῖοι κατέκνησαν τὴν Μεσοποταμίαν, ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸν ἕνα ἀληθινὸν Θεόν. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ λησμονοῦν τὸν ἀληθινὸν Θεόν καὶ νὰ γίνωνται εἰδωλολάτραι, ἐπειδὴ παρεσύροντο ἀπὸ τοὺς ἄλλους εἰδωλολατρικούς λαοὺς, μὲ τοὺς ὁποίους ἤρχοντο εἰς σχέσιν καὶ ἐπικοινωνίαν.

Μεταξὺ ὧμως τῶν Σημιτῶν ἔζη εἷς εὐσεβὴς ἄνθρωπος, Ἀβραάμ καλούμενος, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ ἀναδείξῃ Πατριάρχην ἐνὸς νέου λαοῦ, πιστοῦ εἰς αὐτὸν καὶ εὐσεβοῦς, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ γεννηθῇ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου θὰ μάθωμεν ἀμέσως κατωτέρω.

ΜΕΡΟΣ Β.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ, ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ, ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ ΕΙΣ ΑΥΤΗΝ.

8. Περὶ τῶν πατριαρχῶν τῶν Ἑβραίων.

Πατριάρχας οἱ Ἑβραῖοι ἐκάλουν τοὺς πρώτους ἀρχηγούς αὐτῶν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀβραάμ, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἔφυγεν ἐκ Μεσοποταμίας καὶ ἦλθεν εἰς Χαναάν καὶ ἐκεῖ ἔγινε γενάρχης νέου λαοῦ, τοῦ Ἑβραϊκοῦ, μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ λαοῦ τούτου εἰς Αἴγυπτον.

Οἱ κυριώτεροι ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τούτων, τοὺς ὁποίους οἱ Ἑβραῖοι ἐκάλουν Πατριάρχας, εἶνε ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰακώβ καὶ οἱ δώδεκα αὐτοῦ υἱοί, ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν ὁποίων ἀπετελέσθησαν αἱ δώδεκα φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ.

Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ἡμεῖς θὰ κάμωμεν λόγον μόνον περὶ τῶν σπουδαιοτέρων τριῶν πρώτων πατριαρχῶν τῶν Ἑβραίων, δηλαδὴ τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαάκ καὶ τοῦ Ἰακώβ.

9. Ὁ Ἀβραάμ.

Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἀπογόνων τοῦ Σὴμ εἰς Μεσοποταμίαν, παρῆλθον πολλὰ ἔτη καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν μερῶν ἐκείνων ἔγιναν ἀσεβεῖς καὶ κακοί. Μεταξὺ ὧμως

αὐτῶν ὑπῆρχεν εὐσεβής τις, ὀνομαζόμενος Ἀβραάμ, μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σάρρας καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ του Λῶτ.

Ὁ Ἀβραάμ οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Θάρα, ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Σὴμ, καὶ κατοῦκε ἐν τῇ πόλει Οὐρ τῆς Χαλδαίας τῆς Μεσοποταμίας. Ἦτο πλούσιος καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἀνεψιὸς του Λῶτ, τὸν ὁποῖον ἠγάπα πολὺ ὁ Ἀβραάμ, διότι δὲν εἶχε ἰδικὰ του τέκνα, ἐπειδὴ ἡ Σάρρα ἦτο στεῖρα.

Πρὸς τὸν Ἀβραάμ τοῦτον ἐνεφανίσθη μίαν ἡμέραν ὁ Θεὸς καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. «Ἀβραάμ ἔξελθε ἐκ τῆς χώρας σου ταύτης καὶ ἐλθέ εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἐγὼ θὰ σοὶ δείξω. Τὴν γῆν ἐκείνην ἐγὼ θὰ δώσω εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους σου, καὶ θὰ πληθύνω αὐτοὺς ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης καὶ θὰ γίνουν λαὸς μέγας καὶ διὰ σοῦ θὰ εὐλογηθοῦν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς».

Ὁ Ἀβραάμ ἀμέσως ὑπήκουσεν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ καί, ἀφοῦ ἔλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Σάρραν, τὸν ἀνεψιὸν του Λῶτ καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν μετὰ τῶν δούλων καὶ τῶν ποιμένων αὐτῶν, ἔφυγεν ἐκ τῆς πατρίδος του.

Ἐπορεύθη δέ, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Θεοῦ, πρὸς δυσμὰς τῆς Μεσοποταμίας, πρὸς τὴν γῆν Χαναὰν τῆς Παλαιστίνης. Ἀφοῦ δὲ διέβη μαζί μὲ τοὺς ἰδικούς του τὸν Ἰορδάνην ποταμόν, ἦλθεν εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθη εἰς αὐτόν ὁ Θεός, τὴν γῆν Χαναὰν. Εἰς αὐτὴν ἐγκατεστάθη μετὰ τινος πολέμου, τοὺς ὁποίους ἔκαμε κατὰ τῶν κατοίκων αὐτῆς Χαναναίων.

Τὴν Χαναὰν ὠνόμασε καὶ γῆν τῆς ἐπαγγελίας, δηλαδὴ γῆν τῆς ὑποσχέσεως, ἐπειδὴ ὑπεσχέθη αὐτὴν ὁ Θεὸς εἰς αὐτόν.

Κατόκησε δὲ ὁ Ἀβραάμ εἰς τὴν Βαιθὴλ τῆς Χαναὰν, ἡ ὁποία διεκρίνετο διὰ τὴν εὐφορίαν καὶ ὠραιότητά της. Ἐκεῖ ἔκτισε θυσιαστήριον πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐθυσίασε πρὸς αὐτόν θυσίαν εὐχαριστήριον, ἐπειδὴ ἐβοήθησεν αὐτόν ὁ Θεὸς καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν χώραν ἐκείνην.

Μετὰ τὴν εὐχαριστήριον ταύτην θυσίαν, πάλιν ὁ Θεὸς ἐπανέλαβε τὴν ὑπόσχεσίν του πρὸς τὸν Ἀβραάμ καὶ εἶπε·

«...τὴν χώραν ταύτην θὰ δώσω εἰς τοὺς ἀπογόνους σου».

Ὁ Ἀβραάμ ἐδέχετο μὲν τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἡπόρει πῶς αὐτὸς θὰ ἔχῃ ἀπογόνους, ἀφοῦ δὲν εἶχε τέκνον, ἐπειδὴ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Σάρρα ἦτο στειρὰ καὶ πολὺ γραῖα πλέον.

Ἐν τούτοις, ἔνεκα τῆς εὐσεβείας του, ἤλπιζε πρὸς τὸν Θεὸν πάντοτε.

Ὁ Ἀβραάμ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦλθον εἰς τὴν Χαναὰν ἐκ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου μέρους ὠνομάσθησαν Ἑβραῖοι, δηλαδὴ παραμερίται.

10. Χωρισμὸς τοῦ Ἀβραάμ ἀπὸ τοῦ Λῶτ.

Ἐπειδὴ εἰς τὴν γῆν Χαναὰν ἔγινε μεγάλη πείνα, ὁ Ἀβραάμ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ προσωρινῶς ἐκ τῆς χώρας ταύτης καὶ νὰ ἔλθῃ μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τῶν ὑπαρχόντων του πρὸς νότον, εἰς τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου.

Ὅταν δὲ παρῆλθεν ἡ πείνα, πάλιν ἐπέστρεψεν ὁ Ἀβραάμ εἰς τὴν χώραν Βαιθήλ τῆς Χαναὰν πλουσιώτερος.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου διέμενε καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἀνεψιὸς του Λῶτ, ἡ βοσκή διὰ τὰ ποίμνια καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα αὐτῶν δὲν ἦτο ἐπαρκὴς, διὰ τοῦτο πολλὰκις οἱ ποιμένες τοῦ Ἀβραάμ ἐφιλονίκουν πρὸς τοὺς ποιμένας τοῦ Λῶτ διὰ τὴν βοσκὴν τῶν ποιμνίων τῶν ἑκάστος. Τότε ὁ Ἀβραάμ, ἐπειδὴ ἐφοβήθη μήπως ἡ ἔρις ἐκείνη καὶ ἡ φιλονικία τῶν ποιμένων μεταβληθῇ εἰς φιλονικίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ του ἀνεψιοῦ Λῶτ, ἐκάλεσεν αὐτὸν καὶ εἶπεν· «Ἀγαπητέ μου ἀνεψιέ, δὲν εἶνε καλὸν νὰ φθάσωμεν εἰς ἔχθραν καὶ φιλονικίαν μεταξύ μας διὰ τὴν βοσκὴν τῶν ποιμνίων μας. Διὰ τοῦτο θεωρῶ καλὸν νὰ χωρισθῶμεν καὶ ἑκάστος νὰ κατοικήσῃ εἰς τόπον ἄλλον. Ἴδου ἐνώπιόν σου εἶνε ὅλη ἡ χώρα. Ἐκλεξον σὺ τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον προτιμᾷς νὰ μείνης. Ἐάν σὺ ὑπάγῃς ἀριστερὰ ἐγὼ θὰ ὑπάγω δεξιὰ».

Ὁ Λῶτ ἐνόησε καὶ αὐτὸς ὅτι τοῦτο ἦτο τὸ φρονιμώτερον καὶ συνεφώνησε καὶ αὐτὸς νὰ χωρισθοῦν. Ἐξέ-

λεξε δὲ διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ὡς τόπον διαμονῆς, τὴν παρὰ τὸν Ἰορδάνην καὶ πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ εὐφορον χώραν. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ αἱ πόλεις Σόδομα καὶ Γόμορρα.

Ὁ Ἀβραάμ κατώκησε πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὴν χώραν, ὅπου ἦτο ἡ πόλις Χεβρὼν τῆς Χαναάν, πλησίον τῆς δρυὸς Μαμβρῆ. Ἐκεῖ ἔκτισε θυσιαστήριον καὶ ἐθυσίαζε πρὸς τὸν Θεόν, ὁ ὅποῖος καὶ πάλιν ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν ὅτι τὴν γῆν ἐκείνην ἔμελλε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ.

II. Ἡ καταστροφὴ τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρων.

Ὁ Λῶτ δὲν ἔμεινε πολὺν χρόνον εἰς τὰ Σόδομα καὶ Γόμορρα, διότι οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων αὐτῶν εἶχον φθάσῃ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀσεβείας καὶ ἀμαρτίας, ὥστε ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ καταστρέψῃ ἐντελῶς τὰς πόλεις αὐτάς.

Ἔνεκα τούτου ἄγγελος τοῦ Θεοῦ παρουσιάζεται εἰς τὸν εὐσεβῆ Λῶτ καὶ λέγει εἰς αὐτὸν νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν ὑπαρχόντων του, διότι ὁ Θεὸς θὰ κατακαύσῃ τὰς πόλεις αὐτάς διὰ θείου καὶ πυρὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Παρήγγειλε δὲ ὁ ἄγγελος εἰς τὸν Λῶτ ἵνα, ὅταν θὰ ἀπέρχωνται ἐκ τῶν πόλεων, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν στραφῇ πρὸς τὰ ὀπίσω διὰ νὰ ἴδῃ τὰς καιομένας πόλεις.

Ὁ Λῶτ ἔπραξεν ὅπως εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος. Ἐν ᾧ δὲ ἔφευγεν ἐκ τῶν πόλεων ἐκείνων μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν ὑπαρχόντων του, ἤρχισεν ἡ καταστροφή αὐτῶν διὰ θείου καὶ πυρός, τὸ ὅποῖον κατέπιπτεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Οἱ τριγμοὶ τῶν καιομένων οἰκιῶν καὶ ὁ θόρυβος τῶν καταπιπτόντων τοίχων, ὡς καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν καιομένων ἀνθρώπων ἦσαν τόσοι μεγάλοι, ὥστε ἠνάγκασαν τὴν γυναῖκα τοῦ Λῶτ νὰ στραφῇ πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ ἴδῃ τὰ γινόμενα, παρὰ τὴν ἐντολήν, τὴν ὁποίαν εἶχε δώσει ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἐτιμωρήθη

αὕτη ἀμέσως καὶ μετεβλήθη εἰς στήλην ἄλατος εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐστράφη ὀπίσω διὰ νὰ ἴδῃ.

Ὁ Λῶτ μετὰ τῶν λοιπῶν ἔφυγε μακρὰν τοῦ τόπου ἐκείνου καὶ ἦλθεν εἰς ἄλλην χώραν, ὅπου καὶ κατῴκησεν.

12. Γέννησις καὶ θυσία τοῦ Ἰσαάκ.

Ὁ Θεὸς ἐπανελημμένως εἶχε δώσει εἰς τὸν Ἀβραάμ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι τὴν γῆν τῆς Χαναάν θὰ ἔδινεν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ Χαναάν ὠνομάσθη, ὡς εἶδομεν, καὶ «γῆ τῆς ἐπαγγελίας», δηλαδὴ γῆ τῆς ὑποσχέσεως.

Ἄλλ' ὁ Ἀβραάμ δὲν εἶχε τέκνα, διότι ἡ γυνὴ αὐτοῦ Σάρρα ἦτο στεῖρα καὶ πολὺ γραῖα πλέον. Τοῦτο ἐλύπει τὸν Ἀβραάμ καὶ τὴν Σάρραν, ἐπειδὴ ἔθεώρουν τὴν ἀτεκνίαν των ὡς κατάραν τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἠδύνατο δὲ ὁ Ἀβραάμ νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἡ Χαναάν θὰ ἐδίδετο εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ Σάρρα ἦσαν πλέον γέροντες πολὺ καὶ δὲν ἤλπιζον νὰ ἀποκτήσωσι τέκνον. Ἐν τούτοις πάντοτε προσηύχοντο εἰς τὸν Θεὸν καὶ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ ἀποκτήσωσιν υἱόν.

Μίαν ἡμέραν, ὅτε ὁ Ἀβραάμ ἔμενε παρὰ τὴν δρῦν τοῦ Μαρβρῆ, ὁ Θεὸς εἶπε δι' ἀγγέλων πρὸς αὐτὸν ὅτι ἡ Σάρρα θὰ ἀποκτήσῃ υἱόν, ἡ δὲ στείρωσις αὐτῆς δὲν προήρχετο ἐκ κατάρας τοῦ Θεοῦ κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος δύναται νὰ πράξῃ καὶ τὰ ἀδύνατα παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.

Πράγματι ἡ Σάρρα ἔμεινεν ἐγκυος καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ τοκετοῦ ἐγέννησεν υἱόν, τὸν ὅποῖον ὁ Ἀβραάμ ὠνόμασεν Ἰσαάκ. Διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰσαάκ ἐχάρησαν πολὺ καὶ ὁ Ἀβραάμ καὶ ἡ Σάρρα καὶ ἠύχαρίστησαν τὸν Θεόν διὰ τὴν ἀπόκτησιν υἱοῦ.

Ὁ Ἰσαάκ ἠῤῥξανε καὶ ἀνεπτύσσετο πλησίον τῶν γονέων του.

Ἡ Σάρρα μετὰ τινα ἔτη ἀπέθανεν, ὁ δὲ θάνατος αὐτῆς ἐλύπησε πολὺ καὶ τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν Ἰσαάκ. Ἐτά-

φη δὲ αὕτη ὑπὸ τοῦ Ἀβραάμ ἐντὸς σπηλαίου ἔναντι τῆς δρυὸς τοῦ Μαμβρῆ.

Ἐκτοτε ἔμεινεν ὁ Ἀβραάμ μετὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ τῶν ποιμένων του εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ μὲ κάθε τρόπον ἐδείκνυε τὴν μεγάλην του ἀγάπην, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸς τὸν υἱόν του Ἰσαάκ.

Ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ Ἀβραάμ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν νὰ θυσιάσῃ τὸν υἱόν του Ἰσαάκ, χάριν αὐτοῦ. Ὁ Ἀβραάμ προθύμως ὑπήκουσεν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ καί, ἀφοῦ παρέλαβε τὸν Ἰσαάκ χωρὶς νὰ εἶπῃ εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν του, ἦλθεν εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἠτοίμασε τὰ διὰ τὴν θυσίαν, συνέλαβε τὸν υἱόν του, ἔδεσεν αὐτὸν καὶ ἠτοιμάσθη νὰ θυσιάσῃ αὐτὸν εἰς τὸν Θεόν. Ἀλλ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἐκράτησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ εἶπεν· «Ἀβραάμ, ὁ Θεὸς εἶδε τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην σου πρὸς αὐτόν. Μὴ κάμῃς κακὸν πρὸς τὸν υἱόν σου, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ θυσιάσας τὸ πρόβατον, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται πλησίον σου».

Ὁ Ἀβραάμ ἐστράφη καὶ εἶδε πλησίον τοῦ πρόβατον, τὸ ὁποῖον ἐθυσίασεν ἀντὶ τοῦ υἱοῦ του, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κατοικίαν του μετὰ τοῦ Ἰσαάκ πλήρης χαρᾶς καὶ εὐχαριστῶν τὸν Θεόν, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀγαπητοῦ του υἱοῦ.

13. Γάμος τοῦ Ἰσαάκ.

Ὅταν ὁ Ἰσαάκ ἐμεγάλωσε καὶ ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν γάμου, ὁ Ἀβραάμ ἀπεφάσισε νὰ νυμφεύσῃ αὐτόν. Δὲν ἠθελεν ὅμως νὰ δώσῃ εἰς τὸν υἱόν του σύζυγον ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν Χαναναίων, ἀλλ' ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν προγόνων του, ἐκ τῆς Μεσοποταμίας.

Πρὸς τοῦτο ἐκάλεσε τὸν ἐμπιστότερόν του δοῦλον, τὸν Ἐλιέζερ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτόν μετὰ πολλῶν δώρων, καμῆλων καὶ ἄλλων δούλων πρὸς τοὺς συγγενεῖς του εἰς Μεσοποταμίαν, ἵνα εὕρῃ ἐκεῖ σύζυγον, ἐκ τῆς συγγενείας του, διὰ τὸν Ἰσαάκ.

Ὁ Ἐλιέξερ ἀφοῦ ἔλαβε τὰς καμήλους, τὰ δῶρα καὶ τοὺς λοιποὺς δούλους, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Μεσοποταμίαν, ὅπου ἔφθασε, μετὰ πορείαν πολλῶν ἡμερῶν. Ἐκεῖ διηρθύνθη πρὸς τὴν πόλιν αὐτῆς Χαράν, ὅπου κατῴκει ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀβραάμ, ὁ Ναχώρ, μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Βαθουήλ καὶ τῆς λοιπῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Ὅταν ἔφθασεν ἔξω τῆς πόλεως Χαράν, ἐστάθη πλησίον φρέατος, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐλάμβανον οἱ κάτοικοι ὕδωρ καὶ ἐπότιζον τὰ ποίμνια καὶ λοιπὰ ζῶα αὐτῶν. Ὁ Ἐλιέξερ τότε προσηυχήθη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἠὺχαρίστησεν αὐτόν, διότι τὸν ἐβοήθησε καὶ ἔφθασε καλῶς εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ παρεκάλεσεν αὐτόν νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ εὔρῃ σύζυγον καλὴν καὶ ἀξίαν διὰ τὸν Ἰσαάκ. Ἔταξε δὲ νὰ λάβῃ ὡς σύζυγον διὰ τὸν Ἰσαάκ τὴν κόρην ἐκείνην, ἣ ὁποία πρώτη θὰ ἔδιδεν εἰς αὐτόν ὕδωρ νὰ πῇ.

Μόλις ὁ Ἐλιέξερ ἐτελείωσε τὴν προσευχὴν του ταύτην, ἐφάνη μακρόθεν μία νέα, ἣ ὁποία ἤρχετο νὰ γεμίσῃ τὴν στάμναν της ὕδωρ ἐκ τοῦ φρέατος. Ὅταν τὴν ἐγέμισεν, ὁ Ἐλιέξερ παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ τοῦ δώσῃ νὰ πῇ ὀλίγον ὕδωρ. Ἐκείνη προθύμως ἔδωκεν εἰς αὐτόν καὶ ἐπότισε καὶ τὰς καμήλους του.

Τότε ὁ Ἐλιέξερ ἠὺχαρίστησεν αὐτὴν καὶ τὴν ἠρώτησε καὶ ἔμαθεν ὅτι ἐλέγετο Ῥεβέκκα, καὶ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Βαθουήλ, υἱοῦ τοῦ Ναχώρ, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀβραάμ.

Ἐκ τῶν πληροφοριῶν τούτων ἠὺχαριστήθη πολὺ ὁ Ἐλιέξερ, διότι ἐνόησεν ὅτι ἡ νέα αὕτη ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὡς σύζυγος διὰ τὸν Ἰσαάκ. Ἔδωσε δὲ εἰς αὐτὴν δῶρα διὰ τὴν προθυμίαν, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς αὐτόν, καὶ τῆς εἶπεν ὅτι ἦτο ἀπεσταλμένος τοῦ Ἀβραάμ.

Μόλις ἤκουσε ταῦτα ἡ Ῥεβέκκα ἔσπευσεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ διηγήθη εἰς τοὺς γονεῖς της καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν της, τὸν Λάβαν, ὅσα συνέβησαν εἰς τὸ φρέαρ.

Ὁ Λάβαν, μόλις ἤκουσεν ὅτι εἰς τὸ φρέαρ τῆς πόλεως ἦτο ἀπεσταλμένος τοῦ θείου του Ἀβραάμ, ἔσπευσε καὶ συνήντησε τὸν Ἐλιέξερ καὶ ὠδήγησεν αὐτόν καὶ τοὺς λοιποὺς δούλους καὶ τὰς καμήλους των εἰς τὸν οἶκον του καὶ

ἐφιλοξένησεν αὐτούς. Ἐζήτησε δὲ πληροφορίας περὶ τοῦ Ἀβραάμ καὶ ἐχάρη πολὺ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἰκεῖοι του, ὅταν ἔμαθε τὴν καλὴν κατάστασιν τοῦ θεοῦ του.

Ὁ Ἐλιέζερ διηγῆθη τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἦλθεν εἰς Μεσοποταμίαν, καὶ παρεκάλεσε τὸν Βαθουήλ νὰ δώσῃ τὴν θυγατέραν τοῦ Ῥεβέκκαν διὰ σύζυγον τοῦ Ἰσαάκ.

Ὁ Βαθουήλ καὶ ἡ σύζυγός του ὡς καὶ ὁ υἱὸς των Λάβαν μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν ταύτην καὶ μετὰ τινος ἡμέρας ὁ Ἐλιέζερ, ἀφοῦ ἐμοίρασεν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ οἰκεῖους τῆς Ῥεβέκκας πολλὰ καὶ πολύτιμα δῶρα, παρέλαβεν αὐτὴν μὲ πολλὰς δούλας τῆς καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Χαναάν.

Ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς τὴν Χαναάν καὶ ἐπλησίαζεν εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ Ἀβραάμ, εἰδοποίησεν αὐτὸν δι' ἀπεσταλμένων.

Ὁ Ἀβραάμ μετὰ τοῦ Ἰσαάκ καὶ πολλῶν δούλων των ἐξῆλθον καὶ ὑπεδέχθησαν τὴν Ῥεβέκκαν καὶ τοὺς λοιποὺς μὲ μεγάλην χαράν. Μετὰ τινος δὲ ἡμέρας ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Ἰσαάκ μετὰ τῆς Ῥεβέκκας καὶ ἐξεπληρώθησαν τοιοῦτοτρόπως αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ περὶ ἀπογόνων αὐτοῦ.

Υστερον ἀπὸ πολλὰ ἔτη ὁ Ἀβραάμ ἀπέθανεν εὐχарιστημένος καὶ εἰς βαθύτατον γῆρας· ἐτάφη δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰσαάκ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ σπηλαίου, ὅπου εἶχε ταφῇ καὶ ἡ σύζυγός του Σάρρα, κατὰ τὴν παραγγελίαν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀβραάμ εἰς τὸν υἱὸν του.

Ἐκ τοῦ Ἰσαάκ δὲ καὶ τῆς Ῥεβέκκας, ἐγεννήθησαν δύο ἄρρενα τέκνα δίδυμα, ὁ Ἡσαῦ ἢ Ἐδώμ πρῶτος καὶ ὁ Ἰακώβ δεύτερος.

14. Ὁ Ἰακώβ λαμβάνει δι' ἀπάτης τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰσαάκ.

Ἐκ τῶν δύο διδύμων υἱῶν τοῦ Ἰσαάκ, ὁ μὲν μεγαλύτερος Ἡσαῦ ἦτο ἰσχυρὸς σωματικῶς καὶ ῥωμαλέος καὶ δασύτριχος· ἦτο δὲ πολὺ ὀξύθυμος καὶ τραχὺς κατὰ τὴν

φωνήν καὶ τοὺς τρόπους. Οὗτος ἡγάπα τὸ κυνήγιον καὶ καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν ἐξήρχετο εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ νὰ κυνηγήσῃ. Τοῦτον ἡγάπα ὁ Ἰσαὰκ ὡς διάδοχον αὐτοῦ εἰς τὴν πατριαρχίαν καὶ διότι ἔφερε κυνήγιον καὶ ἔτρωγεν.

Ὁ μικρότερος ὁμῶς υἱός, ὁ Ἰακώβ, ἦτο ἀσθενικός κατὰ τὸ σῶμα, λεῖος, μὲ λεπτὴν φωνὴν καὶ ἥρεμον χαρακτῆρα· ἔζη δὲ εἰς τὸν οἶκον πλησίον τῆς μητρός του, εἰς τὴν ὁποίαν πάντοτε ὑπῆκουε, καὶ διὰ τοῦτο ἡγαπᾶτο ὑπ' αὐτῆς περισσότερον.

Ὅταν ὁ Ἰσαὰκ ἐγήρασε πολὺ καὶ δὲν ἔβλεπε πλέον, ἐκάλεσε τὸν Ἡσαῦ, ὡς τὸν μεγαλύτερον υἱόν του, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. Υἱέ μου Ἡσαῦ, πῆγαινε νὰ μοῦ φέρῃς κυνήγιον νὰ φάγω, διὰ νὰ σὲ εὐλογῇσω, νὰ γίνῃς σὺ ἀρχηγὸς καὶ Πατριάρχης τοῦ λαοῦ μου. Ὁ Ἡσαῦ ἀμέσως ὑπῆκουσεν εἰς τὴν παραγγελίαν τοῦ πατρὸς του καὶ ἐξῆλθε πρὸς κυνήγιον.

Τοὺς λόγους ὁμῶς τοῦ Ἰσαὰκ πρὸς τὸν Ἡσαῦ ἤκουσεν ἡ Ῥεβέκκα, ἡ ὁποία, ἐπειδὴ ἡγάπα περισσότερον τὸν Ἰακώβ, ἤθελε νὰ γίνῃ αὐτὸς ἀρχηγὸς τοῦ λαοῦ του. Διὰ τοῦτο, μόλις ἔφυγεν ὁ Ἡσαῦ διὰ τὸ κυνήγιον, ἐκάλεσεν αὕτη τὸν Ἰακώβ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ποίμνιον τοῦ πατρὸς του καὶ νὰ φέρῃ δύο μικρὰ ἐρίφια.

Ὅταν ὁ Ἰακώβ ἔφερεν αὐτά, ἡ Ῥεβέκκα ἠτοίμασεν ἐξ αὐτῶν φαγητόν, ἐκ δὲ τῶν δερμάτων τῶν ἐριφίων ἔκοψε τεμάχια, διὰ τῶν ὁποίων ἐκάλυψε τὸν τράχηλον καὶ τὰς χεῖρας τοῦ Ἰακώβ διὰ νὰ φαίνεται δασύτριχος. Μετὰ ταῦτα ἔδωκεν εἰς αὐτόν φαγητόν διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὸν γέροντα καὶ τυφλὸν Ἰσαὰκ νὰ φάγῃ. Συνέστησε δὲ εἰς τὸν Ἰακώβ νὰ προσποιηθῇ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς του ὅτι ἦτο ὁ Ἡσαῦ μὲ κυνήγιον.

Ὁ Ἰακώβ ἔλαβε τὸ φαγητόν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ πατρὸς του καὶ εἶπε· «Πάτερ, ἔφερα τὸ κυνήγιον ὅπως μὲ διέταξας καὶ παρεσκεύασα τὸ φαγητόν. Λάβε αὐτὸ διὰ νὰ φάγῃς καὶ νὰ μὲ εὐλογήσῃς».

Ἀλλ' ὁ Ἰσαὰκ ἐκ τῆς φωνῆς ὑπώπτευθη καὶ ἐκάλεσε

πλησίον του τὸν Ἰακώβ. Ὅταν οὗτος ἐπλησίασεν, ἐψηλάφησεν αὐτὸν ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ εἶπεν· «ἡ μὲν φωνή, φωνὴ Ἰακώβ, αἱ δὲ χεῖρες, χεῖρες Ἡσαῦ». Ἐν τούτοις ἔφαγεν ὁ Ἰσαάκ, καὶ ἠυλόγησε τὸν Ἰακώβ, ἀντὶ τοῦ Ἡσαῦ, καὶ ἠυχήθη εἰς αὐτὸν νὰ γίνῃ ὁ ἄρχων καὶ πατριάρχης τοῦ λαοῦ καὶ εἰς αὐτὸν νὰ δουλεύσουν πάντες οἱ ἄλλοι ἀπόγονοί του.

Μετὰ τὴν εὐλογίαν ἐξῆλθεν ὁ Ἰακώβ ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ πατρὸς του καὶ ἦλθε πλησίον τῆς μητρὸς του, ἡ ὁποία ἔκρυπεν αὐτόν, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὴν ὀργὴν τοῦ Ἡσαῦ, ὅταν θὰ ἐμάνθανε τὴν ἀπάτην αὐτόν.

Μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψεν ὁ Ἡσαῦ μὲ κυνήγιον καί, ἀφοῦ παρεσκεύασε φαγητόν, προσέφερε πρὸς τὸν πατέρα του Ἰσαάκ διὰ νὰ φάγῃ καὶ εὐλογήσῃ αὐτόν.

Τότε ὁ Ἰσαάκ ἐνόησε τὴν ἀπάτην του ἐκ μέρους τοῦ Ἰακώβ καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἡσαῦ ὅτι ὁ Ἰακώβ ἐξηπάτησεν αὐτόν καὶ ἔλαβε τὴν εὐλογίαν του. Ἐν τούτοις ἠυλόγησε καὶ τὸν Ἡσαῦ καὶ ἠυχήθη εἰς αὐτόν νὰ πλουτίσῃ καὶ νὰ εὐτυχήσῃ εἰς τὸν βίον του, ἀλλὰ νὰ εἶνε ὑποδεέστερος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰακώβ καὶ ὑπὴρκος αὐτοῦ.

Ὁ Ἡσαῦ ὠργίσθη διὰ τὴν τοιαύτην διαγωγὴν τοῦ ἀδελφοῦ του τόσογ, ὥστε ἤθελε νὰ φονεύσῃ αὐτόν. Διὰ τοῦτο ἡ Ῥεβέκκα συνεβούλευσε τὸν Ἰακώβ νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Λάβαν, ὅπου νὰ παραμείνῃ ἕως ὅτου παρέλθῃ ὁ θυμὸς τοῦ Ἡσαῦ.

Τοῦτο ἐθέωρησε καλὸν καὶ ὁ Ἰακώβ καὶ ἀποφασίζει νὰ φύγῃ, κρυφίως ἀπὸ τὸν Ἡσαῦ, διὰ τὴν Μεσοποταμίαν.

ΙΒ. Ὁ Ἰακώβ ἀπέχρεται εἰς Μεσοποταμίαν.

Ὁ Ἰακώβ, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὀργὴν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀναχωρεῖ διὰ τὴν Μεσοποταμίαν. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐβάδισε ὅσον ἠδύνατο ταχύτερον καὶ ἀδιακόπως, ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς νυκτός, διὰ μέσου ἐρήμων μερῶν. Κατὰ τὴν νύκτα, κατάκοπος ἐκ

τῆς μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου ὁδοιπορίας του, ἐκάθησεν εἰς μέρος τι ἔρημον, διὰ νὰ ἀναπαυθῇ καὶ νὰ διέλθῃ ἐκείνην τὴν νύκτα μέχρι πρωῒας. Ἐδείπνησεν ἐκ τῶν τροφῶν, τὰς ὁποίας ἔφερε μαζί του καί, ἐπειδὴ ἦτο ἐξηντλημένος πολὺ ἐκ τῆς μακρᾶς πορείας, ἐξηπλώθη διὰ νὰ κοιμηθῇ. Ἐθεσε δὲ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν του, ἀντὶ προσκεφαλαίου, ἓνα μέγαν λίθον καὶ ἀμέσως ἀπεκοιμήθη.

Ἐν ᾧ ἐκοιμᾶτο εἶδε τὸ ἐξῆς ὄνειρον. Εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐφάνη μία κλίμαξ μεγάλη, τῆς ὁποίας ἡ μὲν βάσις ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου αὐτὸς ἐκοιμᾶτο, ἡ δὲ κορυφὴ αὐτῆς ἐστηρίζετο εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄγγελοι δὲ τοῦ Θεοῦ κατέβαινον καὶ ἀνέβαινον ἐπὶ τῆς κλίμακος ἐκείνης.

Αἶφνης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος ἐφάνη ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος εἶπε πρὸς τὸν Ἰακώβ. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ πατρός σου. Τὴν γῆν ταύτην, ἐπὶ τῆς ὁποίας σὺ κοιμᾶσαι, θὰ δώσω εἰς τοὺς ἀπογόνους σου καὶ πάντα τὰ ἔθνη θὰ εὐλογηθῶσι διὰ σοῦ καὶ διὰ τῶν ἀπογόνων σου. Ἐγὼ θὰ διαφυλάξω σε καὶ θὰ σὲ ἐπαναφέρω εἰς τὴν γῆν σου».

Ὁ Ἰακώβ ἔντρομος ἐξύπνησε καὶ ἀνεπήδησεν ἀμέσως ὀρθιος καὶ εἶπεν· «ὥς φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος· οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ἡ οἴκος Θεοῦ καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ». Καὶ τὴν πρωῒαν ὁ Ἰακώβ ἔλαβε τὸν λίθον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν του κατὰ τὸν ὕπνον, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ὀρθιον, εἰς ἔνδειξιν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἰς σημεῖον ἀναγνωρίσεως τοῦ τόπου. Μετὰ ταῦτα ὑπεσχέθη καὶ εἶπεν ὅτι, ἐὰν ὁ Θεός τὸν βοηθήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, θὰ κτίσῃ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο θυσιαστήριον· ὠνόμασε δὲ τὸν τόπον ἐκεῖνον «οἶκον Θεοῦ».

Ἐκ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν, ὁ Ἰακώβ ἀντελήφθη ὅτι θέλημα τοῦ Θεοῦ ἦτο νὰ γίνῃ αὐτὸς ἄρχων τοῦ λαοῦ, ἕνεκα τοῦ ἡπίου χαρακτήρος του, καὶ οὐχὶ ὁ ὀξύθυμος καὶ τραχὺς ἀδελφός του Ἡσαῦ. Διὰ τοῦτο, εὐχαριστημένος ἐξεκίνησε λίαν πρωῒ διὰ τὴν Μεσοποταμίαν, ὅπου ἔφθασε τέλος μετὰ ὁδοιπορίαν ἀρκετῶν ἡμερῶν. Ἐκεῖ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν Χαράν, ὅπου κατοικεῖ ὁ ἀδελφός τῆς

μητρός του, ὁ Λάβαν, ὁ ὁποῖος καὶ ὑπεδέχθη αὐτὸν μετὰ χαρᾶς.

Ὁ Ἰακώβ ἔμεινε πλησίον τοῦ θείου του Λάβαν καὶ εἰργάζετο εἰς τὰ ποίμνια καὶ τὰ κτήματα ἐκείνου.

16 Ὁ Ἰακώβ νυμφεύεται τῆς θυγατέρας τοῦ Λάβαν.

Ὁ Ἰακώβ διηγῆθη εἰς τὸν θεῖον του Λάβαν ὅσα συνέβησαν καὶ διατὶ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος του. Ἔνεκα τούτων ἦτο ἠναγκασμένος νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, πλησίον αὐτοῦ καὶ νὰ ἐργάζεται εἰς τὰ ποίμνια καὶ τοὺς ἀγρούς του.

Ὁ Λάβαν εἶχε δύο θυγατέρας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν μεγαλυτέρα ἐκαλεῖτο Λεῖαν, ἡ δὲ μικροτέρα ἐκαλεῖτο Ῥαχήλ.

Ὁ Ἰακώβ ἐζήτησε ἀπὸ τὸν Λάβαν τὴν Ῥαχήλ ὡς σύζυγον καὶ ἐκεῖνος ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ αὐτήν, ἐὰν ὁ Ἰακώβ εἰργάζετο πλησίον του ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη. Ὁ Ἰακώβ ἐδέχθη τοῦτο καὶ εἰργάσθη πλησίον τοῦ Λάβαν, χάριν τῆς Ῥαχήλ, ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη. Ἀλλ' ὅταν παρῆλθον τὰ ἔτη ταῦτα ὁ Λάβαν, ἀντὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ῥαχήλ, ἔδωκε τὴν Λεῖαν. Ὁ Ἰακώβ διεμαρτυρήθη διὰ τὴν ἀπάτην ταύτην, ὁ δὲ Λάβαν εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι συνήθιζον νὰ δίδουν εἰς γάμον πρῶτον τὰς μεγαλυτέρας θυγατέρας των καὶ κατόπιν τὰς μικροτέρας. Ἐὰν ἤθελε δὲ νὰ λάβῃ καὶ τὴν Ῥαχήλ ὥφειλε νὰ ὑπηρετήσῃ αὐτὸν ἄλλα ἑπτὰ ἔτη.

Ὁ Ἰακώβ ἐδέχθη τὴν συμφωνίαν ταύτην καὶ εἰργάσθη πλησίον τοῦ Λάβαν ἄλλα ἑπτὰ ἔτη καὶ ἔλαβε καὶ τὴν Ῥαχήλ ὡς σύζυγον, διότι ἐπετρέπετο τότε νὰ λαμβάνουν οἱ ἄνδρες περισσοτέρας τῆς μιᾶς συζύγου.

Εἰς Μεσοποταμίαν ὁ Ἰακώβ ἔμεινε περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη καὶ ἀπέκτησε πάρα πολλὰ πλοῦτη, ποίμνια προβάτων καὶ ἀγέλας βοῶν καὶ καμήλων καὶ πολλοὺς δούλους. Ἐκ δὲ τῶν δύο συζύγων του ἀπέκτησεν ἐν ὧν δώδεκα υἱοὺς, τοὺς ἑξῆς: Ῥουβὴν, Συμεὼν, Λευὶ, Ἰούδαν, Δάν, Νεφθα-

Λεϊμ, Γάδ, Ἀσὴρ, Ἰσάαχαρ, Ζαβουλών, Ἰωσήφ καὶ Βενιαμίν. Τὸν Βενιαμίν ἀπέκτησε μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Χαναάν, ἐκ τῆς Ῥαχὴλ.

Ἐκ τῶν δώδεκα τούτων υἱῶν τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν, προήλθον καὶ ὠνομάσθησαν αἱ δώδεκα φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ.

17. Ἐπιστροφὴ τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Χαναάν.

Μετὰ εἴκοσιν ἐτῶν διαμονὴν εἰς Μεσοποταμίαν, ὁ Ἰακώβ ἐπεθύμησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν ὑπαρχόντων του. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἐπιθυμίας του ταύτης ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ φύγῃ ἐκ Μεσοποταμίας καὶ ὁ φθόνος τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐναντίον του διὰ τὰ πλοῦτή του. Καὶ αὐτοὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Λάβαν ἐφθόνουν αὐτὸν καὶ πάντοτε εὑρισκον ἀφορμὰς νὰ ἐρίζουν πρὸς αὐτόν.

Διὰ τοῦτο ὁ Ἰακώβ συνήθροισε πάντα τὰ ὑπάρχοντά του, τὰ ποιμνία καὶ τὰς ἀγέλας του, ὡς καὶ τοὺς δούλους καὶ ποιμένας του καὶ ἀνεχώρησε μετὰ τῶν συζύγων του καὶ τῶν τέκνων του διὰ τὴν Χαναάν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ μήτηρ του εἶχεν ἀποθάνῃ, ἔζη δὲ ὁ πατήρ του Ἰσαάκ καὶ ὁ ἀδελφός του Ἡσαΰ.

Μετὰ πορείαν πολλῶν ἡμερῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Χαναάν καὶ ἐπλησίαζε πρὸς τὸν τόπον, ὅπου κατῴκει ὁ πατήρ του μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἐπειδὴ δὲ ἐφοβεῖτο τὸν θυμὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐστάθη εἰς μέρος τι μακρὰν καὶ ἐκεῖθεν ἐστείλεν ἀπεσταλμένους πρὸς τὸν ἀδελφόν του μὲ πάρα πολλὰ δῶρα, μὲ πρόβατα καὶ ἵππους καὶ ἄλλα χρήσιμα ζῶα, διὰ νὰ τὰ προσφέρουν ἐκ μέρους του πρὸς τὸν Ἡσαΰ.

Τοῦτο ἔκαμε διὰ νὰ ἐξευμενίσῃ αὐτὸν καὶ διὰ νὰ ἀντιληφθῇ ἂν ὁ ἀδελφός του μισῇ αὐτὸν ἀκόμη.

Κατὰ τὸν χρόνον δέ, κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ ἀπεσταλμένοι του εἶχον ἀπέλθει πρὸς τὸν Ἡσαΰ, ὁ Ἰακώβ μετετο-

πίζετο μετὰ τῶν λοιπῶν οἰκείων του καὶ ποιμνίων του εἰς ἄλλο μέρος ἀσφαλέστερον.

Κατὰ τὴν νύκτα δὲ ἐκείνην τῆς μετατοπίσεώς του, εἶδεν εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἐπῆλθεν ἐναντίον του· ὁ Ἰακώβ τότε ἐπάλαισε πρὸς αὐτὸν μέχρι πρωΐας, ἕως οὗ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἠυλόγησε τὸν Ἰακώβ καὶ ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἦτο ὁ Θεὸς καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Ἰσραήλ, δηλαδὴ παλαιστήν.

Ἐκτοτε οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰακώβ ὀνομάζονται Ἰσραηλίται καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶνε τιμητικὸν δι' αὐτούς.

Οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἰακώβ, ὅταν ἦλθον πρὸς τὸν Ἡσαῦ, ἔδωκαν τὰ δῶρα πρὸς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν ὅτι ὁ Ἰακώβ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα του μετὰ τῶν τέκνων του, τῶν συζύγων τοῦ καὶ τῶν ὑπαρχόντων του.

Τοῦτο μόλις ἤκουσεν ὁ Ἡσαῦ ἐχάρη πολὺ, ἐλησμόνησε τὴν συμπεριφορὰν ἐκείνου πρὸς αὐτὸν καὶ ἀμέσως ἔσπευσε πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ὅταν δὲ οἱ δύο ἀδελφοὶ συνηγηθήσαν, ἐνηγκαλίσθησαν καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔκλαιον καὶ οἱ δύο ἐκ χαρᾶς διὰ τὴν συνάντησίν των.

Μετὰ πολὺν χρόνον, ὁ μὲν Ἡσαῦ ἔφυγε καὶ κατήκησεν εἰς τὴν χώραν Σηεῖρ, ὁ δὲ Ἰακώβ ἦλθεν εἰς τόπον πλησίον τῆς πόλεως Σαλήμ, ὅπου εἶδε τὸ ὄνειρον τῆς κλίμακος κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐκ τῆς Χαναάν διὰ Μεσοποταμίαν. Ἐκεῖ ἔκτισε θυσιαστήριον χάριν τοῦ Θεοῦ, ὅπως εἶχεν ὑποσχεθῆ, καὶ ἐθυσίασε πρὸς αὐτὸν θυσίαν εὐχαριστήριον, διότι τὸν ἐπροστάτευσεν καὶ τὸν ἐβοήθησεν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἀργότερον ὁ Ἰακώβ, ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν Ἐφραθά, ἡ ὁποία ὕστερον ὠνομάσθη Βηθλεέμ.

Ἐκεῖ ἀπέθανεν ἡ Ῥαχὴλ, κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Βενιαμίν, καὶ ὁ Ἰακώβ ἔθαψεν αὐτὴν ἐκεῖ καὶ ἀνήγειρε μνημεῖον πρὸς τιμὴν τῆς.

Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἦτο ἡ δρῦς τοῦ

Μαμβρῇ καὶ ὅπου διέμενον εἰς βαθὺ γῆρας ὁ πατὴρ τοῦ Ἰσαάκ μετὰ τῶν δούλων του καὶ τῶν ποιμνίων του.

Ἐκεῖ μετὰ τινα χρόνον ἀπέθανε καὶ ὁ πατριάρχης Ἰσαάκ, ὁ δὲ Ἰακώβ εἰδοποίησε καὶ τὸν Ἡσαῦ, καὶ οὕτω οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔθαψαν αὐτόν.

Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν Ἡσαῦ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ση-εῖρ, ἣτις εὐρίσκεται μετὰ τῆς νεκρᾶς θαλάσσης καὶ τῆς ἐρυθρᾶς, ὅπου τὸ ὄρος Ἐδώμ, ὁ δὲ Ἰακώβ ἔμεινεν εἰς τὴν γῆν Χανσάν, καὶ ἔγινεν ὁ τρίτος πατριάρχης τῶν Ἰσραηλιτῶν.

18. Πόλεις τοῦ Ἰωσήφ

ὑπὸ τῶν ἁδελφῶν του.

Ὁ Ἰακώβ ὡς πατὴρ ἠγάπα πάντα τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἀλλὰ περισσότερον ἠγάπα τὸν Ἰωσήφ, ἕνεκα τῆς μικρᾶς του ἡλικίας καὶ τῶν πολλῶν προτερημάτων αὐτοῦ. Ὁ Βενιαμὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, ἦτο πάρα πολὺ μικρὸς.

Ἐνεκα τῆς ἰδιαιτέρας ταύτης ἀγάπης τοῦ Ἰακώβ πρὸς τὸν Ἰωσήφ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ του ἐφθόνουν καὶ ἐμίσουν αὐτόν. Περισσότερον δὲ ἐφθόνησαν αὐτόν, ὅτε ὁ πατὴρ των τοῦ ἐδώρησεν ἓν καινουργὲς καὶ ὥραϊον ἔνδυμα. Ἐκτοτε ἐζήτουν εὐκαιρίαν νὰ βλάψουν αὐτόν.

Τὸ μῖσος τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ ἠῤῥησεν, ὅτε διηγήθη οὗτος πρὸς τὸν πατέρα του καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφούς του δύο ὄνειρα, τὰ ὅποια εἶδε.

Μίαν ἡμέραν διηγήθη εἰς αὐτοὺς ὅτι εἶδεν εἰς τὸ ὄνειρόν του ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του ἐθέριζον εἰς τοὺς ἀγροὺς στάχυν καὶ ἔδενον αὐτοὺς εἰς δεμάτια. Καὶ τὸ μὲν ἰδικόν του δεμάτιον ἐστάθη ὄρθιον, τὰ δὲ δεμάτια τῶν ἀδελφῶν του ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν τὸ ἰδικόν του.

Μόλις ἤκουσαν τὸ ὄνειρον τοῦτο οἱ ἀδελφοὶ του, ἐξωργίσθησαν καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· μήπως θὰ γίνῃς σὺ ἄρχων καὶ βασιλεὺς ἡμῶν, ὥστε νὰ σὲ προσκυνήσωμεν;

Μετὰ τινος ἡμέρας πάλιν εἶδεν ἄλλο ὄνειρον, τὸ ὅποιον διηγήθη εἰς τὸν πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του.

Κατ' αὐτὸ εἶδεν ὅτι ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ ἑνδεκά-
·ἀστέρες ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. Τοῦτο ἐξώργισε
·κατ' αὐτοῦ ἔτι περισσότερον τοὺς ἀδελφούς του, ὁ δὲ πα-
·τήρ του εἶπε πρὸς αὐτόν· μήπως θὰ γίνῃς σύ βασιλεὺς
·ἡμῶν, ὥστε ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου νὰ σε
·προσκυνήσωμεν ;

·Ἐκ τῶν ὀνείρων τούτων τόσον ἐμίσησαν τὸν Ἰωσήφ
·οἱ ἀδελφοί του, ὥστε ἐπεζήτουν οὔτοι εὐκαιρίαν διὰ νὰ
·βλάψουν αὐτόν.

Μίαν ἡμέραν ὁ Ἰακώβ ἔστειλε τὸν Ἰωσήφ εἰς τοὺς
·ἀγροὺς νὰ φέρῃ τροφάς εἰς τοὺς ἀδελφούς του, οἱ ὁποῖοι
·ἔβοσκον τὰ ποίμνια εἰς τὴν ἐσοχὴν. Μακρόθεν εἶδον αὐ-
·τόν οἱ ἀδελφοί του καὶ εἶπον μεταξύ των, «ἰδοὺ ἔρχεται
·ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος βλέπει τὰ ὄνειρα· ἃς φονεύσωμεν αὐτόν
·καὶ ἃς εἴπωμεν εἰς τὸν πατέρα ὅτι κακὸν θηρίον κατέφα-
·γεν αὐτόν».

·Ἀλλ' ὁ Ῥουβὴν, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ σώσῃ αὐτόν, εἶπεν
·εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ τὸν φονεύσουν, διὰ νὰ μὴ χύσουν ἀδελ-
·φικὸν αἷμα, ἀλλὰ νὰ τὸν ρίψουν ἐντὸς λάκκου καὶ ἐκεῖ
·νὰ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης.

·Συνεφώνησαν πρὸς αὐτόν καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοί καί,
·ὅταν ὁ Ἰωσήφ κατέφθασεν ἐκεῖ, συνέλαβον αὐτόν καὶ τὸν
·ἔρριψαν ἐντὸς ἐνὸς λάκκου βαθέος καὶ ἐκάθησαν καὶ
·ἔτρωγον τὸ φαγητόν, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἔφερε πρὸς αὐτούς.

·Ἐν ᾧ δὲ ἔτρωγον, ἐφάνησαν νὰ διέρχωνται ἐκεῖθεν
·ἔμποροι Ἰσραηλῖται, οἱ ὁποῖοι ὠδήγουν τὰς καμήλους
·αὐτῶν, φορτωμένους μὲ ἐμπορεύματα διὰ τὴν Αἴγυπτον.

·Τότε εἰς ἐκ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ, ὁ Ἰούδας, εἶπε
·πρὸς τοὺς ἄλλους ὅτι ἐθεώρει καλύτερον νὰ πωλήσουν
·τὸν Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἐμπόρους ἐκείνους καὶ νὰ λάβουν χρή-
·ματα, ἀντὶ νὰ φονεύσουν αὐτόν καὶ νὰ γίνουν ἀδελφο-
·κτόνοι. Συνεφώνησαν πρὸς αὐτόν πάντες καὶ ἐξήγαγον
·ἐκ τοῦ λάκκου τὸν Ἰωσήφ καί, ἀφοῦ ἐκράτησαν τὸ ἑνδυ-
·μα αὐτοῦ, ἐπώλησαν αὐτόν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας ἐμπόρους
·ἀντὶ εἴκοσι χρυσῶν νομισμάτων. Οἱ δὲ ἔμποροι ἔφεραν
·αὐτόν εἰς Αἴγυπτον.

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ διὰ νὰ δικαιολογήσουν εἰς τὸν πατέρα των τὴν ἐξαφάνισιν ἐκείνου, ἔλαβον τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ καί, ἀφοῦ τὸ ἔβασαν εἰς τὸ αἷμα ἐριφίου, τὸ ἔφεραν καί τὸ ἔδειξαν εἰς τὸν πατέρα των Ἰακώβ καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· «Ἰδοὺ εὗρομεν τὸ ἔνδυμα τοῦτο εἰς τὴν ἐσχάτην, μήπως εἶνε τὸ ἔνδυμα τοῦ υἱοῦ σου Ἰωσήφ.»

Ὁ Ἰακώβ ἀνεγνώρισε τὸ ἔνδυμα καὶ εἶπε· «τοῦτο εἶνε τοῦ υἱοῦ μου Ἰωσήφ· κακὸν θηρίον κατέφαγεν αὐτόν». Καὶ ἤρχισε νὰ λυπῆται καὶ νὰ θρηνῇ ἀπαρηγόρητα ἐπὶ πολὺν χρόνον, διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀγαπητοῦ τοῦ υἱοῦ.

19. Ὁ Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον.

(Πώλησις καὶ φυλάκισις αὐτοῦ).

Ὁ Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον ἐπωλήθη ὑπὸ τῶν ἐμπόρων εἰς τὸν Πετεφρῆν, ἀρχιμάγειρον τοῦ Φαραώ, καὶ εἰργάζετο εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ μὲ ζῆλον καὶ τιμότητα. Ἐνεκα τούτου ὁ Πετεφρῆς εἶχε πᾶσαν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν καὶ διώρισεν αὐτόν γενικὸν οἰκονόμον καὶ ἐπιστάτην τοῦ οἴκου του. Ἡ γυνὴ ὁμως τοῦ Πετεφρῆ ἦτο πολὺ κακὴ καὶ διέβαλε τὸν Ἰωσήφ πρὸς τὸν ἄνδρα της, ὅτι δὲν ἦτο ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης του· ὁ δὲ Πετεφρῆς ἐπείσθη καὶ ἔρριψεν αὐτόν εἰς τὴν φυλακὴν.

Ἐκεῖ ὁ Ἰωσήφ ἔμεινεν ἐπὶ ἔτη καὶ ἔδειξε καλὴν διαγωγὴν, ὁ δὲ ἀρχιδεσμοφύλαξ αὐτῆς ἐξετίμησεν αὐτόν τόσο, ὥστε διώρισεν αὐτόν ἐπιστάτην ἐπὶ τῶν λοιπῶν φυλακισμένων.

Εἰς τὴν ἰδίαν φυλακὴν ἦσαν φυλακισμένοι, κατὰ διαταγὴν τοῦ Φαραώ, δηλ. τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὁ ἀρχιαινοχόος καὶ ὁ ἀρχισιτοποιός (ὁ ἀρχιαρτοποιός) τοῦ Φαραώ. Μίαν πρωτὰν ὁ Ἰωσήφ εἶδε τούτους πολὺ λυπημένους καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς τὴν αἰτίαν τῆς λύπης των καὶ ἔμαθε παρ' αὐτῶν ὅτι τὴν νύκτα ἐκείνην εἶδεν ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἓν ὄνειρον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγνώριζον τί ἐσήμαινε.

Τότε ὁ Ἰωσήφ εἶπεν εἰς αὐτοὺς νὰ διηγηθοῦν τὰ ὄνειρά των εἰς αὐτὸν καὶ αὐτὸς μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ τὰ ἐξηγήσῃ. Πρῶτος διηγήθη τὸ ὄνειρόν του ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ Φαραῶ καὶ εἶπεν· «εἶδον μίαν ἄμπελον, ἣ ὁποία εἶχε τρία κλήματα, τὰ ὁποία ἦσαν γεμάτα ἀπὸ μεγάλας καὶ ωραίας ὠρίμους σταφυλάς. Ἐκοψα ἐξ αὐτῶν καὶ ἔθλιψα εἰς τὸ ποτήριον τοῦ Φαραῶ καὶ ἔδωκα εἰς αὐτὸν καὶ ἔπιε».

Τότε ὁ Ἰωσήφ εἶπε πρὸς αὐτόν· τὰ τρία κλήματα σημαίνουν τρεῖς ἡμέρας. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ἐξέλθῃς ἐκ τῆς φυλακῆς, κατὰ διαταγὴν τοῦ Φαραῶ, καὶ θὰ καταλάβῃς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν πρότερον εἶχες πλησίον του. Παρεκάλεσε δὲ αὐτόν ὁ Ἰωσήφ νὰ φροντίσῃ καὶ δι' αὐτόν νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς φυλακῆς, ὅπου ἀδίκως εὐρίσκεται.

Μετὰ τοῦτον διηγήθη καὶ ὁ ἀρχισιτοποιὸς τὸ ὄνειρόν του καὶ εἶπεν· «εἶδον ὅτι εἶχα τρία κάνιστρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, εἰς τὰ ὁποία ὑπῆρχον ἄρτοι καὶ διάφορα ζυμαρικά διὰ τὸν Φαραῶ, ἀλλὰ τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ κατήρχοντο καὶ κατέτρωγον αὐτά».

Τότε ὁ Ἰωσήφ εἶπε πρὸς αὐτόν· τὰ τρία κάνιστρα σημαίνουν τρεῖς ἡμέρας. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ Φαραῶ θὰ διατάξῃ νὰ σε φονεύσουν καὶ νὰ κρεμάσουν τὸ σῶμα σου, τὰ δὲ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ θὰ καταφάγουν τὰς σάρκας σου.

Πράγματι μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ὅποτε ὁ Φαραῶ ἑώραζε τὰ γενέθλιά του, ὁ μὲν ἀρχισιτοποιὸς ἐφονεύθη καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκρεμάσθη, κατὰ διαταγὴν τοῦ Φαραῶ, ὁ δὲ ἀρχιοινοχόος ἀπεφυλακίσθη καὶ κατέλαβε πάλιν τὸ ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον καὶ πρότερον εἶχε πλησίον τοῦ Φαραῶ.

Ἐκ τῆς χαρᾶς του ὅπως ὁ ἀρχιοινοχόος ἐλησμόνησε τὴν παράκλησιν τοῦ Ἰωσήφ διὰ τὸν Φαραῶ καὶ οὕτω ὁ Ἰωσήφ ἔμενε φυλακισμένος.

20. Τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραώ, καὶ ἡ ἀποφυλάξεις καὶ ἀνύψωσις τοῦ Ἰωσήφ.

Δύο ἔτη παρήλθον, ἀφ' ὅτου ἐξῆλθεν ἐκ τῆς φυλακῆς ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ Φαραώ, καὶ ὁ Ἰωσήφ ἔμενεν εἰς τὰς φυλακάς.

Μίαν νύκτα ὁ Φαραώ εἶδε δύο ὄνειρα, τὰ ὅποια τόνον τὸν ἐτάραξαν, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ. Ἐκάλεσεν ἀμέσως πάντας τοὺς ὀνειροκρίτας καὶ ἱερεῖς καὶ σοφοὺς τῆς Αἰγύπτου καὶ διηγήθη εἰς αὐτοὺς τὰ ὄνειρά του, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ αὐτά. Διὰ τοῦτο ὁ Φαραώ ἦτο πολὺ λυπημένος. Ἐν ᾧ αὐτὸς εὕρισκετο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, ὁ ἀρχιοινοχόος αὐτοῦ ἐνεθυμήθη τὸν Ἰωσήφ εἰς τὴν φυλακὴν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐξηγήσει ὀρθῶς τὸ ὄνειρον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀρχισιτοποιιοῦ, καὶ εἶπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸν Φαραώ.

Τότε ὁ Φαραώ διέταξε νὰ ὀδηγήσουν ἐνώπιόν του τὸν Ἰωσήφ, μήπως δυνηθῇ καὶ ἐξηγήσῃ τὰ ὄνειρά του. Πράγματι παρουσίασαν πρὸ αὐτοῦ τὸν Ἰωσήφ, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Φαραώ διηγήθη τὰ ἐξῆς ὄνειρά του.

Ἐν ᾧ ἐκοιμάτο, εἶδεν ὅτι εὐρέθη παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Νεῖλου ποταμοῦ. Ἐκεῖ εἶδε νὰ ἀνέρχωνται ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἑπτὰ ἀγελάδες παχεῖαι καὶ ὠραῖαι, αἵτινες ἔβοσκον παρὰ τὴν ὄχθην ἐντὸς χόρτων πολλῶν καὶ ὠραίων. Ἀμέσως ὅμως μετ' αὐτάς ἀνῆλθον ἑπτὰ ἄλλαι ἀγελάδες πολὺ ἰσχναὶ καὶ ἀδύνατοι, αἱ ὅποια ὥρμησαν καὶ κατέφαγον τὰς πρώτας. Ἐξύπνησεν ἔντρομος ὁ Φαραώ ἐκ τοῦ ὀνείρου τούτου, ἀλλὰ καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον ἀπεκοιμήθη καὶ εἶδε δεύτερον ὄνειρον ὅμοιον πρὸς τὸ πρῶτον. Ἐκ μιᾶς ῥίζης εἶχον βλαστήσει ἑπτὰ στάχυες ἐκλεκτοὶ καὶ γεμάτοι τροφῆς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐφύτρωσαν ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης ἄλλοι ἑπτὰ λεπτοὶ, ἀδύνατοι καὶ κενοὶ τροφῆς. Μόλις οὗτοι ἐμεγάλωσαν, ἀμέσως οἱ πρῶτοὶ ἐξηράνθησαν. Ὁ Φαραώ ἠγέρθη ἔντρομος ἐκ τῆς κλίνης του καὶ ἐξήτησε τὴν ἐξήγησιν τῶν ὀνείρων του, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ αὐτά.

Ὅταν ἤκουσε τὰ ὄνειρα ὁ Ἰωσήφ εἶπε πρὸς τὸν Φαραῶ· καὶ τὰ δύο ταῦτα ὄνειρα, ὧ βασιλεῦ, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημαίνουν. Αἱ ἑπτὰ ἀγελάδες αἱ παχεῖαι, καὶ οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ καλοὶ σημαίνουν ἑπτὰ ἔτη μεγάλης εὐφορίας καὶ εὐτυχίας, ἡ ὁποία θὰ γίνη εἰς τὴν γῆν τῆς Αἰγύπτου. Αἱ δὲ ἑπτὰ ἰσχναὶ ἀγελάδες καὶ οἱ ἑπτὰ λεπτοὶ καὶ κενοὶ στάχυες σημαίνουν ἑπτὰ ἔτη μεγάλης ἀφορίας καὶ δυστυχίας, ἡ ὁποία θὰ ἐπακολουθήσῃ τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας. Διὰ τοῦτο, ὧ βασιλεῦ, εἶνε καλὸν νὰ ὀρίσῃς ἄνθρωπον, διὰ νὰ συγκεντρώσῃ πολὺν σῖτον καὶ καρποὺς εἰς ἀποθήκας, κατὰ τὸν χρόνον τῆς εὐφορίας, διὰ νὰ ἔχῃ ἡ χώρα κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἀφορίας καὶ τῆς δυστυχίας.

Ἡ ἐξηγήσις αὕτη ἤρρεσεν εἰς τὸν Φαραῶ καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἰωσήφ· «σὲ καθιστῶ σήμερον ἄρχοντα, ἐπιστάτην ἐπὶ τοῦ σίτου πάσης τῆς Αἰγύπτου». Ἐξήγαγε δὲ τὸν δακτύλιόν του ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ Φαραῶ, καὶ ἔθεσεν αὐτὸν εἰς τὸν δακτύλον τοῦ Ἰωσήφ, εἰς ἔνδειξιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ. Διέταξε δὲ καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν μὲ βυσίνην στολήν, ὅπως ἐνεδύοντο οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ Φαραῶ, καὶ ἔθεσεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ χρυσοῦν περιδέριον, σύμβολον τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐφ' ἀμάξης καὶ διέταξε νὰ περιαγάγουν αὐτὸν ἀνά τὴν πόλιν, ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. Κῆρυξ δὲ ἐκήρυττε πρὸς τὸν λαὸν τὸ ὄνομα τοῦ νέου ἄρχοντος καὶ τὸ ἀξίωμα του, ὥς συνηθίζετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ὁ Ἰωσήφ, ὅταν ἀνέλαβε τὴν ὑπηρεσίαν τῆς συγκεντρώσεως σιτηρῶν κατὰ τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας, διεξήγαγε ταύτην μὲ πολλὴν φιλοτιμίαν καὶ σύνεσιν. Ἐκτίσε πολλὰς καὶ μεγάλας ἀποθήκας εἰς πολλὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου. Ἐκεῖ συνεκέντρωσε πολλὰ σιτηρά, ὥστε ταῦτα νὰ ἐπαρκέσουν κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἀφορίας καὶ διὰ τὸν Αἰγυπτιακὸν λαὸν καὶ διὰ τοὺς ξένους λαοὺς, οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο καὶ ἡγόραζον ἐκεῖ σῖτον.

Τοιοιουτρόπως βλέπομεν ὅτι ὁ Ἰωσήφ μὲ τὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐγένεν ἄρχων τῆς Αἰγύπτου καὶ πάντες ἐσέβοντο καὶ ἐτίμων αὐτόν.

21. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἔρχονται εἰς Αἴγυπτον διὰ νὰ ἀγοράσουν σῖτον.

Ὅταν παρῆλθον τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς εὐφορίας, ἐπηκολούθησαν τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς ἀφορίας καὶ δυστυχίας, ὅχι μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας πέριξ αὐτῆς χώρας. Οἱ κάτοικοι ὅμως τῆς Αἰγύπτου δὲν ἔπασχον ἐκ πείνης, διότι ὁ Ἰωσήφ εἶχεν ἀποθηκεύσει σιτηρὰ πολλά, κατὰ τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας. Ἦσαν δὲ τόσα τὰ ἀποθηκευμένα σιτηρὰ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὥστε ὁ Ἰωσήφ ἐπώλει καὶ εἰς ξένους λαοὺς· πολλοὶ δὲ ἤρχοντο καὶ ἠγόραζον.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὴν Χαναὰν ἔγινεν ἀφορία καὶ πείνα, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ, ὅταν ἔμαθον ὅτι εἰς τὴν Αἴγυπτον πωλεῖται σῖτος, ἀπεφάσισαν νὰ ἔλθουν ἐκεῖ καὶ νὰ ἀγοράσουν. Ἐλαβον λοιπὸν χρήματα καὶ καμήλους καὶ ἐξεκίνησαν διὰ τὴν Αἴγυπτον· ἄφησαν δὲ πλησίον τοῦ πατρὸς των τὸν μικρότερον ἀδελφὸν αὐτῶν, τὸν Βενιαμίν.

Ὅταν οἱ δέκα υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἔφθασαν εἰς Αἴγυπτον, παρουσιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος, ὡς ἄρχων, θὰ ἐπέτρεπεν ἢ ὅχι τὴν πώλησιν σίτου εἰς ξένους. Ἀμέσως προσεκύνησαν αὐτὸν καὶ παρεκάλεσαν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς νὰ ἀγοράσουν σῖτον.

Ὁ Ἰωσήφ ἀνεγνώρισε τοὺς ἀδελφούς του, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι δὲν τὸν ἀνεγνώρισαν, καὶ διότι εἶχεν ἀρκετὰ μεγαλώσει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς πωλήσεώς του καὶ διότι παρουσιάσθη εἰς αὐτοὺς, ὡς ἄρχων, μὲ τὴν ἡγεμονικὴν στολὴν τοῦ ἀξιώματος, τὴν ὁποίαν ἐφόρει. Οὐδέποτε δὲ ἐφάνταζοντο οἱ ἀδελφοὶ του ὅτι ὁ Ἰωσήφ ἔγινεν ἄρχων καὶ ἡγεμὼν τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Ἰωσήφ δὲν ἐφανερώθη ποῖος ἦτο, ἀλλὰ διὰ νὰ δοκιμάσῃ αὐτοὺς, τοὺς ἠρώτησε ποῖοι ἦσαν καὶ πόθεν ἤρχοντο καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν. Ἐκεῖνοι δὲ ἀπήντησαν ὅτι ἦλθον ἐκ Χαναὰν διὰ νὰ ἀγοράσουν σῖτον, ὅτι εἶνε ἀδελφοί, τέκνα τοῦ Ἰακώβ, καὶ ὅτι ἦσαν δώδεκα ἀδελφοί. Ἐπίσης εἶπον ὅτι ὁ μὲν εἰς τῶν δώδεκα, Ἰωσήφ ὀνομαζόμενος, ἀπέθανεν, ὁ δὲ μικρότερος ὅλων, ὁ Βενιαμίν, ἔμει-

νεν εἰς τὴν πατρίδα πλησίον τοῦ γέροντος πατρός των.

Ὁ Ἰωσήφ τότε εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι δὲν τοὺς πιστεύει δι' ὅσα λέγουν, διότι νομίζει ὅτι αὐτοὶ εἶνε κατάσκοποι καὶ ἀπεσταλμένοι ξένου βασιλέως, διὰ νὰ κατασκοπεύσουν τὴν χώραν του.

Οἱ ἀδελφοὶ του διεμαρτυρήθησαν διὰ τὴν κατηγορίαν αὐτὴν καὶ διεβεβαίουν αὐτὸν ὅτι ἦλθον μόνον καὶ μόνον νὰ ἀγοράσουν σῖτον.

Ὁ Ἰωσήφ προσεποιεῖτο τὸν ὠργισμένον καὶ διέταξε νὰ φυλακίσουν αὐτοὺς. Εἰς τὴν φυλακὴν οἱ ἀδελφοὶ ἔλεγον μεταξύ των καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν των· «δίκαια πάσχομεν διότι καὶ ἡμεῖς ἐφέρθημεν κακῶς πρὸς τὸν ἀδελφόν μας Ἰωσήφ καὶ πρὸς τὸν πατέρα μας».

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας διέταξεν ὁ Ἰωσήφ καὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ τοὺς εἶπεν ὅτι ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς σῖτον καὶ νὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν χώραν των. Τοῦτο ὅμως θὰ πράξῃ, ἐὰν ὑποσχεθοῦν εἰς αὐτὸν ὅτι θὰ φέρουν, εἰς δεῦτερον ταξείδιόν των, καὶ τὸν μικρότερον ἀδελφὸν αὐτῶν, τὸν Βενιαμίν, διὰ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὅσα εἶπον ἦσαν ἀληθῆ. Οἱ ἀδελφοὶ του ὑπεσχέθησαν νὰ φέρουν καὶ τὸν Βενιαμίν, ὁ δὲ Ἰωσήφ εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὅτι θὰ κρατήσῃ πλησίον του ἓνα ἐξ αὐτῶν ὡς ὄμηρον, ἕως ὅτου ἐκπληρώσουν τὴν ὑπόσχεσίν των αὐτῇ· ὡς τοιοῦτον δὲ ἐκράτησε τὸν Συμεῶνα.

Μετὰ ταῦτα διέταξε καὶ ἐγέμισαν τοὺς σάκκους των σίτου καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ὑπηρέτας του νὰ θέσουν κρυφίως ἐντὸς τῶν σάκκων ἐκάστου καὶ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔδωκαν διὰ τὸν σῖτον.

Ὅταν τὰ πάντα ἡτοιμάσθησάν, οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ παρέλαβον τὸν σῖτον καί, ἀφοῦ προσεκύνησαν αὐτόν, ἀνεχώρησαν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Χαναάν. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν πατρίδα των καὶ ἐκένωσαν τοὺς σάκκους, με ἐκπληξιν εἶδον τὰ χρήματα ἐντὸς αὐτῶν καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξηγήσουν τὸ πρᾶγμα. Διηγήθησαν δὲ εἰς τὸν πατέρα των ὅσα συνέβησαν εἰς Αἴγυπτον καὶ τὰ περὶ τοῦ Συ-

μεῶνος καὶ εἶπον εἰς αὐτὸν τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκαν εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ σίτου περὶ τοῦ Βενιαμίν.

Τοῦτο ἐλύπησε τὸν Ἰακώβ καὶ τὸ ἀπέδωκεν εἰς τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀπάτην τοῦ πατρός του καὶ τὴν ἀδικίαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰσασῦ.

22. Δεύτερον ταξίδιον τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον.

Φανέρωσις τοῦ Ἰωσήφ εἰς αὐτούς.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ σῖτος, τὸν ὁποῖον ἔφερον οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἐξ Αἰγύπτου, ἦτο ἀνάγκη νὰ μεταβοῦν πάλιν ἐκεῖ διὰ νὰ ἀγοράσουν ἄλλον. Ἐπρεπε δὲ νὰ λάβουν μαζί των καὶ τὸν Βενιαμίν, ὅπως εἶχον ὑποσχεθῇ πρὸς τὸν Ἰωσήφ.

Ὁ Ἰακώβ ὅμως κατ' οὐδένα λόγον ἐπέιθετο νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς νὰ λάβουν μαζί των καὶ τὸν Βενιαμίν καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτούς· μὲ στερεῖτε τῶν τέκνων μου ὁ Ἰωσήφ δὲν ζῇ πλέον, ὁ Συμεὼν δὲν ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, θέλετε καὶ τὸν Βενιαμίν, ὥστε νὰ μὲ στερήσητε καὶ αὐτοῦ; Διατί μὲ ρίπτετε εἰς τὰς συμφορὰς αὐτὰς καὶ τὰς λύπας;

Ὁ Ῥουβὴν ὅμως, ὁ μεγαλύτερος τῶν ἀδελφῶν, κατόπιν δὲ καὶ ὁ Ἰούδας, καθησύχαζεν αὐτὸν καὶ ἔλεγεν ὅτι οὐδὲν κακὸν θὰ πάθῃ ὁ Βενιαμίν καὶ ὅτι αὐτὸς ἀναλαμβάνει καὶ ὑπόσχεται νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν σῶον ὥς καὶ τὸν Συμεῶνα. Καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα τοῦ Ἰακώβ ὑπεσχέθησαν τοῦτο εἰς αὐτὸν καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς νὰ λάβουν μαζί των καὶ τὸν Βενιαμίν. Παρέστησαν εἰς αὐτὸν ὅτι τοῦτο ἦτο μεγάλη ἀνάγκη καὶ διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ Συμεὼν καὶ διὰ νὰ μὴ θεωρηθοῦν καὶ αὐτοὶ ἐχθροὶ τῆς χώρας τῆς Αἰγύπτου καὶ συλληφθοῦν ὥς κατὰσκοποι.

Τέλος ὁ Ἰακώβ ἐπείσθη καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς καὶ παρέλαβον καὶ τὸν Βενιαμίν καὶ ἔφυγον διὰ τὴν Αἴγυπτον.

Ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ, παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Ἰωσήφ τὸν προσεκύνησαν καὶ παρουσίασαν εἰς αὐτὸν τὸν Βενιαμὴν, διὰ νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸν Συμεῶνα καὶ διὰ νὰ πιστεύσῃ εἰς αὐτοὺς ὅτι δὲν ἦσαν κατάσκοποι.

Φανέρωσις τοῦ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ.

Ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἐδέχθη τότε φιλικῶς, τοὺς ἐχαίρēτησε καὶ τοὺς ἠρώτησε διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ πατρὸς των. Ὅταν δὲ εἶδε τὸν Βενιαμὴν εἶπε πρὸς αὐτόν· «ὁ Θεὸς νὰ σέ ἐλεή-

ση, ὦ τέκνον». Ἐπειδὴ δὲ συνεκινήθη πολὺ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἔκλαυσεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἔνιψε τὸ πρόσωπόν του, ἐξῆλθε καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς πάντας εἰς γεῦμα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἐκεῖ ὁ ἴδιος ἐτοποθέτησεν ἓνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν τράπεζαν καθ' ἡλικίαν, ὥστε οἱ ἀδελφοὶ του ἠπόρουν διὰ τοῦτο καὶ ἐθαύμαζον καὶ ἔκπληκτοι παρετήρουν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Διέταξε δὲ ὁ Ἰωσήφ τοὺς ὑπηρέτας νὰ βάλουν εἰς τὸ πινάκιον τοῦ Βενιαμὶν πενταπλασίαν μερίδα, διὰ νὰ δοκιμάσῃ αὐτοὺς, ἂν ἀκόμῃ ἦσαν φθονεροί.

Μετὰ τὸ γεῦμα διέταξε τὸν ἐπιστάτην του νὰ γεμίσῃ τοὺς σάκκους τῶν σίτου καὶ νὰ θέσῃ ἐντὸς αὐτῶν κρυφίως τὰ χρήματά των, τὰ ὁποῖα ἔδωκαν διὰ τὴν τιμὴν τοῦ σίτου. Εἰς δὲ τὸν σάκκον τοῦ φορτίου, τὸ ὁποῖον ὠδήγει ὁ Βενιαμὶν, διέταξε νὰ θέσῃ τὸ ἀργυροῦν ποτήριον, μὲ τὸ ὁποῖον ἔπινεν ὁ ἴδιος ὁ Ἰωσήφ.

Ὅταν ἡτοιμάσθησαν τὰ πάντα, οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἔλαβον τὰ φορτία αὐτῶν καὶ ἀνεχώρησαν διὰ τὴν πατρίδα των.

Μόλις ὅμως εἶχον ἐξέλθει τῆς πόλεως, ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἰωσήφ ἔσπευσαν καὶ κατέφθασαν αὐτοὺς καὶ εἶπον ὅτι εἷς ἀπὸ σᾶς ἔκλεψε τὸ ποτήριον τοῦ ἄρχοντος. Γότε πάντες διεμαρτυρήθησαν καὶ ἔλεγον νὰ γίνῃ ἔρευνα εἰς αὐτοὺς καὶ ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ εὐρίσκετο τὸ ποτήριον, νὰ θανατωθῇ, οἱ δὲ λοιποὶ νὰ γίνουν δοῦλοι τοῦ ἄρχοντος. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἠρεύνησαν τοὺς σάκκους καὶ εὗρον τὸ ποτήριον εἰς τὸν σάκκον τοῦ Βενιαμὶν. Ἐκπληκτοὶ καὶ τεταραγμένοι πάντες ἐπέστρεψαν καὶ παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος εἶπε πρὸς αὐτοὺς «διατί ἐφέρθητε τοιουτοτρόπως; Ἐκεῖνος, εἰς τὸν σάκκον τοῦ ὁποίου εὐρέθη τὸ ποτήριον, θὰ μείνῃ δοῦλος μου, οἱ ἄλλοι ἀπέλθετε εἰς τὴν χώραν σας».

Τότε οἱ ἀδελφοὶ του παρέστησαν εἰς αὐτὸν τὴν μεγάλην ἀγάπην τοῦ πατρός των πρὸς τὸν Βενιαμὶν, καὶ διηγῆθησαν μετὰ πόσης δυσκολίας ἐπείσθη ὁ πατὴρ των νὰ

ἀφήσῃ τὸν Βενιαμὶν νὰ ἔλθῃ μαζί των. Διὰ τοῦτο, εἶπον, ἔάν δὲν ἐπιστρέψῃ ὁ Βενιαμὶν εἰς τὴν πατρίδα του, ὁ γέρον πατὴρ των θὰ ἀποθάνῃ ἐκ τῆς λύπης του. Ὁ Ἰούδας παρεκάλει τὸν Ἰωσήφ νὰ μείνῃ αὐτὸς δοῦλός του ἀντὶ τοῦ Βενιαμίν, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνῃ ὁ πατὴρ των.

Ὁ Ἰωσήφ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ περισσότερον καὶ μὲ φωνὴν πλήρη συγκινήσεως λέγει πρὸς αὐτούς· «ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀδελφός σας Ἰωσήφ, τὸν ὅποιον ἐπωλήσατε· ζῇ λοιπὸν ὁ πατὴρ μου;» Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Ἰωσήφ ἐξεδήλωσε τὴν μεγάλην ἀγάπην αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα του. Καὶ ἀμέσως ἐνηγκαλίσθη τὸν μικρὸν Βενιαμίν, κατεφίλει αὐτὸν ἐπὶ πολλὴν ὥραν καὶ ἔκλαιεν ἐκ συγκινήσεως. Μόλις ἤκουσαν τοῦτο οἱ ἀδελφοί του ἐξήγησαν πάντα ὅσα εἶχον γίνεи καὶ ἐφοβήθησαν μήπως τιμωρήσῃ αὐτούς, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν συμπεριφορὰν των. Ἀλλ' ὁ Ἰωσήφ εἶπεν εἰς αὐτούς ὅτι τοὺς συγχωρεῖ, τοὺς ἐφίλησε καὶ τοὺς ἠρώτησε περισσότερα περὶ τοῦ πατρὸς των καὶ τῆς οἰκογενείας των. Συνέστησε δὲ αὐτούς εἰς τὸν Φαραῶ καὶ τοὺς εἶπε νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Χαναάν καὶ νὰ ἀναγγεῖλουν εἰς τὸν πατέρα των ὅτι ὁ Ἰωσήφ ζῇ καὶ εἶνε ἄρχων τῆς Αἰγύπτου. Ἔδωκε δὲ εἰς αὐτούς πολλὰ δῶρα διὰ τὸν πατέρα του.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πεῖνα ἐπρόκειτο νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ ἔτη ἀκόμη, συνεβούλευσεν αὐτούς, κατ' ἐπιθυμίαν καὶ τοῦ Φαραῶ, νὰ πείσουν τὸν πατέρα των καὶ νὰ παραλάβουν αὐτόν, τὰς οἰκογενείας των καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντά των καὶ νὰ ἔλθουν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν.

Οἱ ἀδελφοί τοῦ Ἰωσήφ πλήρεις χαρᾶς ἀνεχώρησαν καὶ ἦλθον εἰς τὴν Χαναάν, ὅπου διηγήθησαν εἰς τὸν Ἰακώβ ὅσα συνέβησαν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἀνήγγειλαν εἰς αὐτόν ὅτι ὁ υἱός του Ἰωσήφ ἔζη καὶ ἦτο ἄρχων τῆς Αἰγύπτου. Ἔδωκαν δὲ εἰς αὐτόν καὶ τὰ δῶρα, τὰ ὅποια τοῦ ἔστειλεν ὁ Ἰωσήφ, καὶ τοῦ ἀνεκοίνωσαν ὅσα ὁ Ἰωσήφ συνέστησε περὶ τῆς μεταβάσεως καὶ ἐγκαταστάσεως αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον.

Ὁ Ἰακώβ ἐχάρη πολύ, διότι ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἰωσήφ ζῇ, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον, πλησίον τοῦ υἱοῦ του.

23. Ὁ Ἰακώβ μετὰ τῶν υἱῶν του ἔρχεται εἰς Αἴγυπτον.

Ὁ Ἰακώβ μετὰ τῶν υἱῶν του καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν καὶ μεθ' ὅλων τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν ἔφυγεν ἐκ τῆς Χαναάν καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Μετὰ πορείαν πολλῶν ἡμερῶν, ἔφθασε παρὰ τὰ νότια σύνορα τῆς Παλαιστίνης, εἰς τὴν πόλιν Βηρσαβεε. Αὕτη ἐκαλεῖτο καὶ «φρέαρ τοῦ ὄρκου» διότι ἐκεῖ ὁ Ἀβραὰμ ἔκαμε συνθήκην μετὰ τὸν βασιλέα Ἀβιμέλεχ ὅπως μὴ βλάψῃ ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Ἐκεῖ ἐθυσίασε πρὸς τὸν Θεόν, ὁ δὲ Θεὸς ὑπεσχέθη πρὸς αὐτὸν ὅτι θὰ πληθύνῃ τοὺς ἀπογόνους του εἰς Αἴγυπτον καὶ θὰ ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Χαναάν.

Πλησίον τῆς Βηρσαβεε ἦσαν τὰ σύνορα τῆς Αἰγύπτου, ἐκ τῆς ὁποίας συνήντησεν ὁ Ἰακώβ ἀπεσταλμένους τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ Φαραῶ. Οὗτοι ἀνέμενον αὐτὸν μετὰ ἀμάξας καὶ τροφὰς δι' ὅλους καὶ παρέλαβον αὐτοὺς καὶ συνώδευσαν εἰς Αἴγυπτον.

Ὅταν δὲ ἐπλησίαζον εἰς τὴν πόλιν, ὅπου διέμενεν ὁ Ἰωσήφ, ἀπεσταλμένοι ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνήγγειλαν τὴν ἄφιξιν τοῦ πατρὸς του.

Τότε ὁ Ἰωσήφ ἀνέβη εἰς τὸ ἄρμα αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθε πρὸς ὑποδοχὴν καὶ συνάντησιν τοῦ πατρὸς του. Ὅταν δὲ συνηντῆθη μετ' αὐτοῦ ἐνηγκαλίσθησαν καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐκλαίον καὶ οἱ δύο ἐκ συγκινήσεως καὶ χαρᾶς. Μετὰ ταῦτα ὠδήγησεν ὁ Ἰωσήφ τὸν πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του εἰς τὴν πόλιν, ὅπου παρουσίασεν αὐτοὺς εἰς τὸν Φαραῶ. Οὗτος πολὺ ἠὺχαριστήθη καὶ ὥρισεν ὡς κατοικίαν τοῦ Ἰωσήφ, μετὰ τοῦ πατρὸς του καὶ τῶν ἀδελφῶν του, τὴν εὐφορον χώραν τῆς Αἰγύπτου Γεσὲν καὶ κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐφρόντισε περὶ αὐτῶν.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Ἰακώβ ἔζησεν ἀκόμῃ δεκαεπτὰ ἔτη καὶ ὅταν ἡσθάνθῃ τὸ τέλος του, ἐκάλεσε τοὺς υἱοὺς του καὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰωσήφ, τὸν Μανασσὴν καὶ τὸν Ἐφραΐμ, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐγγόνους του καὶ ἠϋλόγησεν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν.

Ὅταν δὲ ἠϋλόγῃ τὸν Ἰούδα, ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ γεννηθῇ ὁ Μεσσίας, εἶπε τοὺς ἐξῆς προφητικοὺς λόγους· «Ἰούδα, οἱ ἀδελφοί σου θὰ σὲ ἐπαινέσουν καὶ θὰ νικήσῃς τοὺς ἐχθρούς σου. Οἱ υἱοὶ τοῦ πατρός σου θὰ σὲ προσκυνήσουν. Δὲν θὰ λείψῃ ἄρχων ἐκ τοῦ Ἰούδα, μέχρις οὗ ἔλθῃ ἐκεῖνος, ὅστις θὰ εἶνε ἡ προσδοκία καὶ ἡ ἐλπίς τῶν ἐθνῶν».

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐξηπλώθη ὁ Ἰακώβ ἐπὶ τῆς κλίνης του καὶ ἀπέθανεν. Ὁ Ἰωσήφ καὶ οἱ ἀδελφοί του κατεφίλησαν αὐτὸν καὶ ἔκλαυσαν πολὺ διὰ τὸν θάνατόν του.

Ἐπειδὴ δέ, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ πατρός των, ἔπρεπε νὰ θάψουν αὐτὸν εἰς Χαναάν, ἐταρίχευσαν τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ μετέφερον αὐτὸν πάντες οἱ ἀδελφοί, μετὰ τοῦ Ἰωσήφ καὶ πολλῆς ἀκολουθίας, εἰς Χαναάν, ὅπου καὶ τὸν ἔθαψαν παρὰ τὴν Χεβρών.

Μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψεν ὁ Ἰωσήφ καὶ οἱ ἀδελφοί του εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἔζησε πολλὰ ἔτη εὐτυχῆς καὶ τιμώμενος ὑπὸ πάντων.

Ὅταν δὲ ἐγήρασε πολὺ καὶ προησθάνθῃ τὸν θάνατόν του, προεῖπεν εἰς τοὺς ἀπογόνους του ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ θὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν γῆν Χαναάν. Παρήγγειλε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ μεταφέρουν τότε μαζί των καὶ τὰ ὀστά αὐτοῦ, καὶ νὰ θάψουν αὐτὰ πλησίον τῶν ὀστέων τῶν προγόνων του.

Ἀφοῦ εἶπε ταῦτα ὁ Ἰωσήφ, ἀπέθανεν εἰς βαθύτατον γῆρας.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΟΔΟΥ ΑΥΤΩΝ ΕΙΣ ΧΑΝΑΑΝ.

24. Καταπίεσις τῶν Ἰσραηλιτῶν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. Γέννησις καὶ σωτηρία τοῦ Μωϋσέως.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ Ἰσραηλῖται ἐπληθύνθησαν πολὺ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσήφ, ἀφοῦ παρῆλθον πολλὰ ἔτη, ἐλησμονήθησαν αἱ ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας αὐτὸς προσέφερεν εἰς τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου καὶ οἱ Αἰγύπτιοι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρχισαν νὰ μισοῦν καὶ νὰ φθοноῦν τοὺς πληθυνομένους καὶ εὐτυχοῦντας Ἰσραηλίτας. Οἱ δὲ Φαραὼ ὑπώπτευσον αὐτοὺς καὶ ἐφοβοῦντο μήπως ποτὲ καταλάβουν καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς χώρας καὶ ὑποδουλώσουν τοὺς Αἰγυπτίους.

Διὰ ταῦτα, ὅτε Φαραὼ τῆς Αἰγύπτου ἔγινεν ὁ Σέσωστρις ἢ Ῥαμσῆς ὁ Β'. (1350-1300 π. Χ.) περὶ τὰ 420 δηλαδὴ ἔτη μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν εἰς Αἴγυπτον τοῦ Ἰακώβ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, κατεδιώχθησαν πολὺ ὑπ' αὐτοῦ οἱ Ἑβραῖοι. Ὁ Φαραὼ οὗτος διέταξε νὰ ὑποβάλλωνται οὗτοι εἰς βαρυτάτας ἐργασίας καὶ σκληρὰς στερήσεις, διὰ νὰ ἀσθενοῦν καὶ ἀποθνήσκουν καὶ μὴ πληθύνωνται περισσότερο. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ μέτρου τούτου οὐδὲν κατάρθωθη· διότι οἱ Ἑβραῖοι ἐπληθύνοντο πολὺ.

Ἐνεκα τούτου ὁ Φαραὼ διέταξε τὰς μαῖας τῆς Αἰγύπτου καὶ τὰς Ἑβραίας μητέρας νὰ ρίπτουν εἰς τὸν Νεῖ-

λον ποταμόν πᾶν γεννώμενον ἄρρεν τέκνον τῶν Ἰσραηλιτῶν ἢ νὰ φονεύουν αὐτό.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ Ἰωχαβίδ, γυνὴ ἐνὸς Ἰσραηλίτου, Ἀβραάμ καλουμένου, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Λευὶ, ἐγέννησεν ἐν ὥραϊον ἄρρεν τέκνον, τὸ ὁποῖον ἐλυπήθη νὰ φονεύσῃ καὶ τὸ ἔκρυπτεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ παιδίον ἐμεγάλωνε καὶ ἔκλαιεν, ὥστε νὰ ἀκούεται, δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ κρύψῃ περισσότερον. Διὰ τοῦτο τὸ ἔθεσεν ἐντὸς καλῶς πισσωμένου κανίστρου καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Μαριάμ, νὰ τὸ φέρῃ καὶ τὸ θέσῃ εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Νείλου ποταμοῦ. Ἐκεῖ δὲ νὰ κρυβῇ καὶ νὰ παρακολουθήσῃ αὐτὸ τί θὰ ἀπογίνη.

Πράγματι ἡ Μαριάμ ἔφερε τὸ κάνιστρον μὲ τὸ παιδίον καὶ τὸ ἐτοποθέτησε παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Νείλου ποταμοῦ καὶ ἐκρύβη ἐντὸς τῶν θάμνων καὶ ἐκεῖθεν παρηκολούθει τί ἐμελλε νὰ ἀπογίνη τὸ παιδίον.

Μετ' ὀλίγον, εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ Νείλου ποταμοῦ, κατέφθασεν ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραῶ μὲ τὰς δούλας της, διὰ νὰ λουσθῇ εἰς τὸν ποταμόν. Ἐκεῖ ἤκουσαν φωνὰς παιδίου καὶ ἔσπευσαν πρὸς τὸ μέρος τῶν φωνῶν καὶ εὗρον ἐκεῖ τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον αἱ δοῦλαι παρέλαβον καὶ παρουσίασαν εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Φαραῶ.

Αὕτη, μόλις εἶδεν αὐτό, τὸ ἐλυπήθη καὶ εἶπεν ὅτι τοῦτο θὰ εἶνε ἐκ τῶν παιδίων τῶν Ἰσραηλιτῶν· ἀπεφάσισεν ὅμως νὰ τὸ σώσῃ καὶ ἔλαβεν αὐτὸ καὶ τὸ ὠνόμασεν Μωϋσῆν, δηλαδὴ ὕδατόςσωστον, ἐπειδὴ ἐσώθη ἐκ τοῦ ὕδατος.

Ἡ ἀδελφὴ τοῦ παιδίου Μαριάμ, μόλις εἶδε ταῦτα ἔσπευσε πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Φαραῶ καὶ ἠρώτησεν αὐτὴν μήπως ἤθελε νὰ τῆς φέρῃ καμμίαν τροφὸν διὰ τὸ παιδίον. Ἡ βασιλόπαις ἐδέχθη καὶ ἡ Μαριάμ ἔσπευσε καὶ εἰδοποίησε τὴν μητέρα της, τὴν ὁποίαν καὶ παρουσίασεν εἰς τὴν βασιλόπαιδα.

Αὕτη παρέδωκεν εἰς αὐτὴν τὸν Μωϋσῆν, νὰ τὸν θηλάσῃ ἀντὶ ἀμοιβῆς, καὶ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς αὐτὴν ὅταν μεγαλώσῃ πλέον ἀρκετά.

Τοῦτο ἐδέχθη ἐκείνη καὶ παρέλαβε τὸ τέκνον της καὶ

Ὁ Μωϋσῆς σῶζεται ἀπὸ τῶν ὑδάτων.

τὸ ἀνέθρεψε, κατόπιν τῆς ἀδείας τῆς βασιλόπαιδος, μέχρις οὗτο ἔγινε παῖς καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Φαραώ.

Αὕτη παρέλαβε τὸν Μωϋσὴν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἀνέτρεφεν αὐτόν· ὥρισε δὲ ἱερεῖς Αἰγυπτίους καὶ σοφοὺς, οἱ ὅποιοι ἐδίδασξαν αὐτὸν πᾶσαν τὴν σοφίαν τῆς Αἰγύπτου.

Τοιοιουτρόπως ὁ Μωϋσῆς ἐσώθη καὶ ἀνετράφη, ἤϋξανε δὲ καὶ ἀνεπτύσσετο μεγάλως εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Φαραώ.

25. Φυγὴ τοῦ Μωϋσέως ἐξ Αἰγύπτου καὶ κλησίαις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως ἐξαγάγῃ τοὺς Ἰσραηλίους ἐξ αὐτῆς.

Ὁ Μωϋσῆς ἀνετράφη καὶ ἐμορφώθη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Φαραώ μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεώς του καὶ ἔμαθε τὴν Αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν καὶ σοφίαν.

Ἐν τούτοις ἐγνώριζεν ὅτι κατήγετο ἐκ τῶν Ἰσραηλίων καὶ πολὺ συνεπάθει τοὺς ὁμοεθνεῖς του διὰ τὰς τυραννίας καὶ τὰς πιέσεις, τὰς ὁποίας ὑφίσταντο ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων.

Ὅταν ἦτο τεσσαράκοντα περίπου ἔτων, εἶδε μίαν ἡμέραν ἕνα Αἰγύπτιον, ὁ ὁποῖος ἔδερε σκληρῶς ἕνα Ἰσραηλίτην καὶ ἐπενέβη διὰ νὰ χωρίσῃ αὐτοὺς καὶ σώσῃ τὸν ὁμοεθνή του. Ἀλλ' ὁ Αἰγύπτιος ὥρμησε ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως μὲ σκοπὸν νὰ φονεύσῃ αὐτόν. Ὁ Μωϋσῆς ὁμως προλαβὼν ἐφόνευσε τὸν Αἰγύπτιον καὶ ἔκρυσεν αὐτόν ἐν τὸς τῆς ἄμμου καὶ παρεκάλεσε τὸν Ἰσραηλίτην νὰ κρατήσῃ τὴν πρᾶξιν του ἐκείνην μυστικῇ, διὰ νὰ μὴ γνωσθῇ καὶ τιμωρηθῇ ὑπὸ τοῦ Φαραώ.

Μετά τινας ἡμέρας, εἶδε καθ' ὁδὸν δύο Ἰσραηλίτας νὰ φιλονικοῦν καὶ νὰ συμπλέκωνται καὶ ἐπενέβη νὰ τοὺς χωρίσῃ. Τότε ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν εἶπε πρὸς τὸν Μωϋσὴν· «μήπως θέλῃς νὰ μᾶς φονεύσῃς ὅπως ἐφόνευσες πρὸ ἡμερῶν τὸν Αἰγύπτιον ;».

Τοῦτο μόλις ἤκουσεν ὁ Μωϋσῆς ἐνόησεν ὅτι ἡ πράξις τοῦ ἐκείνη δὲν ἔμεινε μυστική, ἀλλ' ἐγνώσθη, καὶ ἔκρινε καλὸν νὰ φύγῃ ἐξ Αἰγύπτου, πρὶν μάθῃ αὐτὴν καὶ ὁ Φαραώ, ὁ ὁποῖος θὰ ἐτιμῶρει αὐτὸν αὐστηρῶς.

Ἐκ τῆς Αἰγύπτου ὁ Μωϋσῆς ἦλθεν εἰς τὴν χώραν Μαδιαμ καὶ ἐκεῖ ἀνέλαβε ὑπηρεσίαν πλησίον ἑνὸς ἱερέως, Ἰοθὼρ καλουμένου, τοῦ ὁποῖου ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα Σεπφώραν, καὶ ἐποίμαινε τὰ πρόβατα εἰς τὴν ἐξοχὴν.

Μίαν ἡμέραν, ἐν ᾧ ἐποίμαινε τὰ πρόβατα τοῦ πενθεροῦ τοῦ πλησίον τοῦ ὄρους Χωρήβ, εἶδε μίαν βάτον φλεγομένην καὶ μὴ κατακαιομένην. Ἐπλησίασε διὰ νὰ ἴδῃ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀλλ' ἐν ᾧ ἐπροχώρει πρὸς τὴν βάτον, ἠκούσθη φωνὴ ἐκ τῶν φλογῶν ἡ ὁποία ἔλεγε πρὸς αὐτόν· «Μωϋσῆ, ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου. Μὴ πλησιάζῃς περισσότερον. Λῦσαι τὰ ὑποδήματα τῶν ποδῶν σου καὶ ἐκβαλε αὐτά, διότι ὁ τόπος οὗτος εἶνε τόπος ἱερός. Εἶδον τὴν ταλαιπωρίαν τοῦ λαοῦ μου εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ σὲ ἀποστέλλω νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν Φαραώ καὶ νὰ εἴπῃς εἰς αὐτόν νὰ ἀφίσῃ τὸν λαόν μου νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς Αἰγύπτου».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Θεοῦ εἶνε ἀπόδειξις ὅτι δὲν ἐλησμόνησε τὰς ὑποσχέσεις καὶ παραγγελίας αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν καὶ τοὺς Πατριάρχας τοῦ Ἰσραήλ.

Ὁ Μωϋσῆς ὅμως, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Φαραώ, εἶπεν ὅτι οὗτος δὲν θὰ τὸν πιστεύσῃ ὅτι ἀπεστάλῃ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ Θεὸς διὰ θαύματος ἐνθαρρύνει τὸν Μωϋσῆν. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος, ἕνεκα φόβου, εἶπεν εἰς τὸν Θεόν ὅτι αὐτὸς εἶνε βρσδύγλωσσος καὶ ἰσχνόφωνος, διατάσσεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ μεταβῇ καὶ συναντήσῃ τὸν μεγαλύτερόν του ἀδελφὸν Ἀαρών, ὁ ὁποῖος διέμενεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἦτο εὐφραδέστερος αὐτοῦ, μαζί δὲ μὲ ἐκεῖνον νὰ ἐμφανισθῇ πρῶτον εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἔπειτα εἰς τὸν Φαραώ.

Τότε ὁ Θεὸς ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Μωϋσῆν τὸ ὄνομα Του εἰπὼν· «ἐγὼ εἶμαι ὁ Ὡν».

Ὁ Μωϋσῆς ὑπήκουσεν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ καὶ μετέβη εἰς Αἴγυπτον.

Καθ' ὁδὸν δέ, εἰς τὴν ἔρημον, συνήντησε τὸν ἀδελφόν του Ἀαρών, ὁ ὁποῖος, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, μετέβη πρὸς συνάντησίν του. Καὶ οἱ δύο παρουσιάσθησαν ὡς ἀπεσταλμένοι τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἐλευθερώσουν τοὺς Ἰσραηλίτας ἐκ τῶν Αἰγυπτίων.

Οἱ Ἰσραηλῖται ἐδέχθησαν αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ εἰδοποιήθησαν ὑπ' αὐτῶν νὰ εἶνε ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν.

26. Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν ἐμφανίζονται

πρὸ τοῦ Φαραώ.

Αἱ δέκα πληγαὶ τοῦ Θεοῦ κατὰ τῆς Αἰγύπτου.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐξόδου τῶν Ἑβραίων ἐξ Αἰγύπτου, Φαραῶ αὐτῆς ἦτο ὁ Μενεφθά.

Πρὸς αὐτὸν λοιπὸν παρουσιάσθησαν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν καὶ εἶπον ὅτι ὁ Θεὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν διατάσσει αὐτὸν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς νὰ ἀπέλθουν ἐξ Αἰγύπτου.

Ὁ Φαραῶ ὅμως ὄχι μόνον δὲν ὑπήκουσεν, ἀλλὰ διέταξε βαρυτέρας ἐργασίας κατὰ τῶν Ἑβραίων, διὰ νὰ τυραννήσῃ περισσότερον καὶ ἐξολοθρεύσῃ αὐτοὺς.

Τότε ὁ Θεὸς ἔστειλε κατὰ τῆς Αἰγύπτου δέκα φοβερὰς τιμωρίας, αἱ ὁποῖαι λέγονται «δέκα πληγαὶ τοῦ Φαραῶ» ἢ «δέκα πληγαὶ τῆς Αἰγύπτου». Τὸ ὕδωρ τοῦ Νείλου ποταμοῦ ἐγίνε κόκκινον ὡς αἷμα. Ἡ χώρα βλή ἐγέμισεν ἐκ βατράχων καὶ ἑρπετῶν διαφόρων. Σκνίπες ἐγέμισαν ὅλην τὴν Αἰγυπτον, καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτῆς ἐπληρώθη ἐξ ἐπιβλαβῶν ἐντόμων καὶ κυνομιῶν. Τὰ κτήνη τῶν Αἰγυπτίων ἀπέθνησκον ἐξ ἀγνώστων ἀσθενειῶν καὶ ἐκ τοῦ θανάτου αὐτῶν ἐμολύνθη ὁ ἄνθρωπος τῆς χώρας. Ἀσθενεῖαι δὲ καὶ φοβεραὶ πληγαὶ κατέλαβον τοὺς Αἰγυπτίους. Χάλαζα ῥαγδιοειδή, καταστρεπτικὴ καὶ διαρκὴς κατέπεσεν ἐπὶ τῆς χώρας καὶ κατέστρεψε πᾶν φυτὸν καὶ σπαρτόν. Ἀναρίθμητα δὲ σιμῆνη ἀκρίδων ἐπῆλθον κατὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ κατέφαγον πᾶσαν χλόην, ἢ ὁποῖα εἶχε περισωθῇ ἐκ τῆς χαλᾶζης

Σκότος βαθύ ἐκάλυψε τὴν χώραν ὁλόκληρον ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας. Θύελλαι δὲ σφοδραὶ ἐπεκράτουν ἐπὶ ἡμέρας καὶ ἐμάστιζον τὴν χώραν.

Ἀλλά, παρ' ὅλας τὰς ἀνωτέρω πληγὰς κατὰ τῆς Αἰγύπτου, ὁ Φαραώ δὲν ἐπείθετο νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς χώρας.

Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἔστειλε κατ' αὐτῆς τὴν δεκάτην καὶ φοβερωτέραν πληγὴν. Ἐντὸς μιᾶς καὶ μόνης νυκτὸς ἐθανατώθησαν πάντα τὰ πρωτότοκα τέκνα τῶν Αἰγυπτίων διὰ τοῦ ἐξολοθρευτοῦ ἀγγέλου, τὸν ὁποῖον ἔστειλε κατ' αὐτῶν. Θρῆνος δὲ καὶ κλαυθμὸς ἠκούετο εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ μεγάλη ἀγανάκτησις ἐξεδηλοῦτο τῶν Αἰγυπτίων διὰ τὸν Φαραώ, ὡς τὸν αἴτιον τῶν συμφορῶν των.

Τότε ὁ Φαραώ ἐφοβήθη καὶ ἐκάλεσε τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρών καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ παραλάβουν τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ νὰ ἐξέλθουν ἐκ τῆς Αἰγύπτου.

Οἱ Ἰσραηλῖται κατὰ διαταγὴν τοῦ Μωϋσέως, εἶχον ἐτοιμασθῇ πρὸς ἀναχώρησιν καὶ ἀνέμενον τὴν διαταγὴν αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὴν παραμονὴν τῆς τελευταίας πληγῆς, εἶχον διαταχθῇ νὰ σφάξουν ἀνὰ ἓνα ἄμνον ἐκάστη οἰκογένεια καὶ διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ νὰ χρίσουν τὴν φλοιὰν τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν των, διὰ νὰ μὴ εἰσέλθῃ ἐντὸς αὐτῶν ὁ ἐξολοθρευτὴς ἄγγελος. Τοῦτο ἔγινεν ὅπως καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἑβραϊκὸς λαὸς ἀντιληφθῇ ὅτι ἐπροστατεύετο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Τοιοιουτρόπως οἱ Ἰσραηλῖται εἶχον παρασκευασθῇ πρὸς ἀναχώρησιν· ἡ δὲ θυσία ἐκείνη τοῦ ἄμνου ἦτο ἡ πρώτη θυσία καὶ ἑορτὴ αὐτῶν διὰ τὴν ἔξοδόν των καὶ τὴν ἀπελευθέρωσίν των ἐξ Αἰγύπτου.

Οἱ Ἰσραηλῖται μέχρι σήμερον ἑορτάζουν τὴν ἑορτὴν αὐτὴν, κατὰ τὴν 14ην τοῦ ἑβραϊκοῦ μηνὸς Νισάν, καὶ ὀνομάζουν αὐτὴν Πάσχα (ἑβρ. Πέσαχ), δηλαδὴ ἔξοδον.

27. Ἀναχώρησις τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξ Αἰγύπτου καὶ διάβησις ὑπ' αὐτῶν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν ἀφοῦ ἔλαβον παρὰ τοῦ Φαραῶ τὴν ἄδειαν νὰ ἀναχωρήσουν ἐξ Αἰγύπτου μεθ' ὅλου τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ, συνεκέντρωσαν αὐτὸν καὶ ἐξεκίνησαν πρὸς ἀνατολάς, πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τὴν ἔρημον τῆς Ἀραβίας.

Τὸ ὅλον πλῆθος τῶν ἀναχωρησάντων Ἰσραηλιτῶν ἀνῆρχετο εἰς 600.000 πολεμιστάς, ἐκτὸς τῶν γυναικῶν, γερόντων καὶ παιδίων. Οὗτοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρὼν διηυθύνθησαν πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, συναποκομίζοντες πάντα τὰ ὑπάρχοντά των καὶ τὰ ποίμνιά των ὡς καὶ τὰ ὀστᾶ τοῦ Ἰωσήφ.

Ἐγκατέλειπον πλέον τὴν γῆν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἔζησαν ἐπὶ τετρακόσια εἴκοσιν ἔτη καὶ ὅπου μυρίας ὄσας στερήσεις καὶ βασάνους ὑπέστησαν.

Ὁ Φαραῶ ὅμως ταχέως μετενόησε, διότι ἐπέτρεψε τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἔστειλε στρατὸν ἱππέων, διὰ νὰ καταδιώξῃ αὐτοὺς καὶ ἐξαναγκάσῃ νὰ ἐπιστρέψουν ὀπίσω.

Τὸν στρατὸν τοῦτον εἶδον μακρόθεν οἱ Ἰσραηλῖται ἐρχόμενον πρὸς αὐτοὺς, ὅταν εἶχον φθάσει παρὰ τὴν δυτικὴν ἀκτὴν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ ἐφοβήθησαν πολὺ. Ἦρχισαν δὲ νὰ ἐξεγείρωνται κατὰ τοῦ Μωϋσέως, διότι ἐφοβοῦντο ἐκδικήσεις καὶ τιμωρίας ἐκ μέρους τοῦ Φαραῶ.

Τότε ὁ Μωϋσῆς, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἤπλωσε τὴν ῥάβδον τοῦ ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἀμέσως τὰ ὕδατα αὐτῆς ἐχώρισθησαν εἰς δύο. Μέγας δὲ διάδρομος διὰ μέσου τῶν ὑδάτων ἐσχηματίσθη καὶ ὁ Ἑβραϊκὸς λαὸς εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν μεθ' ὅλων τῶν ὑποζυγίων του καὶ τῶν ποιμνίων του καὶ διῆλθε δι' αὐτοῦ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἄλλην ἀκτὴν αὐτῆς, ἐπὶ τῆς Ἀραβίας.

Ὅτε πλέον εἶχον διέλθει οἱ Ἑβραῖοι τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, κατέφθασε καὶ ὁ στρατὸς τοῦ Φαραῶ καὶ εἰσῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν σχηματισθέντα διὰ τῆς θαλάσσης δι-

Ἡ διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὑπὸ τῶν Ἑβραίων καὶ ὁ
πνιγμὸς εἰς αὐτὴν τοῦ στρατοῦ τοῦ Φαραώ.

ἄδρομον, διὰ νὰ περάσῃ καὶ συλλάβῃ τοὺς Ἰσραηλίτας. Ἄλλ' ἐν ᾧ οὗτος εὕρισκετο ὁλόκληρος ἐντὸς τοῦ μεγάλου ἐκείνου διαδρόμου τῆς θαλάσσης, ὁ Μωϋσῆς, ἐκ τῆς ἀπέναντι πλευρᾶς καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἤπλωσε πάλιν τὴν ῥάβδον του ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ διαχωρισμένα ὕδατα, ἐπλημμύρισαν τὸν διάδρομον ἐκείνον καὶ ἠνώθησαν πάλιν· ἐπνίξαν δὲ ὁλόκληρον ἐκείνον τὸν ἔφιππον στρατὸν τοῦ Φαραώ.

Ὅταν εἶδον τοῦτο οἱ Ἰσραηλῖται ἐχάρησαν πολὺ καὶ ἐδόξασαν τὸν Παντοδύναμον Θεὸν μὲ ὕμνους καὶ χοροὺς καὶ μὲ πολλὰς ἐορτὰς καὶ τελετὰς.

Κατὰ τὰς τελετὰς ταύτας διεκρίθη ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μωϋσέως, ἡ Μοριάμ, ἡ ὁποία μὲ τύμπανον εἰς τὰς χεῖρας ἔψαλλε καὶ ἐχόρευε μετὰ τῶν λοιπῶν γυναικῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν, πρὸς δόξαν καὶ εὐχαριστίαν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἔσωσεν αὐτοὺς, διὰ τόσον θαυμαστοῦ τρόπου.

28. Οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἀραβίας.

Ἀφοῦ διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν οἱ Ἑβραῖοι, ἐβάδισαν πρὸς ἀνατολὰς καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἀραβίας. Εκκεῖ ἤρχοντο νὰ στεροῦνται τροφῶν, διότι τὰ τρόφιμα, τὰ ὁποῖα εἶχον λάβει μαζί των ἐξ Αἰγύπτου ἐξηντλήθησαν. Πεῖνα μεγάλη ἤρχισε νὰ μαστίζῃ τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος ἐγόγγυζε κατὰ τοῦ Μωϋσέως, ἐπειδὴ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἔφερεν εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην, ὅπου ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ ἐκ τῶν στερήσεων καὶ τῆς πείνης.

Ἐν ᾧ δὲ εὕρισκοντο οἱ Ἑβραῖοι εἰς ἀμηχανίαν διὰ τροφάς, ὁ Θεὸς ἔστελλεν εἰς αὐτοὺς τὸ μὲν ἑσπέρας ὄρυγας τὴν δὲ πρωτὴν ἐκάστης ἡμέρας, πλὴν τοῦ Σαββάτου, ἔρριπτεν εἰς αὐτοὺς μάννα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Τὸ μάννα τοῦτο ἦτο μία οὐσία γλυκεῖα καὶ εὐγευστος, ὁμοιάζουσα πρὸς τρίμματα λευκοῦ σεμιδαλίτου ἄρτου.

Ἐκαστος ἐκ τῶν Ἑβραίων διετάχθη καὶ συνήθροιζε μάννα διὰ μίαν μόνον ἡμέραν, τὴν δὲ Παρασκευὴν διὰ δύο,

διὰ νὰ ἔχουν καὶ διὰ τὸ Σάββατον, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἀπηγορεύετο πᾶσα ἐργασία καὶ μάννα δὲν ἔπιπτεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Διὰ τοῦ μάννα τούτου ἐτρέφοντο οἱ Ἑβραῖοι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς αὐτῶν εἰς τὴν ἔρημον.

Κατὰ τὰς περιπλανήσεις των ὅμως ἀνὰ τὴν ἔρημον, ἐστερήθησαν καὶ τοῦ ὕδατος, ἐπειδὴ ἡ χώρα ἐκείνη εἶνε ἄνυδρος καὶ ἔρημος. Διὰ τοῦτο ὁ λαὸς ἠγανάκτει καὶ ἐγόγγυζε πάλιν κατὰ τοῦ Μωϋσέως.

Ὅταν ὅμως ἔφθασαν παρὰ τὸ ὄρος Χωρήβ, ὁ Μωϋσῆς, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἐκτύπησε τὴν ράβδον του ἐπὶ ἐνὸς μεγάλου βράχου καὶ ἀμέσως ἐξηλθεν ἄφθονον ὕδωρ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔπιεν ὁ λαὸς καὶ ἐπότισε καὶ τὰ ζῷα αὐτοῦ. Πάντες δὲ ἐδόξασαν διὰ τοῦτο τὸν Θεόν.

Οἱ Ἑβραῖοι περιπλανώμενοι ἀνὰ τὴν ἔρημον, ἔφθασαν παρὰ τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ κατεσκήνωσαν ἐκεῖ πλησίον. Ἔως τότε συνεπληρώθησαν τρεῖς μῆνες ἀπὸ τῆς ἐξόδου αὐτῶν ἐξ Αἰγύπτου. 1

29. Ὁ Θεὸς δίδει τὸν δεκάλογον εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ.

Ἀφοῦ ἔμειναν πλησίον τοῦ ὄρους Σινᾶ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον οἱ Ἑβραῖοι, ὁ Θεὸς διέταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ παραγγεῖλῃ εἰς τὸν λαὸν νὰ καθαρισθῇ καὶ νὰ προετοιμασθῇ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Νὰ μὴ πλησιάσῃ δὲ οὐδεὶς πρὸς τὸ ὄρος οὐδὲ νὰ ἐγγίσῃ αὐτό, διότι θὰ ἀποθάνῃ.

Ταῦτα παρήγγειλεν ὁ Μωϋσῆς πρὸς τὸν λαὸν καί, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἀνῆλθεν αὐτὸς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Σινᾶ, διὰ νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰς δέκα ἐντολάς, ἧτοι τὸν δεκάλογον.

Ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁ Μωϋσῆς ἔμεινεν τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ νύκτας. Κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς ἀναβάσεώς του ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἐφάνη ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ καπνὸς καὶ νέφη πολλὰ ἀστραπαὶ δὲ καὶ βρονταὶ καὶ φωναὶ φοβεραὶ ἠκούσθησαν ἐκ τῶν νεφῶν καὶ ὁ λαὸς ἐφοβήθη πολὺ.

Τότε εἶπεν ὁ Θεὸς τὰς δέκα ἐντολάς πρὸς τὸν Μωϋσέα, ὁ ὁποῖος ἔγραψεν αὐτάς ἐπὶ δύο πλακῶν. Καὶ εἰς μὲν τὴν μίαν ἔγραψε τὰς τέσσαρας πρῶτας ἐντολάς, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Θεόν, εἰς δὲ τὴν ἄλλην ἔγραψε τὰς ἕξ τελευταίας ἐντολάς, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν πλησίον των.

Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Μωϋσῆς ἐβράδυνε νὰ κατέλθῃ ἐκ τοῦ ὄρους, ὁ δὲ λαὸς ἤθελε Θεόν, διὰ νὰ ὀδηγῇ αὐτόν, ἠνάγκασεν οὗτος τὸν Ἀαρὼν νὰ κατασκευάσῃ ἐκ τῶν χρυσῶν σκευῶν καὶ κοσμημάτων τοῦ λαοῦ, ἓνα χρυσοῦν μόσχον, ὡς θεὸν τῶν Ἑβραίων. Ὅταν κατασκευάσθῃ ὁ χρυσοῦς μόσχος, ἐστήθη ὑψηλὰ καὶ ὁ λαὸς ἤρχισε νὰ λατρεύῃ αὐτόν διὰ θυσιῶν καὶ χορῶν πέριξ αὐτοῦ. Τὸν μόσχον ὡς θεόν καὶ τὴν λατρείαν αὐτοῦ ἀπήτησεν ὁ λαὸς παρὰ τοῦ Ἀαρὼν, διότι καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔβλεπε νὰ λατρεύεται ὁ Θεὸς ὑπὸ μορφὴν μόσχου.

Ὅταν ὁμως τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους ὁ Μωϋσῆς, κρατῶν τὰς δύο πλάκας τοῦ Νόμου, καὶ εἶδε τὸν λαόν νὰ λατρεύῃ τὸν χρυσοῦν μόσχον, ὠργίσθη πάρα πολὺ καὶ ἔρριψε κάτω τὰς πλάκας καὶ ἔθραυσεν αὐτάς· ἀφοῦ δὲ συνέτριψε καὶ τὸν μόσχον, συνέλαβε τοὺς πρωταίτιους καὶ ἐτιμώρησεν αὐτοὺς διὰ θανάτου. Μετὰ ταῦτα ἀνέβη πάλιν ἐπὶ τοῦ ὄρους καὶ ἔλαβε δύο ἄλλας πλάκας τοῦ νόμου καὶ, κρατῶν αὐτάς, ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ λαοῦ.

Ἀφοῦ δὲ συνεκάλεσεν ὅλον τὸν λαόν τῶν Ἑβραίων, ἀνέγνωσε τὸν νόμον καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ἐὰν συμφωνοῦν αὐτοὶ μὲν νὰ τηροῦν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ Θεὸς νὰ προστατεύῃ καὶ διευθύνῃ αὐτούς. Πάντες ἐκραύγασαν ὅτι δέχονται τοῦτο καὶ ὑπεσχέθησαν νὰ ἐκτελοῦν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς ὑποσχέσεως ταύτης ἐγένεν ἡ πρώτη συμφωνία ἢ διαθήκη τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ.

Ἡ λατρεία τοῦ Χρυσοῦ Μόσχου ὑπὸ τῶν Ἑβραίων
εἰς τὴν ἔρημον.

**30. Περὶ τοῦ δεκαλόγου,
περὶ τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης καὶ τῆς σκηνῆς
τοῦ μαρτυρίου.**

Ὁ Ἠθικὸς νόμος, ὁ ὁποῖος ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Μωϋσέα, ἀποτελεῖται ἐκ δέκα ἐντολῶν ἢ λόγων καὶ ἔνεκα τούτου καλεῖται «ὁ δεκάλογος» ἢ «αἱ δέκα ἐντολαί» τοῦ Μωϋσέως.

Ὁ δεκάλογος τοῦ Μωϋσέως διαιρεῖται εἰς δύο μέρη· τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς τέσσαρας πρῶτας ἐντολάς, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουν τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ δὲ δεύτερον μέρος ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς ἑξ τελευταίας ἐντολάς, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουν τὰ πρὸς τὸν πλησίον καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶνε δὲ αἱ δέκα ἐντολαί τοῦ Ἠθικοῦ νόμου τοῦ Μωϋσέως αἱ ἑξῆς.

Πρώτη. Ἐγὼ εἰμὶ Κύριος ὁ Θεός σου. . . οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.

Δευτέρα. Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον οὐδὲ παντὸς ὁμοιώμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς. Οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσης αὐτοῖς.

Τρίτη. Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ.

Τετάρτη. Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν. Ἐξ ἡμέρας ἔργῳ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου, τῇ δ' ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

Πέμπτη. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἑκτη. Οὐ φονεύσεις.

Ἑβδόμη. Οὐ μοιχεύσεις.

Ὀγδόη. Οὐ κλέψεις.

Ἐνάτη. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῇ.

Δεκάτη. Οὐκ ἐπιθυμήσεις ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστί.

Τὰς δέκα ταύτας ἐντολὰς ὁ Μωϋσῆς ἔγραψεν, ὅπως εἶδομεν, εἰς δύο πλάκας, τὰς ὁποίας ἔθεσεν ἐντὸς κιβωτοῦ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ κιβωτὸς ἐκείνη ἦτο ἐκ ξύλου καλοῦ ἐπίχρυσος καὶ πολυτελεστάτη· ἦτο δὲ μήκους καὶ πλάτους δύο καὶ ἡμίσεως πήχεων, ὕψους δὲ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως.

Αὕτη ἔφερεν εἰς τὰς μεγάλας τῆς πλευρᾶς ἀνὰ δύο μεγάλους χρυσοὺς κρίκους, οἱ ὅποιοι ἐχρησίμευον διὰ τὴν μεταφορὰν τῆς. Ἐπὶ τοῦ καλύμματος δὲ αὐτῆς ἔθεσεν ὁ Μωϋσῆς δύο χρυσοὺς ἀγγέλους, γονυπετεῖς ἐπὶ τῶν δύο μικρῶν πλευρῶν τῆς κιβωτοῦ, οἱ ὅποιοι ἔβλεπον πρὸς ἀλλήλους καὶ εἶχον τὰς πτέρυγας αὐτῶν ἀναπεπταμένας πρὸς τὰ ἔμπρὸς οὕτως, ὥστε ἐκάλυπτον καὶ ἐπροστάτευον τὴν κιβωτόν.

Ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ ὁ Μωϋσῆς ἔθεσε 1) τὰς δύο πλάκας τοῦ Νόμου, 2) μίαν μικρὰν στάμναν πλήρη μάννα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐτρέφοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ οἱ Ἰσραηλῖται καὶ 3) τὴν ράβδον τοῦ Ἀαρὼν τὴν βλαστήσασαν, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν. Ὡνομάσθη δὲ ἡ κιβωτὸς αὕτη «κιβωτὸς τῆς διαθήκης» ἢ «κιβωτὸς τοῦ μαρτυρίου», διότι περιέκλειε τὰς ἐντολὰς τῆς *συμφωνίας* τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις καὶ *μαρτυρίας* τοῦ θελήματος αὐτοῦ καὶ τῆς βοηθείας πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας.

Μετὰ ταῦτα ὁ Μωϋσῆς κατεσκεύασε μικρὸν φορητὸν ναὸν ἐξ ἐπιχρύσων πασσάλων καὶ σανίδων, αἱ ὁποῖαι ἠδύναντο νὰ διαλυθοῦν καὶ νὰ μεταφερθοῦν εἰς ἄλλον τόπον. Τὸ μήκος τοῦ ναοῦ τούτου ἦτο 30 πήχεων τὸ δὲ πλάτος καὶ ὕψος ἀνὰ 10 πήχεις. Ὁ ναὸς οὗτος ὠνομάσθη «σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου», διότι περιεῖχε τὴν κιβωτόν τῆς διαθήκης ἢ μαρτυρίου.

Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ διηρεῖτο εἰς δύο μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἓν εἶχε μήκος 10 πήχεων καὶ ἐχωρίζετο ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους διὰ πολυτελοῦς καταπετάσματος ἐκ βύσσου (βαμβακεροῦ ὑφάσματος). Τὸ μέρος τοῦτο ἀπετέλεσε τὸ *ἅγιον τῶν ἁγίων* ἢ *ἄδυτον*, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ Μωϋσῆς ἐτοποθέτησε τὴν κιβωτόν τῆς διαθήκης

Οὐδεὶς δὲ εἰσῆρχετο εἰς τὸ ἄδυτον πλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὁ ὁποῖος μόνον ἅπαξ τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τοῦ ἐξιλασμοῦ, εἰσῆρχετο. Ἐκεῖ δέ, διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ ἐρράντιζε τὴν κιβωτὸν δι' ὀλίγου αἵματος ἐκ τοῦ σφαζομένου ζώου διὰ τὴν θυσίαν τοῦ ἐξιλασμοῦ, πρὸς συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ.

Τὸ δὲ ἄλλο μέρος τοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖον ἦτο καὶ τὸ μεγαλύτερον, ἐκαλεῖτο ἀπλῶς *ἅγιον* ἢ *ιερόν*. Ἐντὸς τούτου ἐτέθη μία ἐπτάφωτος λυχνία χρυσῇ καὶ μία τράπεζα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτίθεντο δώδεκα ἄρτοι, ἀνὰ εἷς ἐξ ἐκάστης φυλῆς τοῦ Ἰσραὴλ. Τούτους οἱ ἱερεῖς ἀντικαθίστων κατὰ Σάββατον. Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ τράπεζα αὕτη τράπεζα τῆς προσέσεως, οἱ δὲ τιθέμενοι ἐπ' αὐτῆς ἄρτοι, ἄρτοι τῆς προσέσεως, οἱ ὅποιοι ὅταν ἀντικαθίσταντο ὑπὸ νέων, ἐτρῶγοντο ὑπὸ μόνον τῶν ἱερέων.

Ἐκτὸς τούτων ὑπῆρχε καὶ τὸ χρυσοῦν θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἱεροῦ καὶ ἕναντι τοῦ καταπετάσματος. Ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσεφέρετο καὶ ἐκαίετο δις τῆς ἡμέρας θυμίαμα (λιβανωτὸς) ὑπὸ τῶν ἱερέων.

Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ εἰσῆρχοντο μόνον ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς, οὐχὶ δὲ λαός, ὁ ὁποῖος ἔμενεν ἐκτὸς αὐτοῦ, ὅπου ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι καὶ αἱ λοιπαὶ τελεταί.

Πρὸ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ὑπῆρχε τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων, ὅπου ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι τῶν ζώων, καὶ ὁ λουτήρ, μεταξὺ τῆς σκηνῆς καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἐκ τοῦ λουτήρος τούτου ἐπλύνοντο ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν Ἑβραίων, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ θυσιάσουν ἢ νὰ μετὰσχουν τελετῆς τινος, πρὸς δὲ καὶ τὰ θυσιαζόμενα ζῶα.

31. Ὁ καθορισμὸς α') τῆς ἱερουδικῆς φυλῆς καὶ β') τῶν ἐορτῶν ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως.

Α'.

Ὁ Μωϋσῆς ἠθέλησε νὰ ὀρίσῃ μίαν φυλὴν, ἐκ τῆς ὁποίας νὰ προέρχωνται οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ βοηθοὶ τούτων, (οἱ λευῖται). Πρὸς τοῦτο ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς

ἐκάστης φυλῆς καὶ ἔφεραν τὰς ῥάβδους τῶν, τὰς ὁποῖ-
ας ἔθεσεν ὁ Μωϋσῆς ἐντὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.
᾿Ωρίσε δὲ ὅπως ἐκείνου, τοῦ ὁποίου ἡ ῥάβδος θὰ ἐβλά-
στανεν, αὐτοῦ ἡ φυλὴ θὰ ἦτο ἱερατικὴ καὶ μόνον ἐξ αὐ-
τῆς θὰ προήρχοντο οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ οἱ βοηθοὶ
αὐτῶν.

Τὴν φυλὴν τοῦ Λευὶ ἀντεπροσώπευεν ὁ ᾿Ααρών, ὁ ἀ-
δελφὸς τοῦ Μωϋσέως, ὁ ὁποῖος καὶ ἔφερε τὴν ῥάβδον τοῦ.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, πάλιν εἰσῆλθεν ὁ Μωϋσῆς
ἐντὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἔλαβε τὰς ῥάβδους,
ἐκ τῶν ὁποίων εἶχε βλαστήσει ἡ ῥάβδος τοῦ ᾿Ααρών.

Τότε ἡ φυλὴ τοῦ Λευὶ, ὠρίσθη ὡς ἱερατικὴ φυλὴ, ἡ δὲ
ῥάβδος τοῦ ᾿Ααρών ἐτέθη ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ τῆς Διαθή-
κης, ὡς μαρτύριον τῆς βουλήσεως τοῦ Θεοῦ. ᾿Εκτοτε μό-
νον λευῖται ὠρίζοντο διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ναοῦ καὶ ἐξ
αὐτῶν προήρχοντο οἱ ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς τῶν ᾿Εβραίων.

ΒΒ΄.

Ἐκτὸς τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἱερατικῆς φυλῆς, ὁ Μωϋ-
σῆς ὠρίσε τὸν τρόπον τῆς λατρείας τῶν ᾿Εβραίων, καὶ
ἐκτὸς τούτου διαφόρους ἑορτάς, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ σπου-
δαιότεραι εἶνε αἱ ἑξῆς.

1) *᾿Η ἑορτὴ τοῦ Σαββάτου*, δηλαδὴ τῆς τελευταίας ἡ-
μέρας τῆς ἐβδομάδος, πρὸς ἀνάμνησιν καὶ ἀγιασμόν τῆς
ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἀνεπαύθη ἀπὸ τῆς δημι-
ουργίας τοῦ κόσμου. 2) *Αἱ νομηνίαι*, ἥτοι ἡ πρώτη ἡμέ-
ρα ἐκάστου μηνός. 3) *Τὸ Πάσχα*, (ἑβρ. Πέσαχ=ἐξόδος) εἰς
ἀνάμνησιν καὶ ἑορτασμόν τῆς ἐξόδου τῶν ᾿Εβραίων ἐκ
τῆς Αἰγύπτου. Τοῦτο ἑορτάζετο τὴν 14 τοῦ ᾿Εβραϊκοῦ
μηνός Νισάν, ὁ ὁποῖος συμπίπτει μετὰ τοῦ Μαρτίου
καὶ ᾿Απριλίου καθ' ἡμᾶς. 4) *᾿Η Πεντηκοστή*. Αὕτη ἑορτά-
ζετο τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν, μετὰ τὸ Πάσχα τῶν ᾿Ε-
βραίων, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νομοθεσίας, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν
ὁ Μωϋσῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, καὶ πρὸς εὐχα-
ριστίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, τὰ
ὁποῖα ἔδιδεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην
προσεκομίζοντο εἰς τὸν ναὸν ἄρτοι ἀπὸ νεοθερισθέντος

σίτου, καὶ οἱ πρῶτοι ὥριμοι καρποὶ σιτηρῶν καὶ ἄλλων καρπῶν πρὸς ἀγισμόν. 5) *Ἡ ἐορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας*. Αὕτη ἐωρτάζετο εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὑπὸ σκηνάς ζωῆς τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν ἔρημον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη καὶ τῆς διατροφῆς αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ μάννα. 6) *Ἡ ἐορτὴ τοῦ ἐξιλασμοῦ*. Κατ' αὐτὴν ὁ ἀρχιερεὺς ἐθυσίαζε τράγον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Ναοῦ καὶ ἐζήτει παρὰ τοῦ Θεοῦ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ ἀρχιερεὺς ἀνέθετε τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ εἰς δεῦτερον τράγον, τὸν ὅποιον, ἀφοῦ κατηράτο διὰ καταλλήλων λόγων, ἀπέπεμπε. Πάντες δὲ τὸν τράγον τοῦτον ἀπέδιδον πρὸς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔτρωγον αὐτὸν τὰ ἄγρια θηρία. Ὁ τράγος οὗτος ἀπεκλήθη «ἀποδιοπομπαῖος τράγος», διότι πάντες τὸν ἀπέδιδον ὡς κατηραμένον καὶ βαστάζοντα τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ.

Αὗται ἦσαν αἱ σπουδαιότεραι ἐορταὶ τῶν Ἑβραίων.

32. Περιπλάνησις τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὴν ἔρημον καὶ κατασκοπεύσεις ὑπ' αὐτῶν τῆς Χαναάν.

Ἀφοῦ ἔμειναν οἱ Ἰσραηλῖται ἐν περίπου ἔτος πλησίον τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν καὶ ἐβάδισαν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἔφθασαν νοτίως τῆς Χαναάν εἰς ἔρημον, παρὰ τὰ νοτιοανατολικά σύνορα αὐτῆς, ὅπου καὶ κατεσκήνωσαν.

Τότε ὁ Μωϋσῆς ἐξέλεξε ἀνὰ ἓνα ἄνδρα ἐξ ἐκάστης φυλῆς, ἦτοι δώδεκα ἄνδρας, τοὺς ὁποίους ἔστειλεν εἰς Χαναάν, ὅπως κατασκοπεύσουν αὐτὴν καὶ τὸν λαὸν καὶ στρατὸν αὐτῆς ὡς καὶ τὰ φρούρια αὐτῆς. Οἱ ἄνδρες οὗτοι εἰσῆλθον κρυφίως εἰς τὴν Χαναάν καὶ ἀφοῦ περιγῆθησαν κατασκοπεύοντες αὐτὴν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Μωϋσέα ὅσα εἶδον εἰς Χαναάν.

Πάντες οἱ κατάσκοποι ἐκεῖνοι ἐξέφραζον τὸν θαυμασμόν των διὰ τὴν εὐφορίαν τῆς Χαναάν, τὴν ὁποίαν παρέστησαν ὅτι ἦτο τοιαύτη, ὥστε εἰς τὴν χώραν ἐκείνην ἔρ-

ρεε μέλι καὶ γάλα. Ἐδειξαν δὲ καὶ πολλοὺς καρπούς, τοὺς ὁποίους ἔφεραν ἐκεῖθεν. Διὰ δὲ τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος κατῴκει τὴν χώραν ἐκείνην, ἔλεγον ὅτι ἦτο μεγαλόσωμος καὶ γενναῖος, αἱ δὲ πόλεις αὐτοῦ ἦσαν μεγάλαι καὶ ἰσχυραὶ καὶ καλῶς ὀχυρωμέναι. Ἐνεκα τούτων οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν κατασκόπων ἐξέφραζον τὴν ἰδέαν ὅτι ἦτο ἀδύνατον εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ καταλάβουν τὴν χανανάν. Μόνον δύο ἐκ τῶν κατασκόπων, ὁ Ἰησοὺς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Χάλεβ εἶπον ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ δυνηθοῦν οἱ Ἰσραηλῖται νὰ καταλάβουν αὐτήν, παρ' ὅλην τὴν ὀχύρωσίν της καὶ τὴν δυνάμιν της.

Ὁ λαός, ὅταν ἤκουσε τὰς διηγήσεις τῶν κατασκόπων, ἤρχισε νὰ ἀπελπίζεται καὶ νὰ ἐξεγείρεται κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ νὰ ἀγανακτῇ, διότι ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἔφερεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου θὰ κατεστρέφετο τελείως. Ἡ διαγωγή αὕτη τοῦ λαοῦ ἦτο ἀπόδειξις τῆς δυσπιστίας αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐτιμώρησε τὸν ἐβραϊκὸν λαὸν νὰ περιπλανηθῇ πολὺ ἀκόμη εἰς τὴν ἔρημον, ἕως ὅτου ἅπαντες οἱ ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ἄνω καὶ αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν ἀποθάνουν, πλὴν τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ τοῦ Χάλεβ, οἱ ὁποῖοι ἔδειξαν πίστιν πρὸς αὐτόν.

᾿Ωρισε δὲ ὁ Θεὸς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Χανανάν μόνον ἡ νέα γενεά, ἡ ὁποία τότε ἦτο κάτω τῶν εἴκοσιν ἐτῶν, μὲ τὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ τοῦ Χάλεβ καὶ τῆς γενεᾶς, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ γεννηθῇ.

Τοιοιουτρόπως περιεπλανῶντο οἱ Ἰσραηλῖται εἰς τὴν ἔρημον, ἕως ὅτου ἐξέλιπον πάντες οἱ τῆς παλαιᾶς γενεᾶς. Κατὰ τὰς περιπλανήσεις των αὐτάς, πολλάκις ἐγόγγυζον, ἠγανάκτουν καὶ ἐξανίσταντο κατὰ τοῦ Μωϋσέως, διὰ τὰς στερήσεις καὶ τὰς ταλαιπωρίας, τὰς ὁποίας ὑφίσταντο.

Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἔπεμψε κατ' αὐτῶν ὄφεις θανατηφόρους καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπέθνησκον ἐκ τῶν δηγμάτων αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ μετενόησαν διὰ τὴν συμπεριφορὰν των, ἐζήτησαν συγγνώμην παρὰ τοῦ Μωϋσέως. Οὗτος δέ, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, κατεσκεύασε μέγαν

Ὁ Χαλκοῦς ὄφης, ὁ στηθεὶς ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως εἰς τὴν ἔρημον.

χαλκοῦν ὄφιν καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ ὕψηλοῦ ξύλου, εἰς τόπον ὥστε νὰ φαίνεται καὶ μακρόθεν, καὶ διέταξε πάντα, ὅστις ἐδάκνετο ὑπὸ ὀψεως, νὰ στρέφῃ καὶ νὰ βλέπῃ τὸν χαλκοῦν ἐκεῖνον ὄφιν, διὰ νὰ θεραπεύεται.

Τοῦτο ἔκαμνον πάντες οἱ προσβολλόμενοι ὑπὸ ὀψεως καὶ ἐθεραπεύοντο.

ΒΒ. Θάνατος τοῦ Ἀαρὼν καὶ τοῦ Μωϋσέως.

Εἶχον παρέλθῃ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς ἐξόδου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἀκόμη οὗτοι περιεπλανῶντο εἰς τὴν ἔρημον. Ἐν τῷ μεταξύ ἀπέθανεν ὁ Ἀαρὼν καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐγένετο ἀρχιερεὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐλεάζαρ.

Ἐπειδὴ δὲ ἀργότερον ἠθέλησαν οἱ Ἰσραηλῖται νὰ ἔλθουν ἀνατολικώτερον τῆς Χαναάν, πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, ἔπρεπε νὰ διέλθουν διὰ τῆς χώρας τῶν Ἀμορραίων, οἱ ὅποιοι ὁμῶς ἠμπόδισαν αὐτούς. Διὰ τοῦτο ἠναγκάστησαν οἱ Ἑβραῖοι νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον αὐτῶν, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ διέλθουν διὰ τῆς χώρας τῶν. Ἐγένετο μάχη κατὰ τὴν ὁποίαν ἐνίκησαν οἱ Ἑβραῖοι παρὰ τὸ ὄρος Ναβαῦ, πλησίον τῶν συνόρων τῆς Χαναάν καὶ ἀνατολικῶς τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην οἱ Ἑβραῖοι κατεσκήνωσαν περὶ τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἕως ὅτου ἠθέλουν κρίνῃ τὸν καιρὸν καὶ τὰς δυνάμεις τῶν καταλλήλους διὰ τὴν ἐπίθεσίν των κατὰ τῆς Χαναάν.

Ἐκεῖ ὁ Μωϋσῆς προησθάνθη τὸν θάνατόν του καί, ἀφοῦ συνεκάλεσε τὸν λαόν, συνέστησεν εἰς αὐτὸν νὰ τηρῇ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ προστατεύῃ αὐτόν. Ὑπενθύμισε δὲ πάσας τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν λαὸν τὴν ἐλπίδα τῆς ταχείας καταλήψεως ὑπ' αὐτοῦ τῆς Χαναάν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Μωϋσῆς ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς ὕψλης κορυφῆς Φασγά τοῦ ὄρους Ναβαῦ, κατέναντι τῆς Ἰεριχοῦς, πόλεως τῆς Χαναάν, καὶ ἐκεῖθεν εἶδεν ἀπὸ μακρόθεν τὴν

γὴν τῆς Ἐπαγγελίας καὶ ἠὺχαρίστησε τὸν Θεόν, διότι τὸν ἡξίωσε νὰ ἴδῃ, ἔστω καὶ μακρόθεν, τὴν Χαναάν. Μετὰ ταῦτα κατῆλθε καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἐλεάζαρ καὶ ὄλου τοῦ λαοῦ ἐπέθεσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ καὶ ἀνέδειξεν αὐτόν, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἀρχηγὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Μετὰ τινα δὲ χρόνον ἀπέθανεν ὁ Μωϋσῆς εἰς ἡλικίαν 130 ἐτῶν εἰς τὴν χώραν Μωάβ. Τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου τούτου ἀρχηγοῦ καὶ νομοθέτου ἐπένθησεν ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας καὶ ἔθαψεν αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς.

34. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἀρχηγὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν.

**Διάβασις τοῦ Ἰορδάνου καὶ κατάληψις τῆς Ἱερι-
χοῦς, πόλεως τῆς Χαναάν.**

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωϋσέως ἐγένινεν ἀρχηγὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ. Οὗτος, μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινός, διέταξε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἐτοιμασθοῦν καί, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τοῦ Ἰορδάνου. Ἐκεῖ διέταξε τὸν στρατὸν νὰ ἐτοιμασθῇ διὰ τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Χαναάν.

Ὅταν δὲ ἦλθεν ἡ ὁρισθεῖσα ἡμέρα, ἤρχισεν ἡ διάβασις τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ. Κατ' αὐτὴν προεπορεύοντο οἱ ἱερεῖς μετὰ σαλπίγγων, φέροντες τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης, ἠκολούθει δὲ ὁ στρατὸς καὶ μετ' αὐτὸν ἠκολούθει ὁ λαός. Κατὰ τὴν διάβασιν ταύτην τοῦ Ἰορδάνου, τὰ ὕδατα αὐτοῦ εἶχον ὑποχωρήσει καὶ οὕτω αὕτη ἐξετελέσθη εὐχερῶς.

Ὅταν πάντες διέβησαν τὸν ποταμόν, ἐστρατοπέδευ-
σαν παρὰ τὴν δυτικὴν ὄχθην αὐτοῦ καί, κατὰ διαταγὴν
τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, οἱ Ἰσραηλίται ἔστησαν δώδεκα με-
γάλους λίθους εἰς ἀνάμνησιν τῆς εἰσόδου των εἰς Χαναάν.
Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐθεώρησε καλὸν καὶ
ἀσφαλές νὰ κυριεύσῃ πρῶτον τὴν πόλιν Ἱεριχώ τῆς Χα-

ναάν, ἡ ὁποία ἦτο μεγάλη καὶ ὀχυρά, ὥστε νὰ μὴ διατρέχῃ οὐδένα κίνδυνον ἐκ τῶν ὀπισθεν κατὰ τὴν προέλασιν τῶν Ἰσραηλιτῶν πρὸς κατάληψιν τῆς λοιπῆς χώρας. Διὰ τοῦτο ἐβάδισεν ἐναντίον τῆς Ἱεριχοῦς καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτήν. Διέταξε δὲ καθ' ἐκάστην ἡμέραν πᾶς στρατιώτης καὶ οἱ ἱερεῖς, μετὰ τῆς κιβώτου τῆς Διαθήκης, νὰ ἐκτελοῦν ἀνὰ ἓνα γύρον περὶ τὰ τεῖχη τῆς Ἱεριχοῦς.

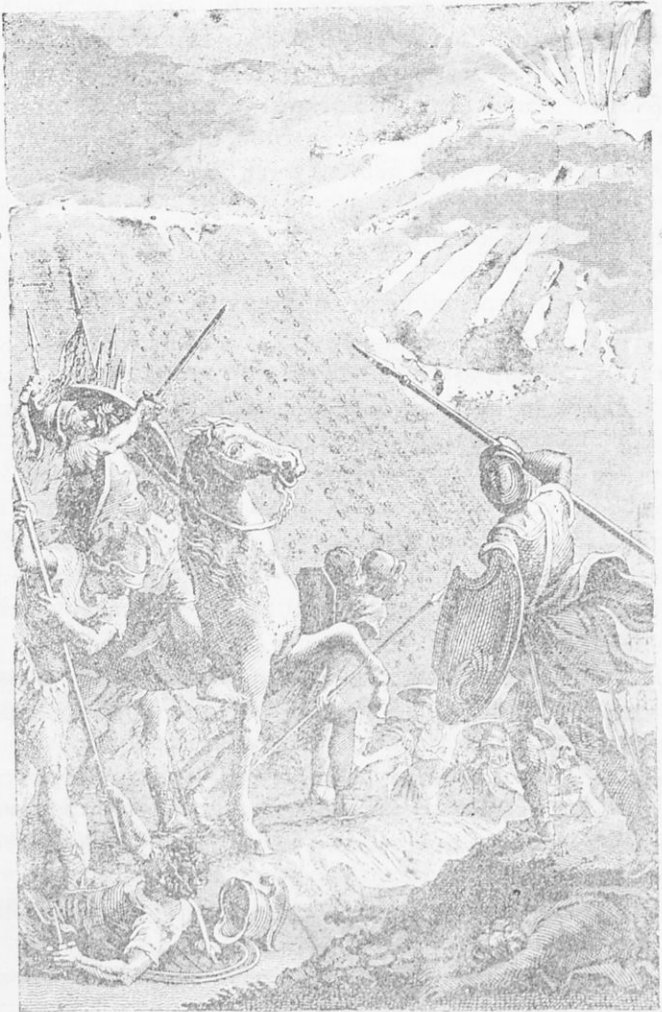
Τοῦτο ἐγίνετο ἐπὶ ἕξ ἡμέρας, τὴν δὲ ἑβδόμην ἡμέραν διέταξεν ὅπως ἐκτελέσουν ἀνὰ ἑπτὰ γύρους. Μετὰ δὲ τὸν ἑβδομον γύρον, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ διέταξε γενικὴν ἐπίθεσιν τοῦ στρατοῦ κατὰ τῆς Ἱεριχοῦς.

Τότε οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν, ὁ λαὸς ἐβόησε δυνατὰ καὶ ὁ στρατὸς μὲ ἀλλαλαγμοὺς ἐπετέθη ἐναντίον τῆς πόλεως. Σεισμὸς δὲ ἰσχυρὸς γενόμενος κατέρριψε τὰ τεῖχη αὐτῆς καὶ οἱ Ἰσραηλῖται εἰσῆλθον νικηταί εἰς τὴν πόλιν. Πολλοὺς ἐκ τῶν πολιτῶν κατέσφαξαν, ἄλλους συνέλαβον αἰχμαλώτους καὶ τοὺς λοιποὺς ἠνάγκασαν νὰ φύγουν εἰς ἄλλας χώρας. Τοιοῦτοτρόπως οἱ Ἰσραηλῖται κατέλαβον τὴν Ἱεριχώ καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς αὐτήν. Ἐκεῖθεν δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπέξτειναν τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν ἐφ' ὅλης τῆς Χαναάν.

Ἀφοῦ ἐγίναν κύριοι τῆς γῆς τῆς Ἐπαγγελίας, διένειμαν αὐτὴν εἰς κλήρους, δηλαδὴ εἰς μέρη, καὶ ἔλαβεν ἀνὰ ἓνα κλῆρον ἐκάστη φυλὴ, πλὴν τῆς φυλῆς τοῦ Λευῖ. Ἡ φυλὴ αὕτη, ἐπειδὴ εἶχεν ὀρισθῇ ὡς ἱερατικὴ ὅλου τοῦ λαοῦ, ἔλαβεν ἀνὰ τὰς διαφόρους φυλάς, τεσσαράκοντα πόλεις πρὸς κατοικίαν τῆς καὶ τὸ δικαίωμα ἐτησίου τινὸς φόρου ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς τῶν ἄλλων φυλῶν. Ἡ δὲ χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγκατεστάθη ἐκάστη φυλὴ, ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς φυλῆς ταύτης.

Μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου ἀπέθανεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ἐτάφη μεγαλοπρεπῶς.

Εἰς τὴν Χαναάν οἱ Ἰσραηλῖται ἔθαψαν καὶ τὰ ὀστᾶ τοῦ Ἰωσήφ, τὰ ὅποια ἔφερον ἐξ Αἰγύπτου μεθ' ἑαυτῶν, κατὰ τὴν παραγγελίαν τὴν ὁποίαν εἶχε δώσει ὁ Ἰωσήφ πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καταλαμβάνει τὴν Χαναάν.

Διὰ τῆς κατακτήσεως τῆς Χαναάν, ἐξεπληρώθη ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας ὅτι θὰ τοὺς ἐπανεφέρειν εἰς αὐτήν.

35. Ἡ Ἱστορία τοῦ Ἰώβ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἔζη εὐσεβὴς τις Ἰσραηλίτης, Ἰώβ καλούμενος, τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ μεγάλη εὐσέβεια εἶνε ἀξία παντὸς ἐπαίνου καὶ μιμήσεως.

Ὁ Ἰώβ οὗτος ἦτο πλουσιώτατος, εἶχε πολλοὺς ἀγροὺς, ἀγέλας βοῶν καὶ καμήλων καὶ ποίμνια καὶ οἰκίας. Εἶχε δὲ καὶ ἑπτὰ υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας. Μίαν ἡμέραν ὅμως ἐπεσφωρεύθησαν ἐναντίον τοῦ πάντα τὰ δυστυχήματα. Ἀνήγγειλαν εἰς αὐτὸν ὅτι τὰ ποίμνιά του καὶ αἱ ἀγέλαι του διηρπάγησαν καὶ κατεσφάγησαν ὑπὸ ἐχθρῶν καὶ ληστῶν, οἱ ἀγροὶ του κατεστράφησαν, αἱ οἰκίαι του ἐκάησαν καὶ τὰ τέκνα του πάντα, ἐν ᾧ διεσκέδαζον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεγαλυτέρου ἐξ αὐτῶν, ἐφονεύθησαν, ἐπειδὴ ἡ οἰκία κατέρρευσε καὶ κατεπλάκωσεν αὐτά. Ὁ Ἰώβ εἰς κάθε κακὴν εἶδησιν ἔλεγεν «ὁ Θεὸς μοὶ τὰ ἔδωκεν, ὁ Θεὸς τὰ ἀφῆρεσεν· ὥς εἶναι εὐλογημένον τὸ ὄνομά Του». Δὲν ἤρουν ὅλαι αἱ δυστυχίαι αὐταί, ἀλλὰ καὶ νέαι εὗρον αὐτόν. Οὗτος ἡσθένησεν ἐκ τῆς φοβερᾶς νόσου λέπρας καὶ ἠναγκάσθη νὰ μένη μακρὰν τῆς πόλεως, ἐντὸς μιᾶς ἀκαθάρτου καλύβης, ὅπου οὐδεὶς ἐπετρέπετο νὰ τὸν πλησιάσῃ.

Ἐν τούτοις ὑπέφερε καὶ ταύτην τὴν δυστυχίαν χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ καμμίαν ἀγανάκτησιν διὰ τὴν τύχην του, ἀλλ' ἔλεγεν· «ὥς εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου εὐλογημένον». Ἐπέπληττε δὲ τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἡ ὁποία, μακρόθεν ἰσταμένη, κατηγορεῖ αὐτὸν διὰ τὴν τοιαύτην του ὑπομονήν. Ἐλεγε δὲ πρὸς αὐτήν ὅτι ὅπως ἐδέχθημεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς εὐτυχίας, τοιοῦτοτρόπως ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν καὶ τὰς δυστυχίας καὶ νὰ ἐλπίζωμεν εἰς αὐτόν.

Ὁ Ἰώβ δέχεται με ὑπόμονην τὰ ἀτυχήματά του

Μίαν ἡμέραν ἦλθον πρὸς τὸν Ἰὼβ τρεῖς φίλοι του, διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν. "Ὅταν δὲ εἶδον τὴν κατάστασίν του, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ὁμιλήσουν πρὸς αὐτόν, ἐκ συγκινήσεως ἐπὶ πολλὴν ὥραν.

Τοῦτο ἀντελήφθη ὁ Ἰὼβ καὶ τόσον ἐλυπήθη, ὥστε κατηράσθη τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του. Εἰς ἐρώτησιν δὲ τῶν φίλων του μήπως ἐτιμωρεῖτο δι' ἁμαρτίας, αὐτὸς διεμαρτύρετο καὶ ἔλεγεν ὅτι οὐδὲν κακὸν διέπραξε. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν φίλων του, ὁ Θεὸς ἐπέπληξεν αὐτόν, διότι κατηράσθη τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του καὶ εἶπεν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ γνωρίζῃ τοὺς σκοποὺς τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ Ἰὼβ μετενόησε καὶ ἐλυπήθη πολὺ διὰ τὴν συμπεριφορὰν του καὶ ἐζήτησε συγγνώμην παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς συνεχώρησεν αὐτόν καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν ἀπὸ τῆς ἀσθενείας του καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτόν νέους υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ νέα πλοῦτη πολλά.

Ἡ μεγάλη ὑπομονὴ τοῦ Ἰὼβ κατέστη παροιμιώδης καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα μεγάλη ὑπομονὴ καλεῖται «Ἰώβειος ὑπομονή».

Ὁ Ἰὼβ ἀπέθανεν εἰς βαθύτατον γῆρας πλήρης εὐτυχίας καὶ χαρᾶς.

ΜΕΡΟΣ Δ.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΡΙΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

36. Περὶ Κριτῶν.

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Χαναάν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν Χαναναίων ἔφυγον εἰς ἄλλας χώρας, ἄλλοι δὲ ἔμειναν ἐκεῖ καὶ ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας.

Οἱ Χαναναῖοι ἦσαν εἰδωλολάτραι καὶ ἐλάτρευον τοὺς θεοὺς τῶν κατὰ τὰς συνηθείας, τὰς ὁποίας ἀνέκαθεν εἶχον.

Οἱ Ἰσραηλῖται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἦλθον εἰς τοιαύτας σχέσεις μετὰ τῶν Χαναναίων, ὥστε καὶ θυγατέρας αὐτῶν ἔδιδον εἰς γάμον πρὸς Χαναναίους καὶ θυγατέρας ἐκείνων ἐλάμβανον ὡς συζύγους. Ἐνεκα τούτου καὶ πολλάς θρησκευτικὰς συνηθείας τῶν Χαναναίων ἐμιμοῦντο καὶ εἰδωλολατρικὰς τελετὰς ἠνείχοντο, ὥστε πλεῖστοι ἐκ τῶν Ἰσραηλιτῶν κατήντησαν τέλος εἰδωλολάτραι καὶ ἁμαρτωλοί.

Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὠργίσθη καὶ ὑπέδούλωσεν αὐτοὺς πολλάκις εἰς ξένους λαοὺς, διὰ τὴν τιμωρήσιν καὶ ἐπαναφέρειν αὐτοὺς εἰς τὴν εὐθεΐαν ὁδόν.

Οἱ Ἰσραηλῖται, ὅταν ὑπεδουλοῦντο, συνήρχοντο εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶν καὶ μετενόουν καὶ ἐζήτουν τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ Θεὸς ἔστελλεν εἰς αὐτοὺς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι ἀπήλευθέρωνον αὐτοὺς ἐκ τῆς δουλείας. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ὠνομάζοντο κριταὶ καὶ ἦσαν οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τὸν ὅποιον ἔκρινον καὶ ἐδίκαζον.

Τοιοῦτοι κριταὶ ἐνεφανίσθησαν κατὰ διαφόρους ἐπο-

χὰς πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ σπουδαιότεροι ἦσαν ὁ Γεδεὼν, ὁ Σαμψών, ὁ Ἥλι καὶ ὁ Σαμουήλ, περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ὁποίων γίνεται λόγος ἀμέσως κατωτέρω.

37. Ὁ Γεδεὼν.

Ἐπειδὴ οἱ Ἰσραηλῖται ἀπέβησαν ἀμαρτωλοὶ καὶ ἀπεμακρύνθησαν τῆς λατρείας τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἐτιμώρηθησαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Μαδιανίτας. Οὗτοι κατεπίεζον τοὺς Ἰσραηλίτας πολὺ καὶ πολλοὺς ἠνάγκαζον νὰ καταφεύγουν εἰς τὰ ὄρη καὶ νὰ ζῶσι βίον πλήρη στερήσεων καὶ κακουχιῶν.

Μετὰ πολλὰ ὅμως ἔτη δουλείας καὶ τυραννίας, οἱ Ἰσραηλῖται μετενόησαν καὶ ἐπέστρεψαν πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον παρεκάλουν νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν Μαδιανιτῶν.

Ὁ Θεὸς τέλος εἰσήκουσε τὴν παράκλησιν αὐτῶν καὶ ἀπεφάσισε νὰ σώσῃ αὐτοὺς. Διὰ τῆς βοηθείας αὐτοῦ παρουσιάσθη μετὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀνὴρ τις εὐσεβὴς καὶ γενναῖος, καλούμενος Γεδεὼν. Οὗτος συνεκέντρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἐπανεστάτησε κατὰ τῶν Μαδιανιτῶν. Ἐν ᾧ δὲ ὁ στρατὸς τῶν Μαδιανιτῶν ἦτο κατεσκηνωμένος καὶ ἀντιμέτωπος τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὁ Γεδεὼν ἐξέλεξε τριακοσίους γενναίους καὶ καλῶς ὀπλισμένους Ἰσραηλίτας. Τούτους ἐχώρισεν εἰς τρία μέρη καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἀνὰ μίαν ὕδριαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἶχον μίαν λαμπάδα ἀναμμένην. Ἐδωκε δὲ καὶ σάλπιγγα εἰς ἕκαστον καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τὴν νύκτα, ἐναντίον τῶν κοιμωμένων Μαδιανιτῶν.

Πράγματι, ὅταν ἐνύκτωσε καὶ οἱ Μαδιανῖται ἐκοιμώοντο, ὁ Γεδεὼν παρέλαβε τοὺς τριακοσίους τοῦ καὶ ἐκ τριῶν σημείων ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐχθρῶν του. Ὅταν οἱ τριακόσιοι ἐπλησίασαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Μαδιανιτῶν, διέταξεν αὐτοὺς ὁ Γεδεὼν καὶ ἔθραυσαν τὰς ὕδρις, ὥστε νὰ φανῶσιν αἱ ἀναμμέναι λαμπάδες, ἐσάλπισαν καὶ μὲ φωνὰς καὶ ἀλαλαγμοὺς ἐπετέθησαν κατὰ τῶν κοιμωμέ-

νων ἐχθρῶν. Οἱ Μαδιανῖται ἐξύπνησαν καὶ ἔντρομοι ἐκ τοῦ θορύβου, τῶν ἀλαλαγμῶν καὶ τῶν πανταχόθεν φαινομένων ἀναμμένων λαμπάδων ἐντὸς τοῦ σκότους, ἐνόμισαν ὅτι περιεκυκλώθησαν ὑπὸ μεγάλου στρατοῦ. Πανικόβλητοι δὲ ἐγκατέλειψαν τὰ πάντα εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ τὰ ὄπλα αὐτῶν καὶ ὅλον τὸ στρατόπεδόν των.

Οἱ Ἰσραηλῖται κατεδίωξαν αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γεδεὼν καὶ πολλοὺς ἐφόνευσαν, ἐντελῶς δ' ἐξεδίωξαν αὐτοὺς ἐκ τῆς Χαναάν.

Τοιοιυτοτρόπως ὁ Γεδεὼν ἡλευθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἐκυβέρνησεν αὐτοὺς ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη, τιμώμενος ὑπὸ πάντων. "Οτε δὲ ἀπέθανεν ἐτάφη μεγαλοπρεπῶς ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἱ ὅποιοι ἐπένθησαν πολὺ διὰ τὸν θάνατόν του.

38. Ὁ Σαμψών.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γεδεὼν παρήλθον πολλὰ ἔτη καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἱ Ἰσραηλῖται ἐλησμόνησαν τὰ δεινὰ τῆς τυραννίας, τὰ ὅποια ὑπέστησαν ὑπὸ τῶν Μαδιανιτῶν. Διὰ τοῦτο πάλιν ἤρχισαν νὰ λησμονοῦν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ νὰ περιπίπτουν εἰς εἰδωλολατρείαν καὶ ἁμαρτίας. Ἐνεκα τούτου ὑπετάγησαν εἰς νέους ἐχθρούς, τοὺς Φιλισταίους.

Ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἦσαν ὑποτεταγμένοι εἰς αὐτοὺς καὶ ὕφισταντο πᾶσαν τυραννίαν. Τέλος μετενόησαν καὶ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Θεοῦ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ.

Τότε ἐνεφανίσθη ἐξ αὐτῶν εἷς, ὀνόμαζόμενος Σαμψών, ὁ ὅποῖος ἦτο εὐσεβής, γενναῖος καὶ πολὺ ἰσχυρός. Ὁ Σαμψών οὗτος εἰς ἡλικίαν 18 ἐτῶν ἐφόνευσεν λέοντα καὶ πολλοὺς Φιλισταίους, εἰς τοὺς ὁποίους μέγαν φόβον εἶχεν ἐμπνεύσει.

Οἱ Φιλισταῖοι μὲ κάθε τρόπον ἐπεζήτησαν νὰ συλλάβουν αὐτὸν ἢ καὶ νὰ φονεύσουν. Δὲν ἐτόλμων ὅμως νὰ ἐπιχειρήσουν τίποτε ἐναντίον του καὶ διὰ τοῦτο κατέφυγον εἰς τὸν δόλον. Ἔδωκαν πολλὰ δῶρα εἰς μίαν γυναῖκα Φιλισταίαν, τὴν Δαλιδάν, τὴν ὁποίαν ὁ Σαμψών ἐγνώρι-

ζε καὶ ἐπεσκέπτετο, καὶ πολλάκις διέμενεν εἰς τὸν οἶκον της, ὡς ἄν τις ἦρχετο εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἐκείνη κατοικεῖ. Ἐπεισαν δὲ αὐτὴν ὅπως εἰδοποιήσῃ αὐτοὺς, ὅταν ὁ Σαμφὼν θὰ ἦρχετο εἰς τὸν οἶκον της καὶ θὰ ἐκοιμᾶτο.

Πράγματι μίαν ἡμέραν ὁ Σαμφὼν ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ ἡ Δαλιδὰ, κατόπιν μεγάλης ἐπιμονῆς καὶ πολλῶν παρακλήσεων, ἔμαθε παρὰ τοῦ ἰδίου ὅτι ἡ μεγάλη του δύναμις ἐστηρίζετο εἰς τὰς μακρὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, τὰς ὁποίας οὐδέποτε εἶχε κόψει, ἐπειδὴ ἦτο Ναζιραιῶς, δηλαδὴ ἀφιερωμένος παρὰ τῶν γονέων του εἰς τὸν Θεόν. Τότε ἡ Δαλιδὰ εὐρῆκεν εὐκαιρίαν, ὅταν ὁ Σαμφὼν ἐκοιμᾶτο, καὶ ἔκοψε τὴν κόμην αὐτοῦ καὶ ἐκάλεσε τοὺς Φιλισταίους, οἱ ὁποῖοι συνέλαβον αὐτόν, ἔδεσαν καλῶς καὶ μετέφεραν εἰς τὴν πρωτεύουσάν των, τὴν Γάζαν.

Ἐκεῖ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὸν ἐνέπαιξαν καὶ ἐβασάνισαν πολὺ, καὶ τέλος τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ σύρῃ δεμένος μέγαν μυλόλιθον, διὰ νὰ ἀλέθουν.

Μίαν ἡμέραν οἱ Φιλισταῖοι ἐώρταζον μίαν μεγάλην των ἑορτὴν, πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ των Δαγῶν, καὶ ἦσαν συγκεντρωμένοι ἐντὸς μεγάλου ναοῦ τοῦ θεοῦ τούτου.

Τότε ἐσκέφθησαν νὰ φέρουν ἐκ τῆς φυλακῆς τὸν Σαμφὼν καὶ νὰ τὸν θέσουν εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ καὶ νὰ τὸν ἐμπαΐξουν, πρὸς μεγαλυτέραν των χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν. Ὅταν τὸν ἔφεραν, ἐποθετήσαν αὐτόν εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ μεταξὺ δύο μεγάλων στύλων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίζετο ἡ στέγη τοῦ ναοῦ ἐκείνου, καὶ ἤρχισαν νὰ τὸν ἐμπαΐξουν. Ἦσαν δὲ περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας καὶ πλεον οἱ ἐορτάζοντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

Ὁ Σαμφὼν πολὺ ἐλυπεῖτο διὰ τὸν ἐξευτελισμὸν ἐκεῖνον καὶ τὴν ταπείνωσιν, ὥστε ἐπροτίμησε τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο προσυχητήθῃ ἐνδομύχως πρὸς τὸν Θεόν του καὶ παρεκάλεσεν αὐτόν νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ καταρρίψῃ τοὺς στύλους καὶ τὸν ναὸν καὶ ἄς ἀποθάνῃ καὶ αὐτὸς μαζί με τοὺς ἄλλοφύλους ἐκείνους. Μόλις ἐτελείωσε τὴν προσευχὴν του, ἔσφιξε διὰ τῶν βραχιόνων του τοὺς δύο στύλους,

τοὺς ἔσεισε δυνατὰ καὶ εἶπεν· «ἀποθανέτω ἡ ψυχὴ μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων».

Οἱ στῦλοι ἐσείσθησαν. ἐτεμαχίσθησαν καὶ κατέπεσαν καὶ μαζί των κατέπεσεν ἡ στέγη τοῦ ναοῦ καὶ κατεπλάκωσε πάντας τοὺς ἐορτάζοντας Φιλισταίους.

Μαζί των ἀπέθανε καὶ ὁ Σαμψὼν ὁ ὁποῖος ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἐπολέμει τοὺς Φιλισταίους καὶ ἦτο ἀρχηγὸς καὶ κριτὴς τῶν Ἰσραηλιτῶν.

39. **Ἡλὲ καὶ Σαμψὼν.**

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαμψὼν ἐγίνε κριτὴς τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ Ἡλὶ. Οὗτος ἦτο ἀρχιερεὺς καὶ διὰ τοῦτο ἐγίνε καὶ κριτὴς. Ἦτο πολὺ εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος καὶ ἠγαπᾶτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ὡς κριτὴς ὅμως ὁ Ἡλὶ ἦτο ἐπικεικὴς ἐναντι τοῦ λαοῦ καὶ τῶν δύο τοῦ τέκνων, τοῦ Ὁφνὶ καὶ τοῦ Φινεὲς. Ἡ ἐπιείκεια τοῦ αὐτῆ μᾶλλον ἐβλαπτε καὶ τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος ἐγίνετο ἀσεβὴς, καὶ τὰ τέκνα τοῦ Ἡλὶ, τὰ ὁποῖα ἐνεκα τῆς ἀτιμωρησίας, κατήντησαν ἀναιδέστατα, ἄδικα καὶ ἐνοχλητικὰ πρὸς τὸν λαόν. Ἀντὶ δέ, ὥς τέκνα τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἄρχοντος, νὰ δίδουν τὸ καλὸν παράδειγμα τοῦ σεβασμοῦ τῶν νόμων καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείας, αὐτὰ τίποτε δὲν ἐσέβοντο, ἀλλὰ διεπραττον αὐθεραϊσίας καὶ παρανομίας.

Κατὰ τινὰ ἐποχὴν οἱ Ἰσραηλῖται εἶχον πόλεμον πρὸς τοὺς Φιλισταίους. Κατὰ τὴν συνήθειαν δὲ αὐτῶν, ἔλαβον καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν ἐκείνην τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης, τὴν ὁποίαν ἐβάσταζον οἱ υἱοὶ τοῦ Ἡλὶ, ὥς τέκνα τοῦ ἀρχιερέως.

Ἀλλ' ὁ Θεός, διὰ νὰ τιμωρήσῃ καὶ τὴν ἀσέβειαν τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τῶν τέκνων τοῦ Ἡλὶ, ὥς καὶ τὴν μέχρις ἀδιαφορίας ἐπιείκειαν αὐτοῦ, δὲν ἐβοήθησεν αὐτοὺς καὶ οἱ Ἰσραηλῖται νικῶνται ὑπὸ τῶν Φιλισταίων. Πολλαὶ χιλιάδες Ἰσραηλιτικοῦ στρατοῦ καταστρέφονται, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἡλὶ φονεύονται καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυριεύεται ὑπὸ τῶν Φιλισταίων.

Όταν ἔμαθε τὴν καταστροφὴν ταύτην ὁ γέρων Ἡλὶ, τόσον ἐλυπῆθη καὶ ἐταράχθη, ὥστε ἔπεσε ἀπὸ τοῦ θρόνου του καὶ ἔμεινε νεκρός, ἀφοῦ ἔκρινε τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη.

Τὸν Ἡλὶ διεδέχθη ὁ Σαμουὴλ καὶ ὡς ἀρχιερεὺς καὶ ὡς κριτής. Οὗτος συνεβούλευσε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ γίνουν ἐνάρετοι καὶ εὐσεβεῖς καὶ νὰ ἐλπίσουν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἰσραηλῖται ἤκουσαν τὰς συμβουλὰς τοῦ Σαμουὴλ καὶ μετενόησαν. Τότε ὁ Θεὸς ἔστειλε πολλὰς συμφορὰς κατὰ τῶν Φιλισταίων, ἀσθενείας, καταστροφάς, καὶ ἄλλα κακά, ὥστε ἐφοβήθησαν πολὺ ἐκεῖνοι καὶ ἀπέστειλαν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας μὲ πολλὰ καὶ πολύτιμα δῶρα. Εἰς νέον δὲ πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἐκήρυξαν οἱ Φιλισταῖοι κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὁ Σαμουὴλ ἐνίκησεν αὐτούς.

Διέταξε δὲ μετὰ ταῦτα τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἐγκαταλείψουν πᾶσαν εἰδωλολατρικὴν συνήθειαν, τὴν ὁποίαν εἶχον δεχθῇ ἐκ τῶν ἄλλων λαῶν, καὶ ἐξεκαθάρισεν τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐκ παντὸς ξένου καὶ κακοῦ ἐθίμου.

Μετὰ ταῦτα μετεβίβασεν ὁ Σαμουὴλ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς δύο υἱοὺς του, τὸν Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτο πλέον πολὺ γέρων. Ἀλλ' ὁ λαὸς δὲν ἱκανοποιήθη ἐκ τῆς διοικήσεως τῶν υἱῶν του, ἐπειδὴ οὗτοι ἦσαν ἄδικοι καὶ εὐκόλως ἐδωροδοκοῦντο διὰ νὰ παρανομοῦν.

Ἐνεκα τούτου ἐζήτησεν ὁ λαὸς ἀπὸ τὸν Σαμουὴλ νὰ ἀναδείξῃ εἰς αὐτοὺς βασιλέα, ὅπως εἶχον καὶ οἱ περίοικοι λαοί. Ὁ Σαμουὴλ κατ' ἀρχάς δὲν ἤθελεν, ἀλλὰ διέταχθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ λαοῦ καὶ ἔχρισεν βασιλέα τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸν γενναῖον Σαοὺλ, υἱὸν τοῦ Κίς ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμίν, αὐτὸς δὲ περιωρίσθη μόνον εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιερέως.

Τοιοιυτοτρόπως ἐνεφανίσθη ἡ Βασιλεία εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑβραίων, περὶ τῆς ὁποίας θὰ ἴδωμεν κατωτέρω ἐκτενέστερον.

40. Ἡ Ἱστορία τῆς Ῥούθ.

Ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε ἱστορίας τῶν Ἰσραηλιτῶν, εἶδόμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐβοήθει καὶ ἐπροστάτευεν αὐτούς, ὡς ὅτι ἐδείκνυον εὐσεβείαν καὶ πίστιν πρὸς αὐτόν, ἐτιμῶρει δὲ ὡς ὅτι δόξαις ἠπίστουν καὶ ἐδείκνυον ἀσεβείαν.

Ὅχι μόνον πρὸς τοὺς λαοὺς φέρεται τοιοῦτοτρόπως ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄτομα. Ταῦτα βοηθεῖ καὶ προστατεύει, ὅταν εἴνε εὐσεβῆ καὶ ἐνάρετα, τιμῶρει δὲ, ὅταν εἴνε ἀσεβῆ καὶ κακά. Τοιαῦτα παραδείγματα, προστασίας τοῦ Θεοῦ πρὸς εὐσεβεῖς ἀνθρώπους, ἔχομεν πάρα πολλά, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἴνε καὶ τὸ ἐξῆς παράδειγμα τῆς Ῥούθ, τὸ ὁποῖον ἀναφέρομεν κατωτέρω.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐποχὴν τῶν κριτῶν συνέβη εἰς τὴν Χαναὰν μεγάλη ἀφορία καὶ πείνα, ὥστε πολλοὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς ἔφευγον εἰς ἄλλας χώρας διὰ νὰ εὕρουν τὰ μέσα τῆς ζωῆς. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ Ἐλιμέλεχ ἐκ Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Οὗτος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Νωεμὶν καὶ τῶν δύο υἱῶν του, τοῦ Μααλὼν καὶ Χελεὼν, ἦλθεν εἰς τὴν χώραν Μωάβ, ἣ ὁποία κεῖται πλησίον τῆς Χαναὰν, διὰ νὰ ἐργασθοῦν καὶ ἐξοικονομήσουν τὰ μέσα διὰ τὴν ζωὴν των.

Εἰς τὴν Μωάβ ὅμως, μετὰ παρέλευσιν ἀρκετοῦ χρόνου, ὁ Ἐλιμέλεχ ἀπέθανεν, ἔμεινε δὲ ἡ σύζυγός του Νωεμὶν μετὰ τῶν δύο αὐτῆς υἱῶν. Οὗτοι, ὅταν ἦλθον εἰς ἡλικίαν γάμου, ἐνυμφεύθησαν, κατὰ σύστασιν τῆς μητρὸς των, καὶ ἔλαβον γυναῖκας Μωαβίτιδας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν μία ἐκαλεῖτο Ὀρφά, ἡ δὲ ἄλλη Ῥούθ. Ἀλλὰ, μετὰ χρόνον πολύν, οἱ δύο υἱοὶ τῆς Νωεμὶν ἀπέθανον, ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου, καὶ αὕτη ἔμεινε μόνη μετὰ τὰς δύο νύμφας τῆς.

Μετά τινα χρόνον ἡ Νωεμὶν ἔμαθεν ὅτι εἰς τὴν Χαναὰν ἔπαυσεν ἡ ἀφορία καὶ ἡ πείνα. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα τῆς καὶ νὰ ζήσῃ ἐκεῖ πλησίον τῶν συγγενῶν τῆς καὶ συμπολιτῶν τῆς μέχρι τοῦ θανάτου τῆς. Παρέλαβε λοιπὸν τὰς δύο νύμφας τῆς καὶ ἐκίνησε διὰ τὴν πατρίδα τῆς, τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας.

Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἐσκέφθη ὅτι θὰ ἦτο καλύτερον νὰ συστήσῃ εἰς τὰς νύμφας τῆς νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τοὺς γονεῖς τῶν. Διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν αὐτάς καί, ἀφοῦ τὰς ἡυχαρίστησε διὰ τὴν ἀγάπην τῶν καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν πρὸς αὐτήν, τὰς συνεβούλευε νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τοὺς γονεῖς τῶν. Ὑψήθη δὲ εἰς αὐτάς τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν. Ἡ ἀπόφασις τοῦ χωρισμοῦ τούτου ἐλύπησε καὶ τὴν Νωεμὶν καὶ τὰς νύμφας τῆς, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ γίνῃ, διότι μακρὰν τῆς πατρίδος τῆς ἡ Νωεμὶν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ζήσῃ.

Αἱ νύμφαι τῆς ὅμως ἐπέμενον νὰ τὴν ἀκολουθήσουν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Νωεμὶν τὰς παρεκάλει καὶ συνίστα εἰς αὐτάς μὲ ἐπιμονὴν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τοὺς γονεῖς τῶν. Τότε ἡ μὲν Ὀρφὰ καταλυπημένη καὶ κλαίουσα ὑπήκουσεν εἰς τὴν συμβουλὴν τῆς πενθερᾶς τῆς καί, ἀφοῦ ἡσπασθῇ ἡ μία τὴν ἄλλην καὶ ἔκλαυσαν διὰ τὸν χωρισμὸν τῶν, ἀπῆλθεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς. Ἡ Ῥοῦθ ὅμως κατ' αὐδέναν λόγον ἤθελε νὰ ἀποχωρισθῇ τῆς Νωεμὶν, τὴν ὁποίαν ἠγάπα καὶ ἐθεώρει ὡς μητέρα τῆς, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ πῶς θὰ ἐγκατέλιπε μόνην τῆς τὴν γραῖαν πενθερὰν τῆς καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν Χαναάν. Εἶπε δὲ πρὸς τὴν Νωεμὶν τοὺς ἐξῆς λόγους. «Δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψω μόνην· ὅπου καὶ ἂν πορευθῇς θὰ πορευθῶ. Ὁ λαὸς σου θὰ εἶνε λαὸς μου καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου· καὶ ὅπου ἂν ἀποθάνῃς, ἐκεῖ καὶ ἐγὼ θὰ ταφῶ. Μόνος ὁ θάνατος θὰ μᾶς χωρίσῃ».

Ἡ Νωεμὶν τότε ἠναγκάσθη νὰ παραλάβῃ μαζί τῆς τὴν Ῥοῦθ καὶ νὰ ἔλθῃ μὲ αὐτήν εἰς Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας. Ἐκεῖ εἰργάζοντο καὶ ἔζων καὶ ἠγαπῶντο ὡς μήτηρ καὶ θυγάτηρ.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς Βηθλεέμ ἦτο ἡ ἐποχὴ τοῦ θερισμοῦ καὶ ἡ Ῥοῦθ μετέβαινεν εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐνὸς πλουσίου τῆς πόλεως ἐκείνης. Βοοῶν καλουμένου, καὶ ἐκεῖ ἠκολούθει τοὺς θεριστὰς καὶ συνέλεγε τοὺς ἀπομένοντας στάχους πρὸς ἴδιον ὄφελος. Τοῦτο ἦτο συνήθεια ἐκεῖ, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, χάριν τῶν πτωχῶν.

Ὁ Βοῶζ εἶδεν αὐτὴν καὶ ἠρώτησε περὶ αὐτῆς τοὺς θεριστάς καὶ ἔμαθε πόθεν ἦτο καὶ πῶς ἠκολούθησε τὴν πενθεράν της. Ἐνεκα τούτου ἐξετίμησε τὴν Ῥούθ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὅτι τῆς ἐπιτρέπει νὰ συλλέγῃ διὰ τὸν ἑαυτὸν της τοὺς ἀπομένοντας στάχους τῶν ἀγρῶν τοῦ ὀπισθεν τῶν θεριστῶν. Συνέστησε δὲ εἰς αὐτὴν νὰ μὴ ὑπάγῃ εἰς ἀγροὺς ἄλλων, ἀλλὰ νὰ μεταβαίνει εἰς τοὺς ἰδικούς του ἀγροὺς, οἱ ὅποιοι καὶ πολλοὶ καὶ πλούσιοι ἦσαν.

Ἡ Ῥούθ ἠὺχαρίστησε τὸν Βοῶζ καὶ καθ' ἑκάστην ἤρχετο εἰς τοὺς ἀγροὺς του καὶ συνέλεγε τοὺς ἐγκαταλειπομένους στάχους ὑπὸ τῶν θεριστῶν καὶ ἔφερεν αὐτοὺς εἰς τὴν πενθεράν της.

Ὁ Βοῶζ παρηκολούθησε τὴν ἐργασίαν τῆς Ῥούθ, τὴν ἀρετὴν αὐτῆς καὶ τὴν πρὸς τὴν γραῖαν πενθεράν της ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην καὶ ἐξετίμησε τόσον πολὺ αὐτὴν, ὥστε τὴν ἐζήτησεν ὡς σύζυγον παρὰ τῆς Νωεμίν, καὶ ἐνυμφεύθη αὐτήν.

Τοιοιουτρόπως ἡ ἀρετὴ τῆς Ῥούθ καὶ ἡ καλὴ της συμπεριφορὰ πρὸς τὴν πενθεράν της ἡμείφθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διότι ἐγίνε σύζυγος τοῦ πλουσιωτάτου Βοῶζ καὶ κυρία ὅλων τῶν κτημάτων αὐτοῦ.

Πλουσιώτατα δὲ ἐβοήθησε καὶ τὴν γραῖαν Νωεμίν, ἡ ὁποία τόσον πολὺ ἠγάπα αὐτὴν καὶ ἐφρόντιζε περὶ αὐτῆς.

Ἐκ τοῦ Βοῶζ καὶ τῆς Ῥούθ ἐγεννήθη εἰς Βηθλεὲμ ὁ Ὡβήδ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ὁ Ἰεσσαί, ὁ πατὴρ τοῦ Δαβίδ τοῦ βασιλέως.

ΜΕΡΟΣ Ε΄.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΒΥ- ΛΩΝΙΟΥ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

41. Περὶ τοῦ Σαούλ.

α΄.) Ὁ Σαούλ χρίεται βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ὁ Σαμουὴλ ὡς κριτὴς διέμενεν εἰς τὴν πόλιν Ἀρμαθαΐμ καὶ ἐδίκαζε τὸν λαόν. Εἶχε δὲ ὡς εἶδομεν δύο υἱούς, τὸν Ἰωὴλ καὶ τὸν Ἀβιά, τοὺς ὁποίους ὥρισεν ὡς δικαστὰς καὶ κριτὰς τοῦ λαοῦ εἰς τὴν πόλιν Βηρσαβεέ.

Ἄλλ' οὗτοι ἐφέροντο ἀδικώτατα πρὸς τὸν λαόν, διότι μόνον εἰς τοὺς δίδοντας δῶρα εἰς αὐτούς, ἀπέδιδον δίκαιον καὶ εἰς τοὺς φίλους των.

Ἐνεκα τούτου ὁ λαὸς παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ Σαμουὴλ καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· «σὺ ἐγήρασας πλέον, οἱ δὲ υἱοί σου δὲν ἀκολουθοῦν τὸ ἰδικόν σου παράδειγμα, ἀλλὰ παρανομοῦν καὶ ἀδικοῦν. Διὰ τοῦτο ζητοῦμεν νὰ ἀναδείξῃς εἰς ἡμᾶς βασιλέα, διὰ νὰ διευθύνῃ καὶ κρίνῃ ἡμᾶς, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους λαούς».

Ὁ Σαμουὴλ κατ' ἀρχὰς ἐδίστασεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς διέταξεν αὐτόν νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ἀναδείξῃ βασιλέα τὸν εὐσεβῆ καὶ γενναῖον Σαούλ, τὸν υἱὸν τοῦ Κίς, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμίν.

Τότε ὁ Σαμουὴλ συνεκάλεσεν εἰς τὴν πόλιν Μασηφάθ, τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμίν, τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τὸν λαόν καὶ ἐκεῖ ἐνώπιον πάντων ἔχρισε δι' ἐλαίου βασιλέα τὸν Σαούλ καὶ ἐπέδειξεν αὐτόν εἰς τὸν λαόν. Τότε ὅλος ὁ λαὸς ἐβόησε καὶ ἀνεγνώρισε καὶ ἐπεφήμησεν αὐτόν ὡς βασιλέα, τῷ 1060 π. Χ.

Ὁ Σαοὺλ ἐκυβέρνησε, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας του μὲ δικαιοσύνην καὶ εὐσέβειαν καὶ πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἐβοήθει αὐτὸν πάντοτε. Ἀργότερον ὅμως ἤρχισε νὰ δεικνύῃ ἀδιαφορίαν πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὠργίσθη ἐναντίον του, ὁ δὲ Σαμουὴλ ἠλεγξεν αὐτὸν διὰ τὰς παρανομίας καὶ ἀπιστίας του καὶ προεῖπεν εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τὸν τιμωρήσῃ καὶ ἡ βασιλεία του θὰ δοθῇ εἰς ἄλλον οἶκον. Ἐνεκα τῆς προειδοποιήσεως ταύτης, ὁ Σαοὺλ ἐγίνε μελαγχολικὸς καὶ ὁσάκις κατελάμβανεν αὐτὸν ἡ μελαγχολία, ἐκαλεῖτο εἰς ποιμὴν, Δαβὶδ ὀνομαζόμενος, ὁ ὁποῖος ἔπαιζεν ἐνώπιόν του κιθάραν, διὰ νὰ τὸν διασκεδάσῃ.

Ὁ Δαβὶδ ἐκινδύνευσε νὰ φονευθῇ ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ, ἐν ᾧ ἔπαιζε κιθάραν πρὸ αὐτοῦ· διότι κατελήφθη οὗτος ὑπὸ ἰσχυρᾶς μελαγχολίας καὶ ἔρριψε κατὰ τοῦ Δαβὶδ τὸ δόρυ αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ὅμως ὁ Δαβὶδ ἀπέφυγεν, ἐπειδὴ κατάρθωσεν ἐγκαίρως νὰ προφυλαχθῇ. γ

β.) Πόλεμος τοῦ Σαοὺλ κατὰ τῶν Φιλισταίων καὶ φόνος τοῦ Γολιάθ ὑπὸ τοῦ Δαβίδ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς βασιλείας τοῦ Σαοὺλ οἱ Ἰσραηλῖται εἶχον πόλεμον πρὸς τοὺς Φιλισταίους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βασιλεὺς Σαοὺλ ἔθεσεν ὡς σκοπὸν τῆς βασιλείας του νὰ ἐλευθερώσῃ πᾶσαν τὴν χώραν του ἀπὸ τῶν Φιλισταίων, ἐξῆλθεν ἐναντίον αὐτῶν μετὰ πολλῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων.

Ὅταν συνηντήθησαν τὰ ἀντίπαλα στρατεύματα, ἐστρατοπέδευσαν τὸ ἐν ἀπέναντι τοῦ ἄλλου καὶ ἐπὶ πολὺς ἡμέρας οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀντιπάλων ἤρχιζε τὴν μάχην, διότι ἕκαστος ἐπερίμενε καταλληλοτέραν εὐκαιρίαν πρὸς ἐπίθεσιν.

Κατὰ τὸν χρόνον ὅμως τῆς ἀναμονῆς ταύτης ἐξήρχετο καθ' ἑκάστην, ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Φιλισταίων, εἰς γίγας Φιλισταῖος, ὀνομαζόμενος Γολιάθ, καὶ ἵστατο εἰς τὸ μέσον τῶν δύο στρατοπέδων καὶ ὕβριζε τοὺς Ἰσραηλῖτας, ἐβλασφήμει τὸν Θεὸν αὐτῶν καὶ ἐκάλει ἓνα ἐξ αὐ-

τῶν εἰς μονομαχίαν. Οὗτος ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας ὅτι ἀντὶ νὰ πολεμήσουν οἱ δύο στρατοί, ἃς ἐξέλθῃ εἰς ἀπὸ σᾶς νὰ μονομαχήσῃ μαζί μου καὶ ἐὰν μὲν νικήσῃ αὐτὸς ἐμέ, ἡμεῖς οἱ Φιλισταῖοι νὰ θεωρηθῶμεν ἡττημένοι καὶ νὰ γίνωμεν δοῦλοι σας, ἐὰν δὲ ἐγὼ νικήσω αὐτόν, σεῖς οἱ Ἰσραηλῖται νὰ θεωρηθῆτε ἡττημένοι καὶ νὰ γίνετε δοῦλοι μας.

Ὁ Σαοὺλ καὶ οἱ Ἰσραηλῖται ἤκουον τὴν πρόκλησιν ταύτην τοῦ Γολιάθ, ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν παρουσιάζετο νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Γολιάθ.

Ἦτο δὲ ὁ Γολιάθ φοβερός πολεμιστής· ἦτο ὑψηλὸς καὶ μεγαλόσωμος, ἰσχυρότατος καὶ γενναῖος καὶ πολὺ ἐμπειροπόλεμος· ἐφόρει δὲ ἰσχυρὰν πανοπλίαν, ἀποτελουμένην ἀπὸ περικεφαλαίαν, θώρακα καὶ περικνημίδας ἐκ χαλκοῦ. Ἔφερεν ἐξωσμένην ῥομφαίαν μακρὰν καὶ ἐκράτει εἰς μὲν τὴν ἀριστεράν του χεῖρα μεγάλην καὶ χαλκίνην ἀσπίδα εἰς δὲ τὴν δεξιὰν μακρὸν καὶ χονδρὸν δόρυ, τὸ ὁποῖον ἐπεδείκνυε καὶ ἔπαλλε πρὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ὁ Σαοὺλ εἶχεν ὑποσχεθῇ πολλὰ καὶ πλούσια δῶρα καὶ τὴν θυγατέρα του ὡς σύζυγον εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος θὰ ἐμονομάχει καὶ θὰ ἐφόνευε τὸν Γολιάθ. Οὐδεὶς ὁμως παρουσιάζετο καὶ ὁ Σαοὺλ καὶ οἱ Ἰσραηλῖται ἦσαν πολὺ λυπημένοι διὰ τὸν καθημερινὸν ἐξευτελισμὸν, τὸν ὁποῖον ἐδοκίμαζον παρὰ τοῦ Γολιάθ.

Μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ νεαρὸς Δαβίδ, διὰ νὰ φέρῃ, ἐκ μέρους τῶν γονέων του, τροφὰς καὶ ἐνδύματα πρὸς τοὺς τρεῖς μεγαλυτέρους ἀδελφούς του, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦν εἰς τὸν στρατὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Οὗτος δὲν εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν ἐκείνην, λόγῳ τῆς ἡλικίας του. Ἐν ᾧ δὲ συνωμίλει μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, ἐξῆλθε πάλιν ὁ Γολιάθ καὶ προεκάλει καὶ ὕβριζε τοὺς Ἰσραηλίτας.

Τότε ὁ Δαβίδ ἔμαθε περὶ τοῦ Γολιάθ καὶ ἀμέσως ἀπεφάσισε νὰ μονομαχήσῃ αὐτὸς ἐναντίον του. Παρουσιάσθη εἰς τὸν βασιλέα Σαοὺλ, διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἤθελε νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτόν νὰ ἀντι-

μετωπίση τὸν Γολιάθ, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο μήπως φονευθῇ. Ἔλεγε δὲ πρὸς τὸν Δαβίδ ὅτι ὁ Γολιάθ ἦτο ἀνὴρ γιγαντόσωμος καὶ ἰσχυρός, καὶ ἔμπειρος εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὰς μονομαχίας, ἐν ᾧ αὐτὸς εἶνε νέος, ἄπειρος τοῦ πολέμου καὶ μικρόσωμος.

Ὁ Δαβίδ ὁμως ἐπέμενε καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σαοῦλ. «Ἐγὼ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἔσωσα πολλάκις τὰ ποιμνία τοῦ πατρός μου ἐναντίον τῆς ἄρκτου καὶ τοῦ λέοντος. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θά φονεύσω τὸν ὕβριστὴν Φιλισταῖον». Ὁ Σαοῦλ ἐθαύμασε διὰ τὴν πεποίθησιν καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Δαβίδ καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Γολιάθ. Διέταξε δὲ νὰ ἐνδύσουν αὐτὸν μὲ ἰσχυράν πανοπλίαν καὶ νὰ περιαγάγουν καὶ ἐπιδείξουν αὐτὸν εἰς τὸν Ἰσραηλιτικὸν στρατὸν, διὰ νὰ λάβῃ οὗτος θάρρος. Ἀλλ' ὁ Δαβίδ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν πανοπλίαν, ἐπειδὴ ἦτο ἀσυνήθιστος, καὶ ἐξεδύθη αὐτὴν. Ἐλαβε δὲ μόνον τὴν σφενδόνην του καὶ πέντε λίθους, καταλλήλους δι' αὐτὴν, ἐντὸς μικροῦ σακκιδίου, τὸ ὅποῖον εἶχε κρεμασμένον ἀπὸ τοῦ ὤμου του, καὶ τὴν ποιμενικὴν του ῥάβδον, τὴν ὁποίαν ἐκ συνηθείας πάντοτε ἔφερε μαζὶ του, καὶ ἐξῆλθε πρὸς συνάντησιν τοῦ Γολιάθ.

Ἐκεῖνος μόλις εἶδε τὸν Δαβίδ νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ ἔρχεται ἐναντίον του μὲ λίθους καὶ μὲ ῥάβδον χωρὶς πανοπλίαν, εἶπε πρὸς αὐτόν· «Ἐρχεσαι ἐναντίον μου μὲ ῥάβδον καὶ μὲ λίθους, ὥς ἐὰν εἶμαι κύων· πλησίον ἐδῶ διὰ νὰ δώσω τὰς σάρκας σου εἰς τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς».

Τότε ὁ Δαβίδ λέγει πρὸς αὐτόν. «Σὺ μὲν ἔρχεσαι ἐναντίον μου μὲ δόρυ καὶ μὲ πανοπλίαν, ἀλλ' ἐγὼ ἔρχομαι ἐναντίον σου μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τὸν ὅποῖον σὺ ὑβρίζεις. Αὐτὸς θά μὲ βοηθήσῃ νὰ σὲ τιμωρήσω καὶ νὰ σὲ φονεύσω καὶ νὰ δώσω τὰς σάρκας σου εἰς τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ». Καὶ μόλις εἶπεν αὐτὰ ὁ Δαβίδ ἀμέσως θέτει εἰς τὴν σφενδόνην του ἓνα λίθον καὶ μὲ δύναμιν ἐκ σφενδονίζει αὐτόν κατὰ τοῦ Γολιάθ. Ὁ λίθος μὲ μεγάλην ταχύτητα καὶ δύναμιν πετᾷ καὶ εὕρισκει τὸν Γολιάθ εἰς τὸ

μέτωπον, θραύει αὐτὸ καὶ ἀμέσως ὁ γίγας ἐκεῖνος κυλίεται εἰς τὸ ἔδαφος νεκρός. Ὁ Δαβὶδ σπεύδει πρὸς αὐτόν, τοῦ ἀποσπᾶ τὴν ῥομφαίαν καὶ δι' αὐτῆς ἀποκόπτει τὴν κεφαλὴν του, τὴν ὁποίαν φέρει πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας ὡς τρόπαιον.

Οἱ Φιλισταῖοι, μόλις εἶδον τὸν φόνον τοῦ Γολιάθ, τρέπονται εἰς ἄτακτον φυγὴν, οἱ δὲ Ἰσραηλίται ἐπιτίθενται καὶ καταδιώκουν αὐτοὺς καὶ πολλοὺς φονεύουν.

Ἡ νίκη αὕτη ἐχαροποίησε καὶ τὸν Σαοὺλ καὶ τὸν στρατὸν του καὶ ὁλόκληρον τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν. Ὅταν δὲ ὁ Σαοὺλ, μετὰ τοῦ στρατοῦ του καὶ τοῦ Δαβίδ, ἐπέστρεφε νικητῆς εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, ὁ λαὸς ὑπεδέχθη αὐτὸν μὲ μεγάλην χαρὰν καὶ ἐνθουσιασμόν. Ἐψαλλε δὲ διάφορα νικητήρια ᾠσματα καὶ ἔλεγεν· «ὁ μὲν Σαοὺλ ἐνίκησε χιλιάδας, ὁ δὲ Δαβὶδ μυριάδας».

Ἡ ἰδιαιτέρα ὁμῶς αὕτη ἀγάπη καὶ ἐκτίμησις τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Δαβίδ, ἔκαμε τὸν Σαοὺλ νὰ φθονήσῃ αὐτόν καὶ ἐζήτει ἕκτοτε τρόπον νὰ τὸν φονεύσῃ. Ὁ Δαβὶδ ὁμῶς οὐδὲν κακὸν ἐσκέπτετο κατὰ τοῦ Σαοὺλ, διότι ἡγάπα αὐτόν καὶ ἐσέβετο ὡς βασιλέα καὶ διὰ φιλίας εἶχε συνδεθῇ μετὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἰδίως μετὰ τοῦ Ἰωνάθαν, ὁ ὁποῖος πολλάκις ἔσωσε τὸν Δαβίδ ἐκ τῆς ὀργῆς τοῦ πατρός του.

Ἐνεκα τῆς καταστάσεως ταύτης, ὁ Δαβὶδ ἀπεφάσισε νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τῆς πόλεως καὶ νὰ διαμῆνῃ εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅπου ἐφύλαττε τὰ πρόβατα τοῦ πατρός του καὶ δὲν ἐξώργιζε τὸν βασιλέα διὰ τῆς παρουσίας του εἰς τὴν πόλιν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπέθανεν ὁ Σαμουὴλ, ὁ ὁποῖος εἶχε προορίσει ὡς βασιλέα τὸν Δαβίδ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαοὺλ, καὶ ἐτάφη εἰς Ῥαμὰ τῆς Ἰουδαίας, ὁ δὲ λαὸς ἐπένθησεν αὐτόν.

Ἦττα τοῦ Σαοὺλ ὑπὸ τῶν Φιλισταίων καὶ θάνατος αὐτοῦ.

Ἀργότερον οἱ Φιλισταῖοι ἐξεστράτευσαν πάλιν κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ὁ Σαοὺλ μετὰ τοῦ στρατοῦ του ἐξῆλθε νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτούς. Ὅταν δὲ ἐγίνεν ἡ μάχη,

οἱ Ἰσραηλῖται νικῶνται παρὰ νὰ ὄρη Γελβουὲ καὶ τρέπονται εἰς φυγὴν, τρεῖς υἱοὶ τοῦ Σαούλ φονεύονται, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Ἰωνάθαν, ὁ φίλος τοῦ Δαβίδ, καὶ ὁ ἴδιος ὁ Σαούλ καταδιώκεται. Ἐπειδὴ δὲ ἐκινδύνευσεν νὰ πέσῃ ζῶν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του, διέταξεν ἕνα ἐκ τῶν ἀκολουθῶν του νὰ τὸν φονεύσῃ διὰ τοῦ ξίφους του. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἡρνήθη, ὁ ἴδιος ὁ Σαούλ ἐξήγαγε τὸ ξίφος του καὶ ἠτύκοντο.

Ἡ ἥττα αὕτη τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ στρατοῦ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Σαούλ καὶ τῶν υἱῶν του, ἐλύπησε πολὺ πάντας καὶ περισσότερο τὸν Δαβίδ, ὁ ὁποῖος ἐκλαυσε πικρῶς διὰ τὸν θάνατον αὐτῶν καὶ ἰδίως διὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλου του Ἰωνάθαν.

Τὴν λύπην του ἐξεδήλωσεν ὁ Δαβίδ μὲ θρήνους καὶ μὲ ποιήματα, διὰ τῶν ὁποίων προέτρεπε τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν νὰ πενθήσῃ διὰ τὴν συμφορὰν ταύτην καὶ νὰ κλαύσῃ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαούλ, ἀνακηρύσσεται ὑπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα βασιλεὺς ὁ Δαβίδ.

42. Ὁ Δαβίδ γίνεται βασιλεὺς.

Ὁ Δαβίδ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰεσσαί, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, καὶ ἐγεννήθη εἰς Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Διὰ τοῦτο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαούλ, ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς ὑπὸ τῆς φυλῆς του εἰς Χεβρών τῆς Ἰουδαίας, εἰς ἡλικίαν τριάκοντα ἐτῶν.

Ἀλλὰ τὴν ἐκλογὴν ταύτην τοῦ Δαβίδ, ὡς βασιλέως, δὲν ἀνεγνώρισαν αἱ λοιπαὶ φυλαί, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεκήρυξαν βασιλέα τὸν διασωθέντα υἱὸν τοῦ Σαούλ Ἰεβοσθέ. Τοῦτον ὑπεστήριζεν ὁ στρατηγὸς τοῦ Σαούλ Ἀβεννήρ, ὅστις καὶ ἀντίστατο κατὰ τῆς βασιλείας τοῦ Δαβίδ ἐπὶ ἔτη. Ἀλλὰ τὸ ἑβδομον ἔτος, ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Δαβίδ ὡς βασιλέως, ἀπέθανεν ὁ Ἀβεννήρ, ὁ δὲ Ἰεβοσθέ ἐγκτελείφθη ὑπὸ πάντων καὶ τέλος ἐδολοφονήθη ὑπὸ τινων, τοὺς ὁποίους ὁ Δαβίδ ἐτιμώρησε διὰ θανάτου.

Μετὰ ταῦτα ἀντιπρόσωποι πασῶν τῶν φυλῶν ἦλθον

εἰς λεβρῶν καὶ ἀνεγνώρισαν ὡς βασιλέα πάντων τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸν Δαβίδ. Ἐπειδὴ δέ, τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ, ἡ ὁποία κατ' ἀρχὰς ἐκαλεῖτο Σαλήμ, κατεῖχον ἀκόμῃ Ἰεβουσσαῖοι, ὁ Δαβίδ ἐπῆλθε κατ' αὐτῆς καὶ κατέλαβε τὸν λόφον αὐτῆς Σιών. Ἐκεῖ ἐγκατεστάθη αὐτὸς καὶ ἔκτισεν ἀνάκτορα καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν «πόλιν Δαβίδ». Εἰς τὴν Σιών κατεσκεύασε σκηνὴν, ἐντὸς τῆς ὁποίας μετέφερε καὶ ἐτοποθέτησε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, ἡ ὁποία, ἀφ' οὗτου ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν Φιλισταίων, ἐφυλάσσετο εἰς τὴν πόλιν Καριαθιάρμ. Ὀλίγον δὲ βραδύτερον κατέλαβε καὶ τὴν ὑπόλοιπον πόλιν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ὁ Δαβίδ οὕτω ἔγινε κύριος πάσης τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ δὲ κατ' ἀρχὰς ἐκυβέρνησε δικαίως καὶ μὲ συνέσιν, βραδύτερον ἤρχισε νὰ κάμνῃ κατάχρησιν τῆς βασιλικῆς του δυνάμεως καὶ νὰ φέρεται ἀδίκως καὶ πρὸς γειτονικοὺς λαοὺς καὶ πρὸς τὸν λαόν του.

Αὐτὸς ἔστειλε τὸν στρατόν του νὰ ἐπιτεθῇ ἄνευ αἰτίας καὶ νὰ λεηλατήσῃ τὴν χώραν τῶν Ἀμμωνιτῶν.

Ἵνα δὲ λάβῃ αὐτὸς ὡς σύζυγον τὴν Βηθσαβέε, γυναῖκα ἑνὸς ἀξιωματικοῦ του, Οὐρίου καλουμένου, ἔστειλεν αὐτὸν μὲ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ του, διὰ τῆς ὁποίας διέτασεν ἐκεῖνον νὰ τοποθετήσῃ τὸν κομιστὴν τῆς ἐπιστολῆς του Οὐρίαν, εἰς τὸ πλεόν ἐπικίνδυνον μέρος κατὰ τὴν μάχην, διὰ νὰ φονευθῇ. Ὁ Οὐρίας πράγματι ἐφονεύθη ἡ δὲ σύζυγός του Βηθσαβέε ἔκλαυσεν αὐτὸν καὶ ἐπένθησε πολὺ. Μετὰ τὴν πάροδον ὁμῶς τοῦ χρόνου τοῦ πένθους τῆς, ἐζήτησεν αὐτὴν καὶ ἔλαβεν ὡς σύζυγον ὁ Δαβίδ καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς υἱόν, τὸν ὁποῖον ἠγάπησεν ὁ Δαβίδ ὑπερβολικά. Ἀλλ' ὁ προφῆτης Νάθαν, παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ Δαβίδ, ἐπέπληξεν αὐτὸν ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν κακὴν του συμπεριφορὰν πρὸς τὸν Οὐρίαν καὶ προεῖπεν εἰς αὐτὸν ὅτι θὰ τιμωρηθῇ μὲ πολλὰς λύπας καὶ πικρίας. Ὁ Δαβίδ συνησθάνθη τὸ ἁμάρτημά του καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔκλαυσε καὶ ἐνήστευσεν ἐπὶ ἡμέρας. Ἐγραψε δέ, ἕνεκα τούτου, καὶ ὠραίους ψαλμοὺς μετανοίας καὶ συγγνώμης.

Ο Δαβίδ μεταφέρει τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης εἰς Σιών.

Μετά τινα καιρὸν ἀπέθανεν ὁ υἱός, τὸν ὁποῖον ἀπέκτη-
σεν ὁ Δαβίδ ἐκ τῆς Βηθσαβεῆ, καὶ ὁ θάνατος τούτου ἐλύ-
πησε πολὺ αὐτόν, διότι εἶδε τὴν πρώτην τιμωρίαν τοῦ
Θεοῦ. Ἐγέννησεν ὅμως ἡ Βηθσαβεῆ ἄλλον υἱὸν ἐκ τοῦ Δα-
βίδ, τὸν Σολομῶντα.

Ἐκτὸς τοῦ Σολομῶντος, εἶχεν ὁ Δαβίδ καὶ ἄλλα τέκνα
ἐξ ἄλλης γυναικός, ὡς ἦτο ὁ Ἀβεσαλώμ καὶ ἄλλοι.

Ὁ Ἀβεσαλώμ οὗτος ἠθέλησε νὰ καταλάβῃ αὐτὸς τὸν
θρόνον τοῦ πατρός του Δαβίδ καὶ ἐπανεστάτησε κατ'
αὐτοῦ μὲ τὰς δυσηρεστημένας κατὰ τοῦ πατρός του φυ-
λάς. Ἀλλ' ὁ Δαβίδ ἔστειλε στρατὸν κατ' αὐτοῦ, ἐνίκησεν
αὐτόν καὶ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν.

Ἐν ᾧ δὲ ἔφευγεν ὁ Ἀβεσαλώμ ἔφιππος καὶ διήρχετο
κάτωθεν ἑνὸς δάσους, περιεπλάκῃ ἡ μακρὰ κόμη αὐτοῦ εἰς
τοὺς κλάδους ἑνὸς δένδρου καὶ ἐκρεμάσθη. Εἷς δὲ ἐκ τῶν
καταδιωκόντων αὐτὸν ἀξιωματικῶν τοῦ Δαβίδ, ὅταν κα-
τέφθασεν ἐκεῖ, τὸν ἐφόνευσεν. Ὁ θάνατος τοῦ Ἀβεσα-
λώμ ἐλύπησε πολὺ τὸν Δαβίδ, ὁ ὁποῖος ἔκλαιε καὶ ἔλε-
γεν «Ἀβεσαλώμ, υἱέ μου Ἀβεσαλώμ, διατί νὰ μὴ ἀπο-
θάνω ἐγὼ ἀντὶ σοῦ;»

43. "Εργα τοῦ Δαβίδ.

Ὅταν πλέον ὁ Δαβίδ ἔμεινεν ἡσυχος ἀπὸ τοὺς ἐσωτε-
ρικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς περισπασμοὺς καὶ κινδύνους, ἔστρε-
ψε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων εἰρήνης
καὶ προόδου. Ἐν ἐκ τούτων ἦτο ἡ ἀπόφασίς του νὰ κτίσῃ
μεγαλοπρεπῆ ναὸν πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ. Πρὸς τὸν σκο-
πὸν τοῦτον ἤρchiσε νὰ συγκεντρώνῃ τὸ ἀπαιτούμενον ὕλι-
κὸν καὶ νὰ προετοιμάζῃ διὰ μηχανικῶν τὸ σχέδιον αὐτοῦ.
Λίθους πολλοὺς καὶ ξύλα ἐκ κέδρων τοῦ Λιβάνου εἶχε
συγκεντρώσει καὶ ἦτο ἔτοιμος νὰ ἀρχίσῃ τὴν οἰκοδόμησιν
τοῦ Ναοῦ, ὁπότε ἀπέθανε πρὶν κάμῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔρ-
γου τούτου.

Ὁ Δαβίδ ἀπέθανε περὶ τὸ ἑβδομηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλι-
κίας του, ἀφοῦ ἐβασίλευσε τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπὶ τεσσαρά-
κοντα ἔτη, καὶ ἐτάφη εἰς τὴν πόλιν Δαβίδ.

Οὗτος ἀνεδείχθη ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐνδοξότερος βα-

σιλεύς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἐπεξέτεινε τὸ κράτος του διὰ νικηφόρων πολέμων καὶ ἐξησφάλισε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ διὰ στρατιωτικῆς ὑπεροχῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἔναντι τῶν γειτονικῶν τῶν λαῶν. Πλοῦτον πολὺν συνέλεξεν, ἐκ τῶν νικηφόρων αὐτοῦ πολέμων, καὶ ἔργα πολλὰ ἔκαμεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐπροστάτευσε τὸν λαόν του ἀπὸ ἐπιθέσεων ξένων λαῶν, δι' ἀνεγέρσεως διαφόρων φρουρίων καὶ τῶν τειχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ ὠργάνωσε τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τῆς χώρας του. Ἡ ἐποχὴ τοῦ Δαβὶδ ἦτο μᾶλλον ἐποχὴ πολεμική.

Ὁ Δαβὶδ ἔγραψε καὶ ὠραιότατους ψαλμούς, διὰ τῶν ὁποίων ἐξυμνεῖ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ ἔλεος καὶ συγχώρησιν διὰ τὰς ἁμαρτίας του. Οἱ ὕμνοι οὗτοι ἀποτελοῦσι τὸ ψαλτήριον, τὸ ὁποῖον εἶνε ἓν ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἐποχὴ τοῦ Δαβὶδ ἦτο ἐποχὴ δόξης καὶ ἀκμῆς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν πάντοτε οὗτος ἐνθυμεῖται ὑπερηφάνως.

44. Ὁ Σολομών.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δαβὶδ, ἐχρίσθη βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σολομών, εἰς ἡλικίαν 17 ἐτῶν. Οὗτος παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν σοφίαν, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ κυβερνήσῃ καὶ δικάσῃ καλῶς τὸν λαόν του. Ἡ αἴτησις αὕτη τοῦ Σολομῶντος εἰσηκούσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν σοφίαν, καὶ πλοῦτη καὶ μακροζῶϊαν καὶ δόξαν. Γενικῶς ἡ ἐποχὴ τοῦ Σολομῶντος ἦτο ἐποχὴ εἰρηνική.

Ὁ Σολομών εἰς πολλὰς περιστάσεις ἔδειξε τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἰκανότητα καὶ σοφίαν καὶ διὰ τοῦτο ἡ φήμη του διεδόθη ὅχι μόνον εἰς ἅπαντα τὸν λαόν του, ἀλλὰ καὶ εἰς ξένους καὶ μακρυνούς λαούς.

Μία ἐκ τῶν περιστάσεων τούτων ἦτο καὶ ἡ ἀκόλουθος. Ἐνώπιον τοῦ Σολομῶντος παρουσιάσθησαν μίαν ἡμέραν δύο γυναῖκες διὰ νὰ δικασθοῦν. Αὗται διέμενον εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν καὶ εἶχεν ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἀρτιγέννητον υἱόν.

Ἡ μία ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν, κατὰ τὸν ὕπνον της, ἐπί-
εσε τὸ τέκνον της καὶ τὸ ἐφόνευσεν. Ὅταν δὲ ἐξύπνησεν
ἀντήλλαξε κρυφίως τὸ νεκρὸν της τέκνον μὲ τὸ ζῶν τέ-
κνον τῆς ἄλλης γυναικός, ἢ ὁποία, ἐπειδὴ ἐκοιμᾶτο, δὲν
ἀντελήφθη. Ὅταν ὁμως ἐξύπνησε καὶ εἶδε πλησίον της
τὸ νεκρὸν βρέφος, ἀνεγνώρισεν ὅτι δὲν ἦτο τὸ ἰδικόν της
αὐτό, ἀλλὰ τὸ ζῶν τέκνον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἡ ἄλλη, κα

i

Ἡ κρίσις τοῦ Σολομῶντος.

ἐζητεῖ αὐτό. Ἐκείνη ὁμως ἡρνεῖτο νὰ δώσῃ τὸ τέκνον καὶ
ἔλεγεν ὅτι ἦτο ἰδικόν της. Τότε κατέφυγον εἰς τὴν κρίσιν
τοῦ βασιλέως Σολομῶντος.

Ὁ Σολομὼν εὐρέθη εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν νὰ ἀπο-
φασίσῃ, ἐπειδὴ οὔτε μάρτυρες ὑπῆρχον νὰ μαρτυρήσουν
περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς, οὔτε ἄλλως πως ἡδύνατο νὰ
ἀποκαλυφθῇ ἡ ἀλήθεια. Ἐκάστη δὲ ἐκ τῶν δύο γυναικῶν

ἐκείνων, ἔλεγεν ὅτι τὸ ζῶν παιδίον ἦτο ἰδικόν της. Τότε ὁ Σολομών ἐσκέφθη τὴν ἐξῆς λύσιν. Διέταξεν ἓνα ἐκ τῶν στρατιωτῶν του νὰ λάβῃ μάχαιραν καὶ νὰ κόψῃ εἰς δύο ἴσα μέρη τὸ ζῶν παιδίον καὶ νὰ διαμοιράσῃ αὐτὸ εἰς τὰς γυναῖκας. Τοῦτο παρεδέχθη ἡ λαβοῦσα κρυφίως τὸ τέκνον τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἡ πραγματικὴ μήτηρ δὲν παρέδεχeto τοῦτο, ἀλλὰ παρεκάλει τὸν Σολομῶντα νὰ ἀφήσῃ τὸ παιδίον της ζῶν εἰς τὴν ἄλλην, παρὰ νὰ τὸ φονεύσῃ. Τότε ὁ Σολομών ἐνόησεν ὅτι ἡ γυνή, ἡ ὁποία ἐζήτην νὰ μὴ διαμοιρασθῇ τὸ παιδίον, ἦτο ἡ πραγματικὴ μήτηρ καὶ διέταξε καὶ παρέδωκαν αὐτὸ εἰς αὐτήν.

Ἡ κρίσις αὕτη τοῦ Σολομῶντος διεδόθη παντὶ καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν εἰς τὸν λαόν του καὶ εἰς ἄλλους λαούς.

43. Ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος.

Εἰς τὸν Σολομῶντα παρήγγειλεν ὁ πατήρ του Δαβὶδ, πρὸ τοῦ θανάτου του, νὰ οἰκοδομήσῃ τὸν ναὸν πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ

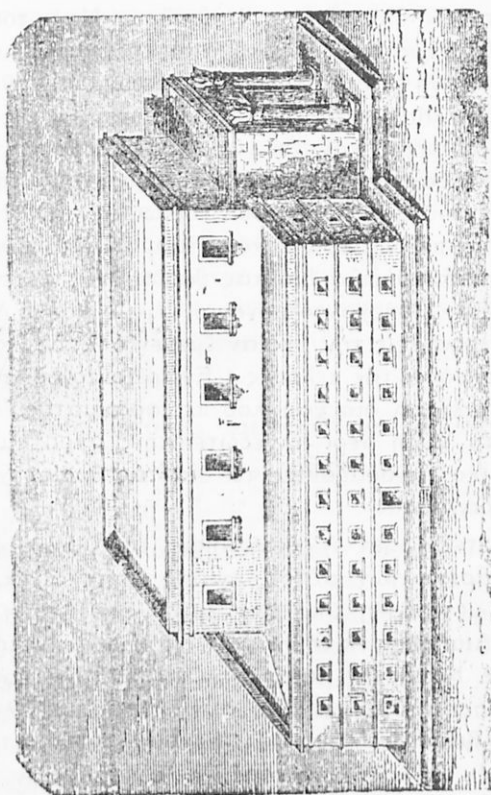
Ὁ Σολομών εὔρε σχεδὸν ἐτοιμον καὶ τὸ ὑλικὸν διὰ τὸν ναὸν καὶ τὸ σχέδιον αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πατρὸς του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀρχίσῃ τὴν οἰκοδόμησιν αὐτοῦ ἐπὶ ἐνὸς λόφου τῆς Ἱερουσαλήμ, Μορία καλουμένου, ὅπου καὶ ὁ πατήρ του εἶχε σκοπὸν νὰ κτίσῃ αὐτόν.

Ἦρχισε λοιπὸν τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ ναοῦ διὰ πολλῶν χιλιάδων ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπεβλέποντο ὑπὸ πολλῶν ἐπιστατῶν καὶ ἐργοδηγῶν. Συνεπλήρωσε τὸ ἀπαιτούμενον ὑλικὸν ἐκ κέδρων τοῦ Λιβάνου καὶ λίθων πελεκητῶν καὶ εἰργάσθη ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ. Φόροι ἐπεβλήθησαν εἰς τὸν λαόν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ναοῦ καὶ τῶν τειχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῶν ἐδαπανήθη ὑπὲρ τοῦ Ναοῦ.

Ὁ Ναὸς ἐκτίσθη ἐκ λίθων πελεκητῶν καὶ ἐκ πολυτελῶν ξύλων ἐκ κέδρων τοῦ Λιβάνου. Ἐχωρίσθη δὲ ἐσωτερικῶς διὰ πολυτελοῦς καταπετάσματος εἰς δύο μέρη, εἰς

τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων ἢ ἄδυτον, ὅπου ἐτέθη ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, καὶ εἰς τὸ Ἱερὸν ἢ ἅγιον, ὅπου ἐτέθη ἡ ἐπτά-
 φωτος λυχνία καὶ ἡ τράπεζα τῆς προθέσεως καὶ τὸ θυσια-
 στήριον τοῦ θυμιάματος.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ ἐκαλύφθη διὰ λε-

Ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος.

πτῶν σανίδων ἐκ κέδρων τοῦ Λιβάνου καὶ ἄλλων πολυτε-
 λῶν ξύλων, αἱ ὁποῖαι διεκοσμήθησαν μὲ διαφόρους ἀνα-
 γλύφους παραστάσεις φύλλων καὶ σχημάτων, ἐπιχρυσω-
 μένας διὰ καθαροῦ χρυσοῦ, καὶ ἐπαργυρωμένας διὰ κα-

θαροῦ ἀργύρου καὶ κεκοσμημένας διὰ πολυτίμων λίθων. Τοιουτοτρόπως ὁ Ναὸς ὁλόκληρος ἔλαμπεν ἐσωτερικῶς ἐκ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν πολυτίμων λίθων.

Ἐκατέρωθεν δὲ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ Ναοῦ, ἔξωθεν αὐτοῦ, ἐστήθησαν δύο ὑψηλαὶ στῆλαι πρὸς τιμὴν τῆς θείας δυνάμεως, ἡ ὁποία συνετέλεσε εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ Ναοῦ. Ὡνομάζετο δὲ ὁ Ναὸς οὗτος Ἱερὸν ἢ καὶ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Εἰς ἀπόστασιν δὲ τινα ἀπὸ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ ἐκτίσθη ἐν τῇ αὐλῇ, θυσιαστήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσεφέροντο αἱ θυσίαι, καὶ μία δεξαμενὴ, ἐκ τῆς ὁποίας ἐνίπτοντο οἱ ἱερεῖς καὶ ἐπλύνοντο τὰ θύματα πρὸ τῆς θυσίας. Ἡ δεξαμενὴ αὕτη ἐκαλεῖτο λίμνη ἢ λουτήρ.

Πέραξ δὲ τοῦ Ναοῦ ἦσαν δύο κυρίως αὐλαί. Ἡ ἐσωτερικὴ, ἡ ὁποία περιελάμβανε τὸν Ναὸν καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ λοιπὰ χρήσιμα διὰ τὰς θυσίας καὶ τελετάς καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆρχοντο μόνον οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, καὶ ἡ ἐξωτερικὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμενεν ὁ λαὸς καὶ ἐκεῖθεν παρηκολούθει τὰς τελετάς. Ἐχωρίζοντο δὲ αἱ αὐλαὶ αὗται ἀπ' ἀλλήλων διὰ χαμηλοῦ περιφράγματος. Ὑπῆρχε δὲ καὶ τρίτη αὐλὴ περὶ τὴν ἐξωτερικὴν, ὅπου ἔμενον οἱ πωλοῦντες καὶ ἀγοράζοντες τὰ διὰ τὰς θυσίας χρήσιμα ζῶα καὶ πράγματα.

Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ οἰκοδόμησις τοῦ Ναοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ, ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ. Κατ' αὐτὰ μετεφέρθη ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ Λευϊτῶν ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ἐκ τῆς Σιών εἰς τὸν Ναὸν μετὰ μεγάλης πομπῆς. Κατὰ τὴν μεταφορὰν τῆς ταύτης, καθ' ὁδὸν ὅλος ὁ λαός, ὁ ὁποῖος εἶχε συγκεντρωθῇ ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ βασιλείου, ἔψαλλεν ὕμνους καὶ ᾠσματα πρὸς τὸν Θεόν, ἐν ᾧ ἑκατὸν εἴκοσιν ἱερεῖς ἐσάλπιζον προπορευόμενοι τῆς κιβωτοῦ. Κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἀπὸ Σιών μέχρι τοῦ Ναοῦ, καὶ ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα ἐκαίετο λιβανωτὸς πολὺς ἐπὶ μεγάλων θυμιατηρίων στημένων εἰς τὰ πλάγια καὶ ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ καὶ πρὸ τοῦ Ναοῦ.

Ὅταν ἡ κιβωτὸς μετεφέρθη καὶ ἐναπετέθη εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων τοῦ Ναοῦ, τότε εἰς τὸ ἱερὸν ἐτοποθέτησαν τὴν ἐπτάφωτον λυχνίαν, τὴν ὁποίαν ἤναψαν καὶ διετήρουν συνεχῶς ἀναμμένην, καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας οἱ ἱερεῖς ἐτοποθέτησαν δώδεκα ἄρτους, ἕνα ἐξ ἐκάστης φυλῆς, οἱ ὅποιοι ὠνομάζοντο ἄρτοι τῆς προθέσεως καὶ ἀνενεοῦντο κατὰ Σάββατον.

Μετὰ ταῦτα ἐτελέσθησαν θυσίαι πρὸς τὸν Θεόν. Ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας διήρκεσαν τὰ ἐπίσημα ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ, ἐπὶ πολλὰς δὲ ἡμέρας ἐτελοῦντο θυσίαι ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ὑπολογίζεται δὲ ὅτι, κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, ἐσφάγησαν περὶ τὰς εἴκοσι δύο χιλιάδας μόσχοι, οἱ ὅποιοι ἀπεστάλησαν ἀπὸ πᾶν μέρος τοῦ βασιλείου, καὶ πολὺ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἄλλων μικροτέρων ζώων.

Ἐκτοτε οἱ Ἰσραηλῖται ἐπίστευον ὅτι εἰς τὸν Ναὸν ἐκεῖνον, διέμενεν ὁ Θεὸς καὶ ὅτι μόνον ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ λατρεύεται οὗτος καὶ οὐδαμοῦ ἄλλου.

46. Δόξα, ἁμαρτία καὶ θάνατος τοῦ Σολομῶντος.

Ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ ὁ Σολομὼν ἀνήγειρε καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα διὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ τείχη ἰσχυρὰ καὶ μεγάλα ὕψωσε περὶ τὴν πόλιν καὶ ἄλλα ὥραῖα μεγάλα οἰκοδομήματα κοινῆς ὠφελείας καὶ ἀνάγκης ἔκτισεν.

Ἐφρόντισε πολὺ περὶ τῆς στρατιωτικῆς, τῆς ναυτικῆς, τῆς ἐμπορικῆς καὶ τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως τῆς χώρας καὶ ὑπεστήριξε τὰς τέχνας, οὕτως ὥστε καὶ πλοῦτον πολὺν ἐπορίζετο ὁ λαὸς του καὶ ἀσφάλειαν εἶχε.

Μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην ὀργάνωσιν τῆς χώρας τοῦ ἐπετέθη ὁ Σολομὼν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ λαοῦ του καὶ ἐνίκησεν αὐτοὺς καὶ ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τοῦ κράτους του τόσον, ὥστε ἡ ἐξουσία του ἔφθανεν ἀπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μέχρι σχεδὸν τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ καὶ πρὸς νότον μέχρι τῆς χώρας τῶν Φιλισταίων καὶ τῶν ἀνατολικῶν

συνόρων της Αιγύπτου. Ειρήνη δὲ ἐβασίλευε πλέον εἰς ὅλας τὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.

Ἡ φήμη τοῦ Σολομῶντος καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἔνεκα τῆς σοφίας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ πλούτου αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀξιοθαυμάστων ἔργων του, διεδόθη ὅχι μόνον εἰς τοὺς λαοὺς τῆς χώρας του, ἀλλὰ καὶ εἰς ξένους λαοὺς. Πολλοὶ σοφοὶ καὶ βσιλιεῖς ἤρχοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ ἴδουν καὶ γνωρίσουν αὐτὸν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ θαυμάσουν τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἐπισκεφθέντων αὐτὸν ἦτο καὶ ἡ βασίλισσα τοῦ Σαββά. Αὕτη ἦλθε πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ καὶ ἔφερε πρὸς αὐτὸν πολλὰ καὶ πολυτιμώτατα δῶρα. Τόσον δὲ ἐθαύμασεν ἐξ ὧν εἶδε καὶ ἤκουσε παρὰ τοῦ Σολομῶντος, ὥστε εἶπε πρὸς αὐτόν. «Ὅταν ἤμην εἰς τὴν χώραν μου Σαββά, ἤκουον πολλὰ περὶ σοῦ καὶ σὲ ἐθαύμαζον· τώρα ὁμως βλέπω ὅτι ὅσα ἤκουον ἦσαν ἐλάχιστα ἔναντι ὧν βλέπω καὶ ἀντιλαμβάνομαι. Μακαρίζω τὰς συζύγους σου καὶ τὰ τέκνα σου καὶ τὸν λαόν σου, διότι σὲ ἔχουν πλησίον των· ἃς εἶνε εὐλογημένος ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος σὲ ὕψωσεν εἰς τὸν θρόνον σου καὶ εἶθε νὰ σοῦ χαρίξῃ βίον μακρόν». Ἐφυγε δὲ ἡ βασίλισσα τοῦ Σαββά εἰς τὴν χώραν τῆς θαυμάζουσα καὶ εὐχαριστημένη ἐξ ὧν εἶδεν.

Ἀλλ' ὁ Σολομὼν ἐθαμβώθη τόσον πολὺ ἐκ τῆς δόξης του, ὥστε ἤρχισε νὰ δεικνύῃ ἀδιαφορίαν διὰ τὴν λατρείαν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ καὶ ἐπέτρεψε τὴν ἵδρυσιν βωμῶν πρὸς τιμὴν ξένων καὶ ψευδῶν θεῶν καὶ αὐτῆς τῆς Ἀστάρτης, θεᾶς τῶν Σιδωνίων. Ὁ ἴδιος δὲ ἔλαβε συζύγους θυγατέρας εἰδωλολατρῶν καὶ ἐπέτρεπεν εἰς αὐτάς νὰ εἰσαγάγουν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν λοιπὴν χώραν του τὴν λατρείαν τῶν θεῶν των. Ἐνεκα τούτων ὁ Θεὸς ὠργίσθη ἔναντίον του καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, κατὰ τὸ ὄνειρόν του, ὅτι πρὸς τιμωρίαν του θὰ διαμοιράσῃ τὸ κράτος του μεταξὺ τοῦ υἱοῦ του καὶ τοῦ δούλου του.

Ὅταν ἤκουσε τοῦτο ὁ Σολομὼν, ἐλυπήθη πολὺ καὶ μετενόησε καὶ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Θεοῦ συγχώρησιν.

Μετὰ τεσσαράκοντα δὲ ἐτῶν βασιλείαν, ἀπέθανεν ὁ

Σολομών τῷ 937 π. Χ. καὶ ἐτάφη εἰς τὴν πόλιν Δαβίδ, παρὰ τὸν τάφον τοῦ πατρός του.

Οὗτος ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔργων του, ἔγραψε καὶ τινὰ βιβλία 1) τὰς *Παροιμίας*, 2) τὸν *Ἐκκλησιαστήν* καὶ 3) τὸ *Ἄσμα ἁσμάτων*, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι μέρος τῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Σολομώντος, ἀρχίζει ἡ παρακμὴ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Ἔθνους, τὸ μὲν διότι ἐδιχάσθη, τὸ δὲ διότι ἤρχισε νὰ λησμονῇ τὸν ἀληθινὸν Θεόν, νὰ ἁμαρτάνῃ καὶ νὰ διαφθείρεται ἠθικῶς.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ

~~46~~ Ροβοὴμ καὶ Ἱεροβοάμ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολομώντος ἐχρίσθη βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ῥοβοάμ.

Ενώπιον τούτου παρουσιάσθησαν ἀπεσταλμένοι τῶν διαφόρων φυλῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἱεροβοάμ, ἀξιωματικοῦ ἄλλοτε τοῦ Σολομώντος, καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ὅπως ὀλιγοστεύσῃ τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους ὁ Δαβίδ καὶ ὁ Σολομών εἶχον ἐπιβάλλει διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ καὶ τῶν τειχῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἐλεγον δὲ πρὸς αὐτὸν ὅτι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν πλέον τῶν ἔργων τούτων, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ὅλων αὐτῶν τῶν φόρων. Ὁ Ῥοβοάμ ὅμως, συμβουλευθεὶς μερικοὺς νέους συνομηλίκους του καὶ παρασυρθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἀπήντησε, παρὰ τὰς συστάσεις τῶν γεροντοτέρων, ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐλαττώσῃ τοὺς φόρους, ἀλλὰ καὶ νέους θὰ ἐπιβάλλῃ. Ἠπείλησε δὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ ὅτι αὐτὸς θὰ φανῇ αὐστηρότερος τοῦ πατρός του. Ἔνεκα

τῆς ἀπαντήσεως ταύτης, ἀπεστάτησαν ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαι αἱ ἄλλαι φυλαί, πλὴν τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν, καὶ ἀνεκήρυξαν βασιλέα αὐτῶν τὸν Ἱεροβοάμ. τὸν ἄλλοτε ἀξιωματικὸν τοῦ Σολομῶντος, περὶ τὸ 936 π.Χ.

Τοιοῦτοτρόπως διηρέθη τὸ βασίλειον τῶν Ἑβραίων, εἰς δύο βασιλεία, τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα μὲ βασιλέα τὸν Ῥοβοάμ καὶ πρωτεύουσαν τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ μὲ βασιλέα τὸν Ἱεροβοάμ καὶ πρωτεύουσαν κατ' ἀρχὰς μὲν τὴν Συχέμ τῆς Σαμαρείας, κατόπιν δὲ τὴν Σαμάρειαν.

Καὶ τὸ μὲν βασίλειον τοῦ Ἰούδα, ἐπειδὴ εἶχε πρωτεύουσαν τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἦτο ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος καὶ οἱ θρησκευτικοὶ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, παρέμεινε πιστὸν εἰς τὰ θρησκευτικὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν προγόνων καὶ διετήρησε τὴν θρησκευτικὴν καὶ λοιπὴν ὀργάνωσιν, ἣ ὁποία ἐπεκράτει ἀπὸ τοῦ Σολομῶντος. Ἐν ᾧ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ, ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα, κατήργησε τὴν μονοθεϊαν, καὶ εἰσήγαγε τὴν πολυθεϊαν καὶ εἰδωλολατρείαν.

Ὁ Ἱεροβοάμ, ἀπηγόρευσε εἰς τοὺς ὑπηκόους του νὰ μεταβαίνουν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ὑπεχρέωσεν αὐτοὺς νὰ θυσιάξουν εἰς εἰδῶλα μόσχου καὶ ἄλλων ψευδῶν θεῶν, τοὺς ὁποίους ἔστησεν εἰς Βαιθὴλ καὶ εἰς Δάν, δηλαδὴ παρὰ τὰ Βόρεια καὶ Νότια σύνορα τῆς χώρας του. Ἐξώρισε δὲ καὶ τοὺς νομίμους ἱερεῖς τῆς χώρας καὶ διώρισεν ἄλλους, ἐκ τῶν ἄλλων φυλῶν.

Οὕτω εἰσήχθη εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ ἡ Εἰδωλολατρεία καὶ ἡ ἀνηθικότης.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥοβοάμ ὑπέπεσεν ἀργότερον εἰς εἰδωλολατρείαν μετὰ πολλῶν ὑπηκόων του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ῥοβοάμ καὶ ὁ Ἱεροβοάμ ἐπὶ ἔτη ἐπολέμουν μεταξύ των καὶ ἐξησθένουν τὰς δυνάμεις τοῦ λαοῦ των, καθίσταντο ἀσθενέστεροι ἔναντι ξένων λαῶν.

Τὴν σύγκρουσιν ταύτην καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἐξηκολούθησαν καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐτράπησαν περισσότερον πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν.

Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐτιμώρησεν αὐτοὺς καὶ τοὺς λαοὺς των διὰ τῆς ὑποταγῆς αὐτῶν εἰς ξένα Ἔθνη. Καὶ τὸ μὲν βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ ταχύτερον ὑπετάγη εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, τὸ δὲ βασίλειον τοῦ Ἰούδα βραδύτερον ὑπετάγη εἰς τοὺς Βαβυλωνίους. Ἡ βραδύτης αὕτη ὠφείλετο εἰς τὸ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι, ἔχοντες τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ἐκρατήθησαν περισσότερον χρόνον πιστοὶ εἰς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων των.

48. Καταστροφὴ τῶν δύο βασιλείων.

α.) Τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ.

Τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ ἔζησε περὶ τὰ 216 ἔτη ἀπὸ τοῦ ἀποχωρισμοῦ του. Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ὑπέστη πολλὰς ἐπιθέσεις διαφόρων γειτονικῶν του καὶ ξένων λαῶν ὡς καὶ ἐπιθέσεις ἐκ μέρους τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα, ἀλλ' ἀντέσχεν ἐναντίον ὅλων αὐτῶν τῶν ἐπιθέσεων. Τέλος ὁμῶς ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ ἀπ' ἀνατολῶν οἱ Ἀσσύριοι. Οὗτοι, ἐπὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Σαλμανάσαρ καὶ κατόπιν ἐπὶ τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν Σαργῶν, ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ υἱοῦ καὶ στρατηγοῦ τούτου Σεναχειρίμ, ἐπολιορκήσαν τὴν πρωτεύουσάν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ Σαμάρειαν, ὅτε βασιλεὺς αὐτοῦ ἦτο ὁ Ὡση 732—722 π.Χ.. Μετὰ τριετὴ δὲ πολιορκίαν κατέλαβον αὐτὴν καὶ κατέλυσαν τὸ κράτος τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ 722 π.Χ.

Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ πάσης ἐπαναστάσεως τῶν Ἰσραηλιτῶν, μετόκησαν τούτους οἱ Ἀσσύριοι εἰς τὴν χώραν των Ἀσσυρίαν, ἄλλους μὲν περὶ τὴν πρωτεύουσάν των Νινευῖ, ἄλλους δὲ ἄλλαχοῦ. Εἰς δὲ τὴν Σαμάρειαν καὶ τὴν λοιπὴν χώραν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ μετόκησαν πολλοὺς Ἀσσυρίους καὶ Σύρους καὶ μετέβαλον τοιοῦτοτρόπως τὴν ἐθνικότητα τῶν κατοίκων αὐτοῦ καὶ ἐντελῶς κατέλυσαν τὴν ἀρχὴν του.

Ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τούτου βλέπομεν ὅτι ἡ διχόνοια, ἡ διαίρεσις καὶ ὁ ἐμφύλιος σπαραγμὸς ἐνὸς λαοῦ, ὡς καὶ ἡ ἀπιστία αὐτοῦ καὶ ἀσέβεια πρὸς τὸν Θεόν, ὀδηγοῦν πάντοτε εἰς τὴν ὑποδούλωσιν καὶ τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ.

6.) Τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα.

Καὶ ἡ τύχη τοῦ βασιλείου τούτου δὲν ἦτο καλυτέρα τῆς τύχης τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραήλ. Οἱ ἐκάστοτε βασιλεῖς αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἀποχωρισμοῦ του, ἦσαν ἄλλοι μὲν ἀσεβέστατοι καὶ ἄδικοι, ἄλλοι δὲ εἰδωλολάτραι καὶ σκληροὶ. Ἀνῆρχοντο δὲ εἰς τὸν θρόνον, ἄλλοι μὲν νομίμως, ἄλλοι δὲ παρανόμως, δι' ἐπαναστάσεων, φόνων καὶ δολοφονιῶν τῶν βασιλευόντων.

Μόνον ὀλίγοι βασιλεῖς τοῦ βασιλείου τούτου ἦσαν ἄξιοι τοῦ ἀξιωματός των. Ἐκ τούτων ὁ Ἰωσαφάτ ἐδείχθη εὐσεβὴς καὶ ἄξιος βασιλεὺς καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐνίκησε, διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως αὐτοῦ καὶ τῆς γενναιότητός του, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ λαοῦ του, τοὺς Ἀμμωνίτας καὶ Μωαβίτας.

Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσαφάτ ἐβασίλευσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀνάξιοι βασιλεῖς καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα ἐπερίμενον τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ ἐπιτεθοῦν καὶ καθυποτάξουν αὐτό.

Ἐκ τῶν ἐχθρῶν τούτων τῶν Ἰουδαίων οἱ σπουδαιότεροι ἦσαν οἱ Βαβυλώνιοι. Οὗτοι, ἐπὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Ναβουχοδονόσορος, ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐνίκησαν αὐτοὺς καὶ τοὺς κατέστησαν φόρου ὑποτελεῖς.

Ἐπειδὴ ὅμως βραδύτερον οἱ Ἰουδαῖοι ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Βαβυλωνίων καὶ ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἄλλων γειτονικῶν λαῶν, ἐπῆλθον πάλιν κατ' αὐτῶν οἱ Βαβυλώνιοι ὑπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορα καὶ, ἀφοῦ ἐπολιορκήσαν τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐπὶ τοῦ βασιλέως αὐτῆς Σεδεκίου, κατέλαβον αὐτὴν τῷ 587 π. Χ.

Οἱ Βαβυλώνιοι, ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν μὲν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ὀλοσχερῶς κατέστρεψαν, τὸν δὲ Σεδεκίαν ἐτύφλωσαν, ἀφοῦ πρῶτον ἔσφαξαν ἐνώπιόν του τὴν οἰκογένειάν του, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν αἰχμάλωτον μετὰ τοῦ περισσοτέρου καὶ καλυτέρου μέρους τοῦ λαοῦ του εἰς Βαβυλῶνα, ὅπου καὶ ἀπέθανεν.

Ἡ αἰχμαλωσία αὕτη τῶν Ἰουδαίων ὀνομάζεται «Βαβυλώνιος αἰχμαλωσία τῶν Ἰουδαίων» ἢ «Μετοικεσία Βαβυλώνος».

Οἱ Βαβυλώνιοι ἔλαβον πολλὰ λάφυρα ἐξ Ἱερουσαλήμ, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τὰ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ σκεύη τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Οὕτω τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα ἔζησε περὶ τὰ 341 ἔτη ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ του, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ κατεστράφη ἔνεκα τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς διαφθορᾶς του.

Ἡ αἰχμαλωσία τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων.

Εἰς Βαβυλῶνα ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ὑπέστη πάντα τὰ μαρτύρια τῆς αἰχμαλωσίας καὶ μόνην παρηγορίαν του εὗρισκε τὴν ἀνάμνησιν τῆς καταστραφείσης πατρίδος του καὶ τὴν ἐλπίδα πρὸς τὸν Θεὸν του διὰ καλυτέραν τύχην καὶ διὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὴν πατρίδα του. Εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ἤρχισε νὰ γίνεται πιστότερος πρὸς τὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ εὐσεβέστερος. Μετενόησε δὲ διὰ τὴν προτέραν του διαγωγὴν καὶ ἀσέβειαν.

Διὰ νὰ μὴ λησμονήσῃ δὲ ὁ λαὸς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του, συνεκέντρωον αὐτὸν οἱ ἱερεῖς κατὰ πᾶν Σάββατον καθ' ὁμάδας καὶ ἀνεγίνωσκον πρὸς αὐτὸν μέρη ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἡρμήνευον αὐτά. Παρώτρυνον δὲ αὐτὸν νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὴν πατρίδα. Μὲ ωραίους δὲ θρήνους ἔψαλλον τὴν ἀπώλειαν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Αἱ θρησκευτικαὶ αὗται συγκεντρώσεις ὠνομάσθησαν **Συναγωγαί**. Ἐκτοτε ἐπεκράτησαν αὗται καὶ κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Ἰουδαίων καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν εἰς τὴν πατρίδα των καὶ διεδόθησαν ὅπου ὑπῆρχον Ἰουδαῖοι μέχρι σήμερον.

Εἰς Βαβυλῶνα οἱ Ἰουδαῖοι ἔμειναν αἰχμάλωτοι περὶ τὰ 70 ἔτη, μέχρις οὗτοι οἱ Πέρσαι, ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Κύρον Β' τὸν μέγαν, κατέλυσαν τὸ Βαβυλωνιακὸν κράτος καὶ ἐπέτρεψαν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν Ἰουδαίαν τῷ 536 π. Χ., ὁπότε ἐξεδόθη τὸ σχετικὸν διατάγμα τοῦ Κύρου.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'.

ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ

49. Οἱ Προφῆται.

Καθ' ὅλας τὰς περιόδους τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ὡς ἂν τὸ κακόν, ἡ διαφθορά καὶ ἡ ἀπιστία παρουσιάζοντο εἰς τὸν λαόν καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, ἐνεφανίζοντο ἄνδρες εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι, οἱ ὅποιοι ἤλεγχον αὐτοὺς καὶ ἐδίδασκον τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐσέβειαν.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι, φωτιζόμενοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, κατηγοροῦν μὲ θάρρος πάντας τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας τῶν Ἑβραίων. Προέτρεπον δὲ αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν καὶ εἰς πράξεις φιλανθρωπίας καὶ εὐσεβείας καὶ ἐδίδασκον τὴν πίστιν πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν τῶν πατέρων τῶν. Οὗτοι προέλεγον εἰς τὸν λαόν καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτοῦ τὰς τιμωρίας, τὰς ὁποίας θὰ ὑφίσταντο παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἐὰν ἔμενον εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν διαφθοράν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὠνομάσθησαν *προφῆται*.

Τοιοῦτοι προφῆται ἐνεφανίσθησαν πολλοὶ καὶ κατὰ διαφόρους περιόδους καὶ εἰς τὰ δύο βασίλεια. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ πολλοῦ θάρρους ἤλεγχον καὶ τὸν ἁμαρτάνοντα λαόν καὶ τοὺς ἄσεβεῖς καὶ ἁμαρτάνοντας βασιλεῖς, διὰ τοῦτο κατεδιώχθησαν πολλάκις καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν σκληρῶς.

Οἱ προφῆται ἐνεφανίζοντο εἰς πολὺ ἐξαιρετικὰς περιστάσεις, ὅταν ὑπῆρχεν ἀνάγκη νὰ διδάξουν καὶ συγκρατήσουν τὸν λαόν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς.

Τινὲς μάλιστα ἐκ τῶν προφητῶν τούτων προεῖπον καὶ περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον, τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, τοῦ βίου καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὡς καὶ περὶ τῆς ἀναστάσεώς του.

Οἱ προφῆται ἢ προφορικῶς μόνον ἐκήρυξαν τὸν λόγον

τοῦ Θεοῦ ἢ καὶ ἔγραψαν τὰς διδασκαλίας αὐτῶν εἰς συγγράμματα.

Οἱ προφῆται, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν, διαιροῦνται εἰς *μείζονας* καὶ *ἐλάσσονας*, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῶν διασωθέντων συγγραμμάτων αὐτῶν.

Ἐκ τῶν γραψάντων προφητῶν σώζονται τὰ συγγράμματα μόνον δέκα ἕξ. Ἐκ τούτων οἱ μὲν δώδεκα λέγονται ἐλάσσονες προφῆται, διότι τὰ συγγράμματα αὐτῶν εἶνε μικρά, οἱ δὲ τέσσαρες λέγονται μείζονες προφῆται, διότι τὰ συγγράμματα αὐτῶν εἶνε μεγάλα.

Οἱ μείζονες προφῆται εἶνε ὁ Ἡσαΐας, ὁ Ἰερεμίας, ὁ Ἰεζεκιήλ καὶ ὁ Δανιήλ. Περί αὐτῶν θὰ πραγματευθῶμεν κατωτέρω, ἀφοῦ πραγματευθῶμεν πρῶτον περὶ δύο ἄλλων προφητῶν, τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ Ἰωνᾶ (1).

30. Ὁ Προφήτης Ἡλίας.

Ὁ προφήτης Ἡλίας (ἢ Ἡλιοῦ) εἶχε μεγάλην πίστιν καὶ εὐσέβειαν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ διὰ τοῦτο ἀφόβως ἤλεγχε πάντα, ὁ ὁποῖος ἡμάρτανε καὶ παρεξέτρεπετο ἀπὸ τὴν εὐθεϊαν ὁδόν. Ἡ ἀφοβία του καὶ τὸ θάρρος του ἦτο τόσον, ὥστε οὔτε τὸν λαὸν οὔτε τὸν βασιλέα ἐφοβεῖτο νὰ κατηγορήσῃ καὶ νὰ συμβουλεύσῃ, ὅσαςκις παρεξέτρεποντο εἰς πράξεις ἀδίκους καὶ κακάς. Προέλεγε δὲ εἰς αὐτοὺς τὰς τιμωρίας, τὰς ὁποίας θὰ ἔστελλεν ἐναντίον των ὁ Θεός.

Ἐνεκα τοῦ θάρρους του τούτου ὁ Ἡλίας κατεδιώχθη ὑπὸ βασιλέων καὶ μεγιστάνων καὶ ἰδίως ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀχαάβ καὶ τῆς εἰδωλολάτριδος συζύγου αὐτοῦ Ἰεζάβελ. Διὰ τοῦτο ἠναγκάζετο νὰ ζῇ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἐρήμους, εἰς ὄρη καὶ εἰς σπήλαια.

Ἐκεῖθεν κατήρχετο εἰς τὰς πόλεις, ὅταν ὑπῆρχεν ἀνάγκη, ἢ διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ διὰ τὰς παρεκτροπὰς των ἢ διὰ νὰ διδάξῃ καὶ ἐν-

(1) Ἐλάσσονες προφῆται εἶνε οἱ ἑξῆς:

Ὡσηέ, Ἀμώς, Μιχαίας, Ἰωήλ, Ὀβδιού, Ἰωνᾶς,
Ναούμ, Ἀββαζούμ, Σοφονίας, Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας,
Μαλαχίας.

θαρρύνῃ αὐτούς, κατὰ τὰς ἐποχὰς μεγάλων δυστυχιῶν καὶ δοκιμασιῶν.

Ὁ πολὺς λαὸς ἐτίμα καὶ ἠγάπα τὸν Ἥλιον, διότι ἐβλεπε τὴν εὐσέβειαν, τὴν σοφίαν αὐτοῦ ὡς καὶ τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν εἶχε, νὰ τελεῇ θαύματα ἐνώπιόν του. Κατεδίωκε τὴν εἰδωλολατρείαν, τὴν ὁποίαν ἤθελον νὰ ἐπιβάλλουν εἰς τὸν λαόν οἱ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ καὶ διὰ θαύματος ἀπέδειξεν ὅτι ὁ θεὸς των ἦτο ψευδὴς θεὸς καὶ σκληρῶς ἐτιμώρησεν αὐτούς.

Ὁ Ἥλιος ἐλυπεῖτο πολὺ καὶ ἐνδιεφέρετο διὰ τοὺς δυστυχεῖς, ὥστε ἐφρόντιζε περὶ αὐτῶν καὶ ἀνεκούφιζε τὴν δυστυχίαν των. Μίαν ἡμέραν, ὅτε μεγάλη ξηρασία καὶ πείνα ἐμάστιζε τὴν χώραν, ὁ Ἥλιος εἶδε μίαν εὐσεβῆ γυναῖκα χήραν νὰ συλλέγῃ ξύλα καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτῆς ὀλίγον ἄρτον. Ἀλλ' ἐκείνη εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν εἶχεν ἄρτον, ἀλλ' ὀλίγον ἄλευρον καὶ ὀλίγον ἔλαιον, τὰ τελευταῖα τὰ ὁποῖα τῆς ἀπέμειναν, καὶ συλλέγει ξύλα διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν τελευταίαν τροφήν καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν της καὶ διὰ τὸ τέκνον της. Ὅταν δὲ τελειώσουν καὶ αὐτά, εἶπεν, οὐδὲν πλέον ἔχει καὶ θὰ ἀναμένῃ τὸν θάνατον.

Ὁ Ἥλιος ἐλυπήθη τὴν εὐσεβῆ καὶ πτωχὴν ἐκείνην γυναῖκα καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν νὰ μὴ ἀπελπίζεται, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἐβεβαίωσε δὲ αὐτὴν ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει γεμίσει τὰ δοχεῖα αὐτῆς εἰς τὸν οἶκον της ἐξ ἐλαίου καὶ ἀλεύρου. Καὶ πράγματι ὅταν ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον της, εὔρε πλήρη τὰ δοχεῖα αὐτῆς ἐξ ἐλαίου καὶ ἀλεύρου, ἱκανὰ νὰ ἐπαρκέσουν μέχρις ὅτου θὰ παρήρχετο ὁ καιρὸς τῆς πείνης. Τὸ θαῦμα τοῦτο τοῦ Ἥλια ἐγνώσθη εἰς τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος περισσότερον ἐθαύμασε καὶ ἠγάπησεν αὐτόν.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Π. Διαθήκης, ὁ Ἥλιος ἐγενεῖν ἄφαντος ἐπὶ πυρίνου ἄρματος, ἀφοῦ ἄφησεν ἀντικαταστάτην αὐτοῦ εἰς τὸ προφητικὸν ἀξίωμα τὸν μαθητὴν του Ἐλισσαῖον (ἢ Ἐλισσαιέ).

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, τιμῶσα τὴν μνήμην τοῦ Προφήτου

Ἡλία, ἑορτάζει αὐτὴν τὴν 20 Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους. Κτί-
ζει δὲ πρὸς τιμὴν τοῦ καὶ ναοὺς, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ
τῶν κορυφῶν λόφων καὶ ὑψωμάτων, ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον
ὁ Ἡλίας ἔζη, ὥς εἶδομεν, εἰς ὄρη καὶ ἐρήμους.

ΒΙ. Ὁ προφήτης Ἰωνᾶς.

Ὁ προφήτης Ἰωνᾶς διετάχθη ἡμέραν τινὰ ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀσσυρίων Νινευί, νὰ
διδάξῃ τοὺς κατοίκους αὐτῆς καὶ νὰ προτρέψῃ αὐτοὺς νὰ
μετανοήσουν καὶ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εὐσεβείας
καὶ ἀρετῆς.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος ἐφοβήθη νὰ μεταβῇ ἐκεῖ, παρήκουσε
τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν Ἰόπην, ὅπου
ἐπέβη ἐνὸς πλοίου καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν πόλιν Θαρσεῖς,
δηλαδὴ τὴν Ταρτησσὸν τῆς Ἰσπανίας.

Κατὰ τὸν πλοῦν ὁμοῦς ἠγέρθη φοβερὰ τρικυμία, ὥστε
τὸ πλοῖον ἐκινδύνευε νὰ καταποντισθῇ. Οἱ ναῦται ἤναγ-
κάσθησαν νὰ ρίψουν πάντα τὰ ἐμπορεύματα καὶ τὰ σκεύη
εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως ἀνακουφίσουν αὐτό, ἀλλὰ καὶ
πάλιν τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν ἢ δὲ τρικυμία ἐξηκολούθει
σφοδροτέρα.

Ὁ Ἰωνᾶς ἐγνώριζεν ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ ἐγίνετο ἡ φο-
βερὰ ἐκείνη τρικυμία, ἀλλ' ἐκ φόβου οὐδὲν ἔλεγε.

Τότε οἱ ναῦται εἶπον μεταξύ των ὅτι κάποιος ἐκ τῶν
ἐπιβατῶν θὰ ᾔτο ὁ αἴτιος τῆς τρικυμίας ἐκείνης καὶ ἀπε-
φάσισαν νὰ βάλουν κλῆρον. Ὁ κλῆρος ἔλαχεν εἰς τὸν
Ἰωνᾶν, ὁ ὁποῖος τότε ὡμολόγησεν ὅτι αὐτὸς ᾔτο ὁ αἴτιος
τῆς συμφορᾶς ἐκείνης, ἐπειδὴ παρήκουσεν εἰς τὴν ἐντο-
λὴν τοῦ Θεοῦ. Τότε οἱ ναῦται συνέλαβον αὐτὸν καὶ ἔρρι-
ψαν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀμέσως ἡ τρικυμία ἐκόπασε καὶ
ἐγίνε γαλήνη τελεία, τὸ δὲ πλοῖον ἔπλεεν ἀσφαλῶς πλέον.
Ὅταν ὁ Ἰωνᾶς ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, ἀμέσως ἐν μέ-
γα κῆτος τῆς θαλάσσης κατέπιεν αὐτόν.

Ἦτο δὲ τόσον μέγα τὸ κῆτος ἐκεῖνο, ὥστε ὁ Ἰωνᾶς
ἔζησεν ἐντὸς τῆς κοιλίας αὐτοῦ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ νύ-

κτας καὶ ἐκεῖ μετενόησε διὰ τὴν παρακοὴν τοῦ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ προσηυχήθη καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν παρ' αὐτοῦ.

Τὴν τρίτην ἡμέραν τὸ κῆτος ἐκείνο ἔφερε τὸν Ἰωνᾶν πρὸς τὴν παραλίαν τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν ζῶντα ἐκ τῆς κοιλίας του, παρὰ τὴν ἀκτὴν. Ὁ Ἰωνᾶς μόλις ἐξῆλθεν εἰς τὴν ξηρὰν ἐγονυπέτησε, προσηυχήθη καὶ ὑπαρίστησε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν· ἀμέσως δὲ ἠγέρθη καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν πρωτεύουσαν τῶν Ἀσσυρίων, τὴν Νινευῖ. Ἐκεῖ ἐκήρυξε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ προέτρεψε τοὺς κατοίκους αὐτῆς εἰς μετάνοιαν.

Πράγματι οἱ Νινευῖται μετενόησαν καὶ ἐσώθησαν ἐκ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ.

52. Ὁ προφῆτης Ἡσαΐας.

Ὁ προφῆτης Ἡσαΐας ἦτο εἷς τῶν σπουδαιοτέρων προφητῶν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Οὗτος μὲ ἀξιοθαύμαστον θάρρος κατεπολέμησε τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν διαφθορὰν τῆς ἐποχῆς του ὡς καὶ τὴν διάδοσιν τῆς εἰδωλολατρείας παρὰ τῷ λαῷ.

Ὁ Ἡσαΐας προεῖπεν ὅτι ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς θὰ τιμωρηθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἀσέβειάν του, καὶ θὰ ὑποδουλωθῇ εἰς ξένους λαούς, οἱ ὅποιοι ὅμως θὰ καταστραφῶσι καὶ οἱ ἴδιοι.

Ὁ Ἡσαΐας διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν, προεῖπε τὴν ἐκ τῆς Παρθένου γέννησιν τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει, Ἐμμανουὴλ (δηλαδὴ μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός). Κατὰ τὸν Ἡσαΐαν ὁ Κύριος θὰ γίνῃ κριτὴς καὶ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ καὶ θὰ σώσῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐχθροῦ. Προεῖπε δὲ καὶ περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρος, τῶν θαυμάτων καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Ἡ προφητεία αὕτη τοῦ Ἡσαΐου ἐξεπληρώθη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἡσαΐας ἐδίδασκεν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εὐχαριστεῖται μὲ θυσίας καὶ μὲ ὑλικά δῶρα, ἀλλὰ μὲ ἀγαθὰς πράξεις

εὐσεβείας, φιλανθρωπίας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. Τοιαῦται πράξεις εἶνε ὅταν τρέφῃ τις πεινῶντας, ποτίζῃ διψῶντας, ἐνδύῃ γυμνοὺς, βοηθῇ ἀδυνάτους, περιποιῇται ἀσθενεῖς, παρηγορῇ πάσχοντας, μετανοῇ διὰ τὰς ἀμαρτίας του ἀληθῶς καὶ δὲν πράττῃ πλέον αὐτάς.

Ἐπειδὴ ὁ Ἡσαΐας κατέκρινε φανερὰ καὶ μὲ θάρρος τὰς ἀμαρτίας καὶ παρανομίας τοῦ βασιλέως Μανασσῆ, κατεδιώχθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐφονεύθη.

Τοῦ Ἡσαΐου σώζεται βιβλίον προφητειῶν, τὰς ὁποίας ἔγραψε, καὶ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης.

ΒΒ. Ὁ προφήτης Ἱερεμίας.

Ὁ Ἱερεμίας κατήγέτο ἐξ Ἀναθώθ τῆς φυλῆς Βενιαμὴν καὶ ἐκλήθη εἰς τὸ προφητικὸν ἔργον ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας· ἐπὶ τεσσαράκοντα δὲ ἔτη ἐκήρυττε καὶ προεφήτευσεν περὶ τῆς τύχης τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους.

Οὗτος συνεβούλευε τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν νὰ ζῇ κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, διότι ἄλλως θὰ ἐτιμωρεῖτο σκληρῶς. Ὁ Ἱερεμίας ἔζησε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰεχωνίου (ἢ Ἰωακείμ) καὶ Σεδεκίου, βασιλέων τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πολλοὺς ἠλεγξε διὰ τὴν εἰδωλολατρείαν αὐτῶν.

Ἐπὶ τοῦ Σεδεκίου κατεδιώχθη καὶ ἐφυλακίσθη, ἕως ὅτου κατέλαβε τὴν Ἱερουσαλὴμ ὁ Ναβουχοδονόσορ, 597 π. Χ., ὁ ὁποῖος ἀπεφυλάκισεν αὐτόν.

Τοῦτον δὲν παρέλαβον εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν οἱ Βαβυλώνιοι μετὰ τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων, ἀλλ' ἐπέτρεψαν εἰς αὐτόν νὰ μένῃ εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Μετὰ ταῦτα ὁμοῦς ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν ὑπολειφθέντων ἐκεῖ Ἰουδαίων νὰ ἀπέλθῃ εἰς Αἴγυπτον.

Ὁ Ἱερεμίας ἔγραψε προφητείας καὶ τοὺς ὠραιωτάτους του θρήνους διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων. Εἰς τοὺς θρήνους του ὁ Ἱερεμίας θεωρεῖ δικαίαν τιμωρίαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Ἰουδαίων καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ συ-

νέπειαν τῆς ἁμαρτίας καὶ διαφθορᾶς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπειδὴ οὗτοι εἶχον παρεκτραπῇ τῆς εὐθείας ὁδοῦ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς. Προτρέπει δὲ τοὺς ὁμοφύλους του νὰ μετανοήσουν, διὰ νὰ συγχωρηθοῦν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ τοὺς ἀπελευθερώσῃ καὶ θὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα των, ὅπου θὰ ἀνοικοδομήσουν τὸν Ναὸν καὶ τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ.

Οἱ θρῆνοι τοῦ Ἱερεμίου ὠνομάσθησαν «Ἱερεμιάδες» καὶ ἐκ τούτων πᾶς θρῆνος ἔλαβε τὴν προσωνυμίαν Ἱερεμιάς ἀποτελοῦν δὲ μέρος τῆς Π. Διαθήκης.

Περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἱερεμίου δὲν γνωρίζομεν οὐδὲν βέβαιον. Λέγεται ὅτι οὗτος ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων του, ἐπειδὴ ἤλεγχεν αὐτοὺς διὰ τὰς παρεκροπὰς καὶ ἁμαρτίας αὐτῶν.

34. Ὁ προφῆτης Ἰεζεκιήλ.

Ὁ προφῆτης Ἰεζεκιήλ ἦτο εἷς ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων προφητῶν τῶν Ἰουδαίων. Οὗτος ἦτο υἱὸς ἱερέως καὶ ὁ ἴδιος ἱερεὺς εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος.

Ἀπήχθη καὶ αὐτὸς εἰς Βαβυλῶνα ὡς αἰχμάλωτος μετὰ τῶν λοιπῶν Ἰουδαίων. Ἐκεῖ ἤρχισε νὰ προφητεύῃ καὶ νὰ προτρέπῃ τοὺς Ἑβραίους εἰς μετάνοιαν. Ἐνεθάρρυνεν αὐτοὺς καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ Θεὸς θὰ ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πατρίδα των, ἐὰν μείνουν πιστοὶ εἰς αὐτὸν καὶ δὲν ἀφομοιωθοῦν πρὸς τοὺς Βαβυλωνίους. Ὁ Ἰεζεκιήλ δὲν εἶχε τὴν πραότητα τοῦ Ἱερεμίου, ἀλλ' ἦτο ζηλωτὴς καὶ δραστήριος.

Αἱ σωζόμεναι προφητεῖαι αὐτοῦ ἀποτελοῦν μέρος τῆς Π. Διαθήκης· εἶνε δὲ εἰς πολλὰ μέρη δυσνόητοι καὶ σκοτειναί, διότι ἀγαπᾷ νὰ κάμνῃ χρῆσιν συμβολικῶν ὁραμάτων καὶ ἀλληγοριῶν.

Σπουδαῖον εἶνε τὸ ὄραμα αὐτοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου προεἶδε τὴν δημιουργίαν τοῦ νέου Ἰσραήλ, διὰ τῆς ἀπελευθε-

ρώσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν νέαν πνευματικὴν κοινωνίαν, διὰ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὸ ὄραμα τοῦτο ὁ Ἰεζεκιὴλ εἶδε μίαν κοιλάδα γεμάτην ἐξ ἀνθρωπίνων ὀστέων. Κατὰ διαταγὴν δὲ τοῦ Θεοῦ διέταξεν αὐτὰ νὰ ζήσουν καὶ ἀμέσως ταῦτα συναρμολογοῦνται, ἐγείρονται ὡς σκελετοί, καὶ λαμβάνουν σάρκα καὶ δέρμα καὶ τέλος λαμβάνουν ψυχὴν καὶ ζωὴν.

Ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ἐτίμα τὸν Ἰεζεκιὴλ πολὺ, διότι μετὰ θάρρους ἤλεγχε τοὺς παρανομοῦντας.

Λέγεται δὲ ὅτι, κατὰ τὸν χρόνον τῆς αἰχμαλωσίας, εἰς ἐκ τῶν ἀρχόντων τῶν Ἰουδαίων ἐφόνευσεν αὐτόν, ἐπειδὴ ἠλέγγετο ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὰς παρανομίας του καὶ ἀδικίας κατὰ τοῦ λαοῦ.

Οἱ Ἰουδαῖοι πολὺ ἐθρήνησαν διὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ ἀνήγειραν εἰς αὐτόν μεγαλοπρεπὴ τάφον, ὁ ὁποῖος δεικνύεται ἀκόμη παρὰ τὴν Βαβυλῶνα (τὴν νῦν Βαγδάτην). |

§§. Ὁ προφῆτης Δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες.

Ὅτε τὸ 597 π. Χ. ὁ Ναβουχοδονόσορ κατέλαβε τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ὠδήγησεν εἰς Βαβυλῶνα, ὡς αἰχμαλώτους, πολλὰς χιλιάδας Ἰουδαίων, ὠδήγησε καὶ τὸν Δανιὴλ μετ' αὐτῶν. Οὗτος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο νεώτατος, κατήγετο δὲ ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Μετ' αὐτοῦ ἠχμαλωτίσθησαν καὶ τρεῖς ἄλλοι παῖδες, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο Ἀνανίας, Ἀζαρίας καὶ Μισαήλ.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ τρεῖς οὗτοι παῖδες καὶ ὁ Δανιὴλ διεκρίνοντο διὰ τὴν εὐφυΐαν των, ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος εἰς τὰ ἀνάκτορα αὐτοῦ, εἰς Βαβυλῶνα. Ἐκλήθησαν δ' ἐκεῖ διὰ νὰ ἐκπαιδευθοῦν ὑπὸ τῶν σοφῶν Βαβυλωνίων καὶ μάθουν τὴν γλῶσσαν καὶ σοφίαν αὐτῶν, διὰ νὰ χρησιμοποιοῦν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλεῖος, διὰ τὴν διοίκησιν τῶν Ἰουδαίων καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἄλλων ὑπηρεσιῶν.

Ὁ Ναβουχοδονόσορ εἰς Βαβυλῶνα ἐφάνη ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίους καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ κατα-

πίεση αὐτοὺς νὰ ἀπαρνηθοῦν διὰ τῆς βίας τὴν θρησκείαν των. Ἐπέτρεπεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἔχουν ἰδίους δικαστὰς καὶ ἄρχοντας, κατὰ τόπους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τῶν Βαβυλωνιακῶν ἀρχῶν. Διὰ τοῦτο εἶχεν ἀνάγκην Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι νὰ ἐγνώριζον τὴν Βαβυλωνιακὴν γλῶσσαν, διὰ νὰ ἔρχωνται εἰς σχέσιν μετὰ τῶν Βαβυλωνιακῶν ἀρχῶν.

Εἰς τὰ ἀνάκτορα οἱ τρεῖς παῖδες καὶ ὁ Δανιὴλ διεκρίνοντο καὶ προώδευον πολὺ, ὥστε ὁ βασιλεὺς ταχέως τοὺς ἀνύψωσεν εἰς ἀξιώματα.

Εἰς τοὺς τρεῖς παῖδας ἐδόθησαν καὶ τὰ Βαβυλωνιακὰ ὀνόματα, Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδεναγώ· εἰς δὲ τὸν Δανιὴλ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ.

Οὗτοι μετὰ τοῦ Δανιὴλ, καίτοι ἀνετρέφοντο εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ναβουχοδονόσορος καὶ ἀνυψώθησαν εἰς ἀξιώματα πολιτικά, δὲν ἐλησμόνησαν τὴν θρησκείαν των πατέρων των καὶ πάντοτε ἐτέλουν τὰς διατάξεις αὐτῆς ἀκριβῶς. Διὰ τοῦτο ἀπέφευγον νὰ τρώγουν ἐκ τῶν εἰδωλοθύτων, δηλαδὴ ἐκ τῶν κρεάτων τῶν θυσιῶν πρὸς τὰ εἰδωλα, ἢ κρέας χοιρινόν, ἢ νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς εἰδωλολατρικὰς τελετὰς.

Οἱ Βαβυλώνιοι μεγιστᾶνες καὶ ἀξιωματοῦχοι τοῦ βασιλέως ἐφθόνουν αὐτοὺς διὰ τὴν πρόοδόν των καὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ βασιλέως, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸς αὐτούς, καὶ ἐσκέφθησαν νὰ βλάψουν αὐτοὺς κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ φανοῦν οἱ ἴδιοι.

Πρὸς τοῦτο συνεβούλευσαν τὸν βασιλέα καὶ ἔπεισαν αὐτὸν νὰ κατασκευάσῃ μίαν μεγάλην εἰκόνα του καὶ νὰ στήσῃ αὐτὴν εἰς μίαν πεδιάδα καὶ ἐκεῖ νὰ καλέσῃ τὸν λαὸν νὰ προσκυνήσῃ αὐτήν. Ἐὰν δὲ κανεὶς δὲν συνεμορφώνητο πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως, νὰ ἐκαίετο ἐντὸς καμίνου, ἢ ὁποία θὰ ἦτο ἀναμμένη ἐκεῖ πλησίον.

Τοῦτο συνέστησαν εἰς τὸν βασιλέα, διότι ἐγνώριζον ὅτι οἱ τρεῖς παῖδες δὲν θὰ ὑπήκουον νὰ προσκυνήσουν τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλέως καὶ τοιουτοτρόπως θὰ ἐρρίπτοντο εἰς τὴν κάμινον καὶ θὰ ἐκαίοντο.

Ἀφοῦ συνεπληρώθησαν αἱ ἐτοιμασίαι τῆς εἰκόνης, προσῆλθον πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ ἀξιωματοῦχοι τοῦ βασιλείου διὰ νὰ προσκυνήσουν αὐτήν. Ὁ Δανιὴλ ἔλειπε δι' ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως εἰς ἄλλην πόλιν τοῦ βασιλείου. Ὅταν δὲ ἐδόθη τὸ σύνθημα, προσεκύνησαν πάντες πλὴν τῶν τριῶν παίδων.

Τότε ὁ Ναβουχοδονόσορ ὠργίσθη κατὰ τῶν τριῶν παίδων καὶ διέταξε καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς καιομένης καμίνου, ἀφοῦ ἔκαυσαν αὐτὴν ἐπταπλασίως. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ καοῦν, οὗτοι ἐδροσίζοντο ἐντὸς τῆς καμίνου, διότι ἄγγελος τοῦ Θεοῦ κατήλθεν εἰς τὴν κάμινον καὶ μετὰ τῶν παίδων ἔψαλλε καὶ ἠυλόγει τὴν δύναμιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Ὅταν ὁ Ναβουχοδονόσορ εἶδεν ἐντὸς τῆς καμίνου τέσσαρας, ἀντὶ τῶν τριῶν μόνον παίδων, καὶ ὅτι ἔζων καὶ ἔψαλλον ἐντὸς αὐτῆς, διέταξε νὰ ἐξαγάγουν αὐτοὺς καὶ ἀντ' αὐτῶν ἔρριψε τοὺς ἐχθροὺς των, οἱ ὁποῖοι ἀμέσως ἐκάησαν.

Ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐξετίμα πολὺ καὶ τὸν Δανιὴλ, ὁ ὁποῖος νεώτατος ἔλαβε τὸ προφητικὸν χάρισμα παρὰ τοῦ Θεοῦ. Μίαν ἡμέραν ὁ Ναβουχοδονόσορ ἠρώτησε τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλῶνος νὰ εἶπουν εἰς αὐτὸν τί ὄνειρον εἶδε καὶ τί ἐσήμαινε τοῦτο, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδύνατο. Διὰ τοῦτο οὗτος ἠπείλησεν αὐτοὺς διὰ θανάτου. Τότε ὁ Δανιὴλ παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν καὶ ἐζήτησεν ὀλίγην προθεσμίαν. Ἀφοῦ δὲ ἀπεσύρθη, προσηυχήθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὴν περίστασιν αὐτήν. Ὅταν δὲ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν βασιλέα, εἶπε πρὸς αὐτὸν τὸ ὄνειρόν του καὶ ἐξηγήσεν αὐτό. Ἐκ τούτου ἠὺχαριστήθη πολὺ ὁ Ναβουχοδονόσορ καὶ περισσότερον ἐξετίμα τὸν Δανιὴλ.

Κατὰ τὸ ὄνειρον ἐκεῖνο, ὁ βασιλεὺς εἶδε τὸν ἀνδριάντα του, τοῦ ὁποῖου ἡ κεφαλὴ ἦτο χρυσεῖα, τὸ στήθος καὶ οἱ βραχίονες ἀργυροῖ, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοῖ, αἱ κνήμαι σιδηραῖ, καὶ οἱ ἄκροι πόδες ἦσαν μέρος μὲν σιδηροῦν μέρος δὲ πῆλινον. Λίθος δὲ μέγας, ἀποσπασθεὶς ἐκ παρακειμένου ὄρους, ἐπέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος τούτου καὶ τὸν συνέτριψεν. Ὁ λίθος ἐκεῖνος ἐμεγάλωσε καὶ ἐγένεν ὄρος μέγα καὶ κατέλαβεν ὁλόκληρον τὴν γῆν.

Τὸ ὄνειρον τοῦτο ἐξήγησεν εἰς τὸν βασιλέα ὁ Δανιήλ καὶ προεῖπεν εἰς αὐτὸν ὅτι τὴν βασιλείαν του θὰ διαδεχθῇ ἄλλη βασιλεία καὶ ἐκείνην ἄλλη, ἕως οὗ αὕτη μετὰ τῆς εἰδωλολατρείας ἐξαφανισθῇ. Θὰ ἐπικρατήσῃ δὲ τέλος μία νέα βασιλεία εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Διὰ τούτου ἐνόει τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστοῦ ὡς μεγάλου λίθου καὶ τὴν ἐξάπλωσιν καὶ ἐπικράτησιν τῆς διδασκαλίας του εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Καὶ ἄλλα ὄνειρα ἐξήγησεν ὁ Δανιήλ τοῦ Ναβουχοδονόσορος, τὰ ὁποῖα καὶ ἐξεπληρώθησαν ὥπως αὐτὸς προεῖπε. Διὰ τοῦτο καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἄρχοντα ἐπὶ τῶν σατραπῶν καὶ μεγιστάνων αὐτοῦ.

39. Ὁ Δανιήλ ἐξηγεῖ εἰς τὸν Βαλτάσαρ μυστηριώδεις λέξεις καὶ ῥίπτεται ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἔγινε βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαλτάσαρ, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν εὐχαριστήσιν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Δανιήλ, ἀπεμάκρυνεν αὐτὸν ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις τῆς Διοικήσεως τοῦ Κράτους.

Μίαν ἡμέραν ὁ βασιλεὺς Βαλτάσαρ ἔκαμε μέγα συμπόσιον πρὸς τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς μεγιστᾶνας του, διὰ τὴν ἐορτάσιν τὴν ἄνοδόν του εἰς τὸν θρόνον. Πρὸς μεγαλυτέραν δὲ ἐπίδειξιν τῆς δυνάμεως τῆς Βαβυλωνίας καὶ πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν προσκεκλημένων του, διέταξε καὶ ἔφεραν εἰς τὸ συμπόσιον ἐκεῖνο καὶ τὰ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ ποτήρια καὶ σκεύη, τὰ ὁποῖα ὁ πατήρ του Ναβουχοδονόσορ εἶχε λάβει ἐκ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Δι' αὐτῶν ἔπινον ὁ Βαλτάσαρ καὶ οἱ προσκεκλημένοι, διὰ τὴν ἐμπαίξουν τὸν Θεὸν τῶν Ἰουδαίων, πρὸς τὸν ὁποῖον τὰ σκεύη ἐκεῖνα ἦσαν ἀφιερωμένα.

Ἡ ἀσέβεια αὕτη τοῦ βασιλέως καὶ τῶν λοιπῶν πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ. Διὰ τοῦτο ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ἑσπέραν τοῦ συμποσίου καὶ ἐν ᾧ ὁ Βαλ-

τάσαρ ἔπινεν οἶνον καὶ ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν ἀπέναντί του τοῖχον τῆς αἰθούσης, εἶδε μίαν μυστηριώδη χειρὰ, ἥ ὁποία ἔγραψε τὰς ἐξῆς ἀκαταλήπτους διὰ πάντας ἐκεῖ λέξεις· «*Μανή, Θεκέλ, Φάρες*». Τοῦτο ἑρμάζε τον βασιλέα καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς σοφοὺς καὶ ἱερεῖς τῆς Βαβυλῶνος νὰ ἀναγνώσουν καὶ νὰ ἐξηγήσουν τὰς λέξεις ἐκείνας, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη.

Τότε ἐκάλεσε τὸν Δανιήλ, τὸν ὁποῖον ὁ Βαλτάσαρ εἶχε καταβιβάσει τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν εἶχε πρότερον ἐπὶ τοῦ πατρὸς του, καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν ἐξήγησιν τῶν λέξεων ἐκείνων.

Ὁ Δανιήλ, ἀφοῦ ἐπέπληξεν αὐτὸν διὰ τὴν ἀσέβειαν, τὴν ὁποίαν ἔδειξε κατὰ τὸ συμπόσιον πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ἐξήγησεν εἰς αὐτὸν τὴν σημασίαν τῶν λέξεων καὶ εἶπεν· αὐταὶ λέγουσιν ὅτι ὁ Θεὸς «*ἐμέτρησεν, ἐξύγισε, διένειμε*» τὴν βασιλείαν σου, ὦ βασιλεῦ. Προεῖπε δὲ ὁ Δανιήλ εἰς αὐτὸν ὅτι τάχιστα ὁ Θεὸς θὰ τὸν τιμωρήσῃ διὰ τὴν ἀσέβειάν του.

Ὁ Βαλτάσαρ ἐφοβήθη πολὺ καὶ διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν ἀνέδειξεν ἀμέσως τὸν Δανιήλ τρίτον ἄρχοντα τοῦ κράτους του καὶ διέταξε καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα τοῦ ἀξιωματός του. Παρ' ὅλα ὅμως ταῦτα ἐκδηλοῦται συνωμοσία κατὰ τοῦ βασιλέως κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα, δολοφονεῖται οὗτος καὶ μετ' ὀλίγον καταλαμβάνει τὴν ἀρχὴν τῆς Βαβυλῶνος Δαρεῖος ὁ Μῆδος.

Ὁ Δαρεῖος, ἐπειδὴ ἐξετίμησε τὴν σύνεσιν τοῦ Δανιήλ, τὸν ἀνεγνώρισε καὶ αὐτὸς ὡς τρίτον ἄρχοντα τοῦ κράτους του. Διὰ τοῦτο ἐφθονήθη πολὺ ὁ Δανιήλ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἀξιωματούχων τοῦ Δαρείου, οἱ ὁποῖοι ἐπεζήτουν τρόπον νὰ τὸν βλάψουν. Πρὸς τοῦτο ἔπεισαν τὸν Δαρεῖον καὶ ἐξέδωκε διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύετο εἰς πάντα ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας νὰ ζητήσῃ τι παρά τινος ἄλλου ἢ καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ παραβάτης θὰ ἐρρίπτετο εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Τοῦτο ἔπραξαν, διότι ἐγνώριζον ὅτι ὁ Δανιήλ δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ προ-

σευχηθῇ καθ' ἐκάστην ἡμέραν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν προστασίαν του.

Ὁ Δανιὴλ ὅμως, παρὰ τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως, καθ' ἐκάστην προσήχето κατὰ τὰς ὠρισμένας ὥρας. Οἱ ἐχθροὶ του παρηκολούθησαν αὐτόν, τὸν συνέλαβον νὰ προσεύχεται καὶ τὸν κατήγγειλαν εἰς τὸν Δαρεῖον, ὁ ὁποῖος διέταξε καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ἀλλ' ὁ Δανιὴλ οὐδὲν ἔπαθεν ἐκ τῶν λεόντων, διότι ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἔκλεισε τὰ στόματα αὐτῶν.

Ὅταν δὲ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἦλθεν ὁ βασιλεὺς διὰ νὰ ἴδῃ τί ἀπέγινεν ὁ Δανιὴλ, εἶδε μὲ ἔκπληξιν αὐτόν νὰ ζῇ καὶ ἐθαύμασεν. Ὁ Δανιὴλ διηγήθη εἰς αὐτόν τὰς ἐνεργείας τῶν ἐχθρῶν του καὶ ὁ Δαρεῖος διέταξε καὶ ἐξήγαγον αὐτόν ἐκ τοῦ λάκκου, ἔρριψαν δὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Δανιὴλ, τοὺς ὁποίους ἀμέσως κατεσπάραξαν οἱ λέοντες.

Καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Κύρου ὁ Δανιὴλ πάλιν ἐσώθη διὰ τῆς πίστεώς του καὶ τῆς εὐσεβείας του.

Ὁ Δανιὴλ ἔγραψε προφητείας, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ διασωθεῖσαι ἀποτελοῦν μέρος τῆς Π. Διαθήκης. Εἰς αὐτὰς προλέγει καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατάλυσιν τοῦ Περσικοῦ κράτους.

εξ

ΜΕΡΟΣ Ζ΄.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΟΔΟΥ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΟΥΔΑΙΑΝ, ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΩΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

**ΒΖ. Ἐπάνοδος τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν πατρίδα τῶν
καὶ ἀνοικοδομήσεις τοῦ Ναοῦ καὶ τῶν τειχῶν
τῆς Ἱερουσαλήμ.**

Ὅταν οἱ Πέρσαι, ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Κῦρον τὸν μέγαν, κατέλυσαν τὸ βαβυλωνιακὸν κράτος, κατέλαβον τὴν πρωτεύουσαν αὐτοῦ Βαβυλῶνα καὶ τὴν Παλαιστίνην μετὰ τῆς Ἰουδαίας, τὰς ὁποίας μέχρι τοῦδε κατεῖχον οἱ Βαβυλώνιοι. Ὁ Κῦρος εὔρε τοὺς Ἰουδαίους αἰχμαλώτους εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ διὰ διατάγματος ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς τῷ 536 π. Χ. νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα τῶν καὶ νὰ ἀνοικοδομήσουν τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος καὶ τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἀπέδωκε δὲ εἰς αὐτοὺς καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἀρπαγέντα σκεύη τοῦ Ναοῦ.

Διὰ τὴν ἄδειαν αὐτὴν ὑπεχρεώθησαν οἱ Ἰουδαῖοι, διὰ συνθήκης, νὰ πληρῶνουν εἰς τοὺς Πέρσας μικρὸν τινα φόρον, ἀπλῶς πρὸς ἔνδειξιν ὑποτελείας, καὶ νὰ εἶνε σύμμαχοι αὐτῶν.

Ἡ ἐπιστροφή αὕτη τῶν Ἰουδαίων ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας δὲν ἔγινε συγχρόνως ὅλων, ἀλλὰ κατὰ τμήματα καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Τινὲς δὲ τούτων, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐγκατασταθῇ καλῶς εἰς Βαβυλῶνα παρέμειναν ἐκεῖ.

Τὸ πρῶτον τμήμα τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι ἐπέστρεψαν εἰς Ἰουδαίαν, ἀπετελεῖτο ἐκ 50.000 περίπου, μὲ ἀρ-

χηγὸν τὸν Ζοροβάβελ, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν νὰ διοικῇ αὐτὸς τὸν λαὸν καὶ τὴν ἄδειαν νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὸν Ναόν.

Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ Ναοῦ ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἀφίξεως τῶν πρώτων Ἰουδαίων μετὰ τοῦ Ζοροβάβελ, ἀλλὰ προὔχῳρει τὸ ἔργον μὲ πολλὰς δυσκολίας καὶ διακοπὰς, ἕνεκα τῶν ἐνεργειῶν τῶν Σαμαρειτῶν, ἐχθρῶν τῶν Ἰουδαίων. Τέλος ἐπανήρχισεν ἡ ἀνοικοδόμησις κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Δαρείου, υἱοῦ τοῦ Ὑστάσπου καὶ ἐπερατώθη κατὰ τὸ ἕκτον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Τὰ ἐγκαινία καὶ ἡ καθιέρωσις τοῦ νέου Ναοῦ ἐτελέσθησαν μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας καὶ χαρᾶς τοῦ λαοῦ κατὰ τὸ 516 π.Χ. Ὁ νέος οὔτος Ναός, ὁ ὁποῖος ἐκτίσθη ἐκ τῶν λίθων τοῦ παλαιοῦ, εἰς μὲν τοὺς νέους Ἰουδαίους προὔκάλεσε χαρὰν καὶ θαυμασμόν, εἰς δὲ τοὺς γεροντότερους, οἱ ὁποῖοι εἶχον γνωρίσει τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος καὶ ἐνεθυμοῦντο αὐτόν, προὔκάλεσε δάκρυα λύπης, ἐπειδὴ ἦτο μικρότερος καὶ πενιχρότερος ἐκείνου.

Ἐπὶ βασιλείας δὲ τοῦ Ἀρταξέρξου Α΄, τοῦ μακρόχειρος, 465 π. Χ., ἐπέστρεψε νέον τμήμα αἰχμαλώτων Ἰουδαίων ὑπὸ τὸν Ἑσδραν, ὡς ἀρχηγόν.

Ὁ Ἑσδρας οὔτος ἦτο ἱερεὺς καὶ νομοδιδάσκαλος, ὁ ὁποῖος, κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως, ἐγίνεν ἄρχων τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ 15 ἔτη. Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης κατέστησεν ἄρχοντα καὶ διοικητὴν τῆς Ἰουδαίας τὸν Νεεμίαν καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλὴμ· τὸν ὑπεχρέωσε δὲ διὰ συνθήκης, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι εἶνε σύμμαχοι τῶν Περσῶν.

Τὰ τεῖχη ἐκτίσθησαν, παρὰ τὰς μεγάλας ἀντιδράσεις τῶν γειτονικῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν συνήθως ἐχθροὶ τῶν Ἰουδαίων.

Συμφώνως δὲ πρὸς τὰς συνθήκας τῶν Περσῶν μετὰ τῶν Ἰουδαίων, οὔτοι ἔμελλε νὰ διοικῶνται πλέον ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε ἀρχιερέως καὶ τινος συμβουλίου.

Τὸ συμβούλιον τοῦτο ἐλέγετο «μέγα συνέδριον» καὶ

ἀπετελεῖτο ἐξ ἑβδομήκοντα δύο συνέδρων, οἱ ὅποιοι ἐλέγοντο βουλευταί. Οἱ σύεδροι ἀπεστέλλοντο ἐξ ἐκάστης φυλῆς ἀνά ἑξ μετὰ τοῦ ἐκάστοτε ἀρχιερέως, ὁ ὅποιος ἦτο καὶ ὁ πρόεδρος αὐτοῦ. Τὸ μέγα τοῦτο συνέδριον εἶχε τὴν ἀνωτάτην νομοθετικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν καὶ ἡδύνατο νὰ ἐπιβάλλῃ καὶ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου διὰ τὰ μεγάλα ἐγκλήματα.

Ἡ συμμαχία αὕτη καὶ αἱ λοιπαὶ συνθήκαι μεταξὺ τῶν δύο λαῶν, διήρκεσαν μέχρις οὗτο ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, καταλύων τὸ Περσικὸν Κράτος, κατέλαβε καὶ τὴν Παλαιστίνην μετὰ τῆς Ἱερουσαλήμ.

38. Πρόταγὴ τῆς Παλαιστίνης καὶ τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τὸν Μ. Ἀλέξανδρον.

Ὅτε ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐξεστράτευσεν ἐναντίον τῶν Περσῶν τὸ 334 π. Χ., βασιλεὺς αὐτῶν ἦτο ὁ Δαρεῖος ὁ Κοδομανός.

Ὁ Ἀλέξανδρος νικήσας τοῦτον εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, διηυθύνθη ἐναντίον τῆς πόλεως Τύρου, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπολιόρκησεν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πτώσις τῆς πόλεως ἐβράδυνεν, αὐτὸς δὲ ἐβιάζετο νὰ καταλάβῃ αὐτὴν τὸ ταχύτερον, ἔστειλε πρὸς τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων εἰς Ἱερουσαλήμ πρεσβείαν καὶ ἐζήτησε τὴν βοήθειαν αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ ὁμως οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν Περσῶν, ὁ ἀρχιερεὺς δὲν ἔστειλε πρὸς αὐτὸν τὴν ζητηθεῖσαν βοήθειαν καὶ οὕτω ἡ πτώσις τῆς Τύρου ἐβράδυνε. Μετὰ δὲ τὴν κατάληψιν αὐτῆς, 332 π. Χ., ὁ Ἀλέξανδρος διηυθύνθη κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρήσῃ τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὅποιοι δὲν τὸν ἐβοήθησαν.

Ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ὁ Ἰαδού. Οὗτος, μόλις ἔμαθε τὴν πτώσιν τῆς Τύρου εἰς χεῖρας τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ νὰ καταλάβῃ τὴν Ἱερουσαλήμ, τόσον πολὺ ἐφοβήθη καὶ αὐτὸς καὶ ὁ λαός, ὥστε ἐνήστευσαν καὶ προσηύχοντο πάντες πρὸς τὸν Θεόν, νὰ σώσῃ αὐτούς. Ἀπεφάσισαν δὲ νὰ μὴ ἀντιτάξουν οὐδε-

μίαν ἀντίστασιν, ἀλλὰ νὰ παραδώσουν τὴν πόλιν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ἄνευ μάχης.

Ὅταν δὲ ἐπλησίασεν εἰς Ἱερουσαλὴμ ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τῶν στρατευμάτων του, ὁ ἀρχιερεὺς, ἅπαντες οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, ἐνδεδυμένοι μὲ τὰς ἱερατικὰς αὐτῶν στολὰς, καὶ ἅπας ὁ λαός, ἐορτασίμως ἐνδεδυμένος, ἐξῆλθον ἔξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ ὑπεδέχθησαν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ παρέδωκαν εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν.

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος εἶδε τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτὴν τῆς ὑποδοχῆς, ἐξεπλάγη καὶ διετέθη εὐμενῶς πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἐφέρθη φιλικῶς πρὸς αὐτούς. Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ ἐπευφημούμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε σκορπίσει ἐπὶ τῆς ὁδοῦ κλάδους φοίνικος καὶ δάφνας καὶ ρόδα. Μετὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ ταύτην εἰσοδὸν του εἰς τὴν πόλιν, λέγεται ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἀνῆλθεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος καὶ ἐκεῖ ἐθυσίασεν εἰς τὸν Θεόν, διότι κατὰ τὰς ἰδέας αὐτοῦ, ὁ αὐτὸς Θεὸς ἐλατρεύετο παντοῦ ὑπὸ διάφορα ὀνόματα καὶ κατὰ διαφόρους τρόπους.

Ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς τῶν Ἑβραίων ἔδειξαν εἰς αὐτὸν καὶ ἀνέγνωσαν τὴν προφητείαν τοῦ προφήτου Δανιὴλ, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος προέλεγε τὴν ταχεῖαν κατάλυσιν τοῦ Περσικοῦ Κράτους ὑπὸ Ἑλληνος βασιλέως.

Εἰς τὴν προφητείαν αὐτὴν ὁ Δανιὴλ παρουσιάζει τὸν ἑλληνα βασιλέα ὡς τράγον, ὁ ὁποῖος ἐκεράτιζε τόσον ταχέως, ὥστε οἱ πόδες αὐτοῦ δὲν ἤγγιζον εἰς τὸ ἔδαφος. Ἐκ τῆς προφητείας ταύτης καὶ τῆς ὅλης συμπεριφορᾶς τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἠὺχαριστήθη ὁ Ἀλέξανδρος τόσον, ὥστε ἐχάρισεν εἰς αὐτοὺς τοὺς φόρους ἐκάστου ἐβδόμου ἔτους καὶ ἄλλα προνόμια ἀνεγνώρισεν εἰς αὐτούς.

Τοιοιουτρόπως ὑπετάγη ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ μετ' αὐτὴν ἅπασα ἡ Παλαιστίνη εἰς τὸν Ἀλέξανδρον.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δὲ αὐτοῦ οἱ Σαμαρεῖται ἐζήτησαν καὶ ἔλαβον τὴν ἄδειαν καὶ οἰκοδόμησαν ναὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζίν.

Τοῦτο ἠῤῥξησεν ἔτι περισσότερον τὸ μῖσος τῶν Ἰου-

δαίων κατὰ τῶν Σαμαρειτῶν, τοὺς ὁποίους ἐμίσουν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο βασιλείων καὶ τῆς ἀναμίξεως αὐτῶν μετὰ τῶν ἐθνικῶν.

§9. Οἱ Ἰουδαῖοι ὑπὸ τοὺς Ἑλλήνας βασιλεῖς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (323 π.Χ.)

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὸ μέγα αὐτοῦ κράτος διενεμήθη μεταξὺ τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι ἐπ' ἄρκετόν χρόνον ἐφιλονίκουν καὶ συγκρούοντο πρὸς ἀλλήλους διὰ τὴν διανομὴν ταύτην.

Ἐκ τῶν στρατηγῶν τούτων ὁ μὲν Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἢ Σωτῆρ κατέλαβε τὴν Αἴγυπτον καὶ ἵδρυσεν ἐκεῖ τὴν δυναστείαν τῶν Πτολεμαίων, ὁ δὲ Σέλευκος ὁ Νικάτωρ κατέλαβε τὴν Συρίαν καὶ ἵδρυσεν ἐκεῖ τὴν δυναστείαν τῶν Σελευκιδῶν. Ἡ Παλαιστίνη, ἐπειδὴ ἔκειτο μεταξὺ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας, κατελήφθη ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων καὶ ὑπὸ τῶν Σελευκιδῶν.

Ὅταν κατεῖχον οἱ Πτολεμαῖοι τὴν Παλαιστίνην διώκησαν μετὰ πραότητος αὐτὴν ἐπὶ ἓνα σχεδὸν αἰῶνα.

Ὅταν δ' ἐβασίλευεν ὁ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος, ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸ ἐβραϊκὸν κείμενον τοῦ Νόμου τῶν Ἰουδαίων, δηλαδὴ τὴν Π. Διαθήκην, καὶ μεταφραστάς, διὰ νὰ μεταφράσουν αὐτὴν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἣ ὁποία τότε ὠμιλεῖτο καὶ ἐγράφετο εἰς Ἀλεξανδρείαν. Τοῦτο ἔπραξεν ὁ Πτολεμαῖος, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν θρησκευτικὸν καὶ πολιτικὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων καὶ νὰ πλουτίσῃ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ χάριν τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εὐρισκομένων πολυπληθῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι ἐγνώριζον μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ὁ ἀρχιερεὺς πράγματι ἔστειλε πρὸς αὐτὸν ἓν πολυτελέστατον κείμενον τῆς Π. Διαθήκης καὶ ἑβδομήκοντα δύο μεταφραστάς, ἀνὰ ἕξ ἐξ ἐκάστης φυλῆς, διὰ νὰ μεταφράσουν πιστῶς αὐτὴν.

Οἱ μεταφρασταὶ οὗτοι, ὅταν ἦλθον εἰς Ἀλεξανδρείαν, ἔτυχον τῆς προστασίας καὶ βοηθείας τοῦ Πτολεμαίου καὶ

μετέφρασαν τὸ κείμενον τῆς Π. Διαθήκης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἢ ὅποια καλεῖται Ἀλεξανδρινή.

Ἡ μετάφρασις ἐκείνη ὠνομάσθη «μετάφρασις τῶν ἐβδομήκοντα» καὶ γράφεται «Μετάφρασις τῶν 0'». Τὴν μετάφρασιν ταύτην ἔχει ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὡς ἐπίσημον κείμενον τῆς Π. Διαθήκης, διότι αὐτὴν εἶχον ὑπ' ὄψει τῶν καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Βραδύτερον ὁ Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ κατεπίεσε καὶ κατεδίωξε τοὺς Ἰουδαίους, ὥστε οὗτοι ἐθεώρησαν εὐτυχίαν αὐτῶν, ὅταν περιήλθον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας Ἀντίοχου τοῦ Γ'.

Ὁ Ἀντίοχος οὗτος, ὁ κληθεὶς μέγας, ἀφῆρεσε τὴν Ἰουδαίαν καὶ ὅλην τὴν Παλαιστίνην ἀπὸ τῶν Πτολεμαίων τὸ 200 π. Χ. καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν χρηστὴν διοίκησιν καὶ κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀνεκούφισε τοὺς Ἰουδαίους.

Ὁ διάδοχος ὅμως αὐτοῦ, ὁ Σέλευκος ὁ Δ', κατεπίεσεν αὐτούς. Περισσότερον ὅμως πάντων κατεδίωξε τοὺς Ἰουδαίους ὁ διάδοχος τούτου Ἀντίοχος ὁ Δ', ὁ Ἐπιφανής.

Οὗτος ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο ἐξέγερσιν τῶν Ἰουδαίων κατὰ τῆς ἐξουσίας του, ἐπέδραμε μετὰ στρατοῦ κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ διέταξε τρομερὰς σφαγὰς τῶν κατοίκων αὐτῆς. Ἐλαφυραγώγησε τὴν πόλιν καὶ διήρπασε τὰ ἱερὰ σκεύη, τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰ κοσμήματα τοῦ Ναοῦ αὐτῆς. Κατέστρεψε δὲ τὸ θυσιαστήριον τοῦ Ναοῦ καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἔκτισε βωμὸν τοῦ Διὸς καὶ διέταξε τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἀρνηθοῦν τὴν πάτριον θρησκείαν αὐτῶν καὶ νὰ δεχθοῦν τὴν εἰδωλολατρείαν. Τοὺς παραβάτας τῆς διαταγῆς του ταύτης κατεδίωκε σκληρῶς καὶ διὰ μυρίων βασάνων ἐζήτηι νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτοὺς εἰς ἀλλαξοπιστίαν, τοὺς δὲ ἀρνούμενους ἐθανάτωνεν.

Ἔνεκα τοῦ σκληροῦ τούτου διωγμοῦ, ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὑπήκουον εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀντίοχου, ἄλλοι ὅμως δὲν ὑπήκουον καὶ κατέφευγον εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπήλαια καὶ ἐκεῖ ἔζων ὑπὸ τὰς χειροτέρας συνθή-

κας· πλείστοι δὲ ἐδέχοντο τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, ἀντὶ τῆς ἀλλαξοπιστίας.

Οἱ τοιοῦτοι ἀποτελοῦν τοὺς μάρτυρας τῆς Ἰουδαϊκῆς πίστεως καὶ πατρίδος.

90. Ὁ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ γέροντος Ἐλεάζαρ καὶ τῆς Σολομονῆς μετὰ τῶν ἐπτὰ τέκνων τῆς.

Ἄριστον παράδειγμα ἀφοβίας καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν πίστιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ διωγμοῦ τοῦ Ἀντιόχου ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων, ἔχομεν τὸν εὐσεβῆ γέροντα Ἐλεάζαρ καὶ μίαν Ἰουδαίαν γυναῖκα Σολομονὴν μετὰ τῶν ἐπτὰ τέκνων τῆς.

Ὁ Ἐλεάζαρ οὗτος ἦτο ὑπερογδοηκοντούτης γέρων, εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος, τὸν ὅποιον ἐσέβετο καὶ ἐτίμα ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς καὶ ὑπήκουεν εἰς αὐτόν.

Τοῦτον οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἀντιόχου Δ΄., τοῦ Ἐπιφανοῦς, ἠθέλησαν νὰ πείσουν νὰ ἀρνηθῇ τὴν πίστιν του καὶ νὰ γίνῃ εἰδωλολάτρης, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν· διότι αὐτὸς ἀπέκρουσε μὲ ἀγανάκτησιν τὴν τοιαύτην πρότασιν αὐτῶν. Τότε ὑπέδειξαν εἰς αὐτόν νὰ μὴ ἀλλαξοπιστήσῃ, ἀλλὰ μόνον νὰ φάγῃ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ κρέας ἐξ εἰδωλοθύτων καὶ χοιρινόν, τὰ ὅποια ἀπηγόρευεν ἡ Ἰουδαϊκὴ θρησκεία νὰ τρώγουν οἱ Ἰουδαῖοι.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ Ἐλεάζαρ ἠρνήθη μὲ ἐπιμονὴν τοῦτο. Τέλος οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἀντιόχου εἶπον εἰς αὐτόν νὰ μὴ φάγῃ κρέας χοιρινόν ἢ ἐξ εἰδωλοθύτων, ἀλλὰ καθαρόν κρέας, νὰ προσποιηθῇ ὅμως ὅτι τρώγει εἰδωλόθυτον καὶ χοιρινόν, ἐνώπιον τοῦ λαοῦ. Καὶ τὴν πρότασιν αὐτὴν ἀπέρριψε μὲ ἀγανάκτησιν ὁ Ἐλεάζαρ καὶ εἶπε. «Διὰ τῆς τοιαύτης μου πράξεως θὰ σώσω τὴν ζωὴν μου, ἀλλὰ θὰ καταστρέψω τὸ ἔθνος μου καὶ θὰ τιμωρηθῶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Διότι οἱ ὁμοεθνεῖς μου θὰ νομίσουν ὅτι ἐγὼ ἔφαγα κρέατα ἀπηγορευμένα καὶ πάντες τότε θὰ μὲ μιμηθοῦν. Καλύτερον προτιμῶ τὸν ἐνδοξον θάνατον παρὰ μίαν τὸσον ἄτιμον καὶ ἀμαρτωλὸν ζωὴν». Ἀφοῦ εἶπε ταῦτα ὁ

Ἐλεάζαρ, συνελήφθη καὶ ὠδηγήθη εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου του, ὅπου ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ὀργάνων τοῦ Ἀντιόχου, ἀφοῦ ἐβασανίσθη σκληρῶς.

Ἐκτὸς τοῦ μαρτυρίου τοῦ γέροντος Ἐλεάζαρ, ἀξιόθαύμαστον εἶνε καὶ τὸ μαρτύριον τῆς Σολομονῆς μετὰ τῶν ἐπτὰ τέκνων της.

Ὁ Ἀντίοχος συνέλαβε τὴν χήραν Σαλομονὴν μετὰ τῶν ἐπτὰ τέκνων της, διότι οὔτε αὐτὴ ὑπήκουσεν εἰς τὴν διαταγὴν του νὰ θυσιάσῃ εἰς τὰ εἰδῶλα, οὔτε τὰ ἐπτὰ αὐτῆς τέκνα, τὰ ὅποια αὐτὴ παρώτρυνε νὰ μείνουν πιστὰ εἰς τὴν θρησκείαν τῶν προγόνων των καὶ νὰ μὴ ὑπακούσουν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀντιόχου.

Οὗτος πρῶτον διέταξε τὰ τέκνα αὐτῆς νὰ θυσιάσουν ἐνώπιόν του εἰς τὰ εἰδῶλα καὶ νὰ φάγουν εἰδωλόθυτα καὶ χοιρινὰ κρέατα. Ἐκεῖνα ὅμως ἡρνήθησαν μετὰ θάρρους καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν ὅτι προτιμοῦν νὰ ὑπακούουν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Θεοῦ των καὶ τῆς θρησκείας των, παρὰ εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ.

Τότε ὁ Ἀντίοχος διέταξε νὰ βασανίσουν σκληρῶς καὶ νὰ φονεύσουν τὸν μεγαλύτερον υἱόν της πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς μητρός του καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν του, διὰ νὰ φοβήσῃ καὶ αὐτοὺς καὶ τὴν μητέρα των καὶ οὕτω νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτοὺς νὰ ὑποχωρήσουν καὶ ὑποταχθοῦν εἰς τὰς διαταγὰς του. Οὐδὲν ὅμως κατώρθωσε· διότι καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ φονευομένου παρώτρυνον αὐτὸν νὰ ὑποστῇ ἀφόβως καὶ εὐχαρίστως τὸ μαρτύριον, διότι ὁ Θεὸς θὰ τὸν ἀνταμείψῃ. Μετὰ τὸν φόνον τοῦ πρώτου ἐπηκολούθησεν ὁ φόνος τῶν λοιπῶν. Ὅταν ἦλθεν ἡ σειρά τοῦ τελευταίου, ὁ Ἀντίοχος ἐκάλεσεν αὐτὸν καὶ τὴν μητέρα του Σολομονὴν καὶ ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς πλοῦτη καὶ ἀξιώματα διὰ τὸν υἱόν της, ἐὰν ὑπήκουον εἰς τὴν διαταγὴν του· προέτρεψε δὲ τὴν Σολομονὴν νὰ συμβουλευέσῃ τὸ τέκνον της καὶ νὰ παρακινήσῃ αὐτὸ εἰς ὑπακοήν.

Ἐκείνη προσεποιήθη ὅτι δέχεται νὰ συμβουλευέσῃ τὸν υἱόν της καὶ ἤρχισε πρὸς αὐτὸν νὰ ὁμιλῇ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, καὶ νὰ τὸν προτρέπῃ νὰ μὴ ὑπακούσῃ εἰς

τὸ θέλημα τοῦ Ἀντιόχου, ἀλλὰ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· νὰ μιμηθῇ δὲ τοὺς ἀδελφούς του, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ ἀνταμείψῃ ὅλους μαζί.

Μετὰ τὴν συμβουλὴν ταύτην τῆς μητρός του ὁ νέος ἐκεῖνος πλήρης πίστεως καὶ θάρρους ἀπέρριψε τὰς προτάσεις τοῦ Ἀντιόχου καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· «Δὲν θὰ ὑπακούσω εἰς τὰς διαταγὰς σου, ἀλλὰ εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Θεοῦ μου, ὁ ὅποιος ἐμὲ μὲν θὰ ἀνταμείψῃ, σὲ δὲ θὰ τιμωρήσῃ σκληρῶς».

Τότε ὁ Ἀντίοχος διέταξε καὶ ἐφόνευσαν καὶ αὐτόν καὶ τὴν μητέρα του Σολομονήν.

Διὰ τὴν εὐσεβειάν των ταύτην καὶ τὴν μεγάλην των πίστιν πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, καὶ τὴν αὐταπάρνησιν αὐτῶν, ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν τιμᾷ τὴν μνήμην καὶ τῆς μητρός καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς τὴν 1ην Αὐγούστου ἐκάστου ἔτους καὶ δι' ὕμνων ἐξυμνεῖ τὴν θυσίαν αὐτῶν χάριν τῆς πίστεώς των.

91. Ἐπανάστασις τοῦ ἱερέως Ματταθίου

κατὰ τοῦ Ἀντιόχου (167 π. Χ.)

Οἱ ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου Δ΄. τοῦ Ἐπιφανοῦς, διωγμοὶ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐγέννησαν, ὥς ἦτο ἐπόμενονον, τὴν κατ' αὐτοῦ ἀντίδρασιν ἀνθρώπων γενναίων καὶ πιστῶν εἰς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πατρίδα αὐτῶν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔζη εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἰουδαίας εὐσεβῆς τις ἱερεὺς, ὀνομαζόμενος Ματταθίας, ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ἀσμοναίων. Οὗτος εἶχε πέντε υἱούς, τὸν Ἰωάννην, τὸν Σίμωνα, τὸν Ἰούδαν, τὸν Ἐλεάζαρ καὶ τὸν Ἰωνάθαν. Οὗτοι μεγάλην λύπην ἠσθάνοντο δι' ὅσους διωγμοὺς ὑφίσταντο οἱ ὁμοεθνεῖς των χάριν τῆς θρησκείας των.

Μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου διέμενεν ὁ Ματταθίας μετὰ τῶν υἱῶν του, ἀπεσταλμένος τοῦ Ἀντιόχου καὶ ἀπήτησε παρὰ τῶν Ἰουδαίων τῆς πόλεως ἐκείνης, νὰ ἀρνηθοῦν τὴν Ἰουδαϊκὴν αὐτῶν πίστιν καὶ νὰ θυσιάσουν εἰς τὰ εἰδῶλα.

Μερικοὶ ἐκ τῶν κατοίκων, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν, ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Ἀντιόχου. Ἄλλ' ὁ Ματταθίας, μετὰ τῶν τέκνων του καὶ τῆς λοιπῆς οἰκογενείας του, ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὴν θρησκείαν τῶν προγόνων των. Ὅταν δὲ ὁ Ματταθίας εἶδε μίαν ἡμέραν ἓνα Ἰουδαῖον νὰ θυσιάζῃ εἰς τὸν βωμὸν τῶν εἰδώλων, τὸν ὁποῖον εἶχε κατασκευάσει ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ βασιλέως, ὠργίσθη τόσον πολὺ, ὥστε ὥρμησε καὶ ἐφόνευσε καὶ τὸν θυσιάζοντα καὶ τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἀντιόχου. Μετὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸν λαὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ Ἀντιόχου καὶ εἶπεν: «Ὅστις ἀγαπᾷ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ τὴν θρησκείαν του, ἅς μὲ ἀκολουθήσῃ». Πολλοὶ ἠκολούθησαν αὐτὸν καὶ κατέφυγε μετὰ τῶν υἱῶν του καὶ τῶν ἀκολουθῶν του εἰς ὄρος ὑψηλὸν καὶ δυσπρόσιτον, τὸ Μωδεῖν, κατὰ τὸ ἔτος 167 π.Χ.

Ὁ Ἀντιόχος, εὐθύς ὡς ἔμαθε τὴν ἐπανάστασιν ταύτην, ἔστειλε στρατὸν ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν καὶ κατεδίωκεν αὐτούς. Οἱ ὁπαδοὶ ὅμως τοῦ Ματταθίου ἐπληθύνοντο καὶ συνεκρούοντο μὲ τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως.

Μίαν ἡμέραν Σαββάτου ἐπαναστάται τινὲς περιεκυκλώθησαν ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀντιόχου καὶ ἐφονεύθησαν πάντες, ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἀντίστασιν προέβαλον, ἔνεκα τῆς ἡμέρας τοῦ Σαββάτου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μωσσεϊκὸς νόμος ἀπαγορεύει πᾶσαν ἐργασίαν.

Ἐνεκα τοῦ γεγονότος τούτου, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατῶν Ματταθίας ἐκήρυξεν ὅτι, ἐν ἀνάγκῃ, δύνανται οἱ Ἰουδαῖοι νὰ πολεμοῦν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου.

Ὅταν δὲ εἶδεν ὁ Ματταθίας ὅτι οἱ περὶ αὐτὸν ἐπαναστάται ἔγιναν πολλοί, διωργάνωσεν αὐτούς στρατιωτικῶς καὶ ἐπετίθετο ἐναντίον τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀντιόχου καὶ πολλάκις ἐνίκησεν αὐτόν. Ὅταν δὲ εἰσῆρχετο εἰς τὰς διαφόρους πόλεις, κατέστρεφε τοὺς βωμούς, τοὺς ὁποίους εἶχον ἰδρύσει οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἀντιόχου, καὶ σκληρῶς ἐτιμῶρει τοὺς ἀλλαξοπιστήσαντας Ἰουδαίους.

Ὅταν δὲ τέλος ἐγήρασεν ὁ Ματταθίας τόσον, ὥστε νὰ μὴ δύναται πλέον αὐτὸς νὰ διευθύνῃ τὴν ἐπανάστασιν,

τὴν ὁποίαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη διηύθυνεν, ἐκάλεσε τοὺς υἱοὺς του καὶ συνέστησεν εἰς αὐτοὺς νὰ μένουν πιστοὶ εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των καὶ νὰ ἐξακολουθήσουν τὸν πόλεμον κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν, μὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ ἀπελευθερωθοῦν.

Ἐπειδὴ δὲ προησθάνετο τὸ τέλος του, ὥρισεν ὡς διάδοχον αὐτοῦ, διὰ μὲν τὴν διοίκησιν τοῦ λαοῦ, τὸν υἱόν του Σίμωνα, διὰ δὲ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ τὸν υἱόν του Ἰούδαν.

Μετὰ τὴν τακτοποίησιν τῆς διαδοχῆς αὐτοῦ, ὁ Ματταθίας ἔζησεν ἐπὶ τινα ἔτη καὶ ἀπέθανεν, ἀφοῦ ἄφησεν εἰς τὸν λαὸν ἀγαθὴν περὶ αὐτοῦ ἀνάμνησιν.

62. Ὁ Ἰούδας ὁ Μακκαδαῖος.

Πόλεμοι καὶ διάδοχοι αὐτοῦ.

Ὁ υἱὸς τοῦ Ματταθίου Ἰούδας, εὐθὺς ὡς ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ τῶν Ἰουδαίων, ὠργάνωσεν αὐτὸν καλύτερον καὶ δι' αὐτοῦ ἐπετίθετο ἰσχυρῶς ἐναντίον τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀντιόχου καὶ πολλάκις κατετρόπωσεν αὐτά. Ἔνεκα δὲ τῶν συχνῶν καὶ πολλῶν του ἐπιθέσεων καὶ τῶν πολεμικῶν κτυπημάτων, τὰ ὁποῖα ἔκαμνεν ἐναντίον τοῦ Ἀντιόχου, ὁ Ἰούδας ἔλαβε τὴν προσωνυμίαν Μακκαβαῖος, δηλαδὴ σφύρα. (Ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Μακκαμπί).

Ἐκτοτε δὲ πάντες οἱ ἐκ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, τῶν Ἀσμοναίων, ὠνομάσθησαν Μακκαβαῖοι.

Ὁ Ἰούδας ἐπετίθετο ἐναντίον πόλεων καὶ κατεδίωκε καὶ κατέσφαζε τοὺς εἰδωλολάτρας καὶ τοὺς ἀρνησιθρήσκους Ἰουδαίους. Τὸ ὄνομά του κατέστη φοβερὸν εἰς τοὺς ἐχθροὺς του καὶ ἔνδοξον μεταξὺ τῶν ὁμοφύλων του Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι ἤλπιζον δι' αὐτοῦ νὰ ἀποκτήσουν τὴν πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν των ἐλευθερίαν.

Ὁ Ἰούδας ἐπετέθη αἰφνιδίως κατὰ τῶν φρουρῶν τοῦ Ἀντιόχου, ὁπότε αὐτὸς ἔλειπεν εἰς ἐκστρατεῖαν κατὰ τῶν Περσῶν, ἐνίκησεν αὐτάς καὶ κατέλαβε τὴν Ἰε-

ρουσαλήμ. Ὄταν δὲ ἀνῆλθεν εἰς τὸν Ναὸν αὐτῆς καὶ εἶδε τὴν καταστροφὴν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὸν Ναὸν ῥηριπυμένον καὶ ἄνευ θυρῶν, τὸν δὲ πέριξ αὐτοῦ χώρον πλήρη ἀκανθῶν καὶ ἔρημον, ἐλυπήθη πάρα πολύ. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα διέταξε καὶ ἐκαθάρισαν αὐτόν, ἔκτισε νέον θυσιαστήριον, ἐπεσκεύασε καὶ συνεπλήρωσε τὸν Ναὸν καὶ ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ πολλοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ. Ἀνοικοδόμησε δὲ καὶ τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ὠχύρωσεν αὐτήν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπέθανεν ὁ Ἀντίοχος ὁ Δ', καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ Ἀντίοχος ὁ Ε', ὁ ὁποῖος δὲν κατῴρθωσε νὰ καταβάλλῃ τὸν Ἰούδαν. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ καὶ τούτου, βασιλεὺς ἐγίνεν ὁ Δημήτριος ὁ Σωτήρ, ὁ ὁποῖος ἔστειλε στρατὸν κατὰ τοῦ Ἰούδα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Βακχίδου. Οὗτος συνεκρούσθη μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Ἰούδα εἰς μίαν φονικωτάτην μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐνίκηθη ὁ Ἰούδας καὶ ἐφονεύθη, γενναίως μαχόμενος ὑπὲρ τῆς Πίστεως τοῦ καὶ τῆς πατρίδος του.

Τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐθρήνησαν μέγας οἱ Ἰουδαῖοι. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰούδα ὁ στρατὸς ἀνεκήρυξεν ἀρχηγόν του τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωνάθαν, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὸ ἔθνος του τὴν εἰρήνην, συνωμολόγησε συμμάχίαν μετὰ τῶν Ῥωμαίων.

Ἐκ τῆς συμμαχίας ταύτης πολὺ ὠφελήθησαν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐπὶ ἔτη εἶχον εἰρήνην.

Ὁ Ἰωνάθαν ἦλθεν ἀνύποπτος εἰς Πτολεμαῖδα τῆς Παλαιστίνης, διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Διόδοτον τὸν Τρύφωνα, στρατηγὸν τοῦ Ἀντιόχου. Ἐκεῖ ὁμως ἐφονεύθη ὑπ' ἐκείνου ὡς προδότης καὶ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἔλαβεν ἄλλος ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ Σίμων, τὸν ὁποῖον ὁ στρατὸς ἀνεκήρυξεν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τῶν Ἰουδαίων.

Οὗτος ἐξεδίωξεν ἐντελῶς ἐκ τῆς ἀκροπόλεως Σιών τὴν ξένην φρουράν, ἣ ὁποία εἶχε πάλιν ἐγκατασταθῇ ἐκεῖ περὶ τὸ 142 π. Χ., καὶ ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τοῦ κράτους του. Οὗτος κατὰ τὸ γῆρας του ὥρισεν ὡς διάδοχον αὐτοῦ τὸν υἱόν του Ἰωάννην Ὑρκανὸν τὸν Α'.

Ὁ Ὑρκανὸς οὗτος περιεπλάκη εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Σύρους, ἐνίκησεν αὐτοὺς καὶ κατόπιν καὶ τοὺς Σαμαρείτας κατέστρεψε δὲ καὶ κατέσκαψε τὸν Ναὸν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαραζίν, τὸν ὁποῖον εἶχον οἰκοδομήσει ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Διὰ τῶν νικῶν τούτων οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτησαν τελείως τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν

63. Ἡ Πηλυστινὴ καὶ ἡ Ἰουδαία ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου Ὑρκανοῦ τοῦ Α΄, ἐγένινεν ἄρχων τῶν Ἰουδαίων ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Ἀριστόβουλος ὁ Α΄, ὁ ἐπονομασθεὶς φιλέλλην, ἕνεκα τῆς ἀγάπης αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ Ἀριστόβουλος οὗτος ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, δοθέντα πρώτην φοράν εἰς ἄρχοντα τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τῆς ἐπανάδου αὐτῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ ἐφόρεσε βασιλικὸν στέμμα.

Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Ἀριστοβούλου ἐγίνε βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος, ἕνεκα τῆς σκληρότητος αὐτοῦ, ἐμισεῖτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ τόσο, ὥστε μόνον διὰ μισθοφορικῶν ξένων στρατευμάτων ἐφρουρεῖτο καὶ κατεῖχε τὸν θρόνον.

Τοῦτον ἀποθανόντα διεδέχθη ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀλεξάνδρα καὶ ταύτην διεδέχθη ὁ νεώτερος υἱὸς αὐτῆς Ὑρκανὸς ὁ Β΄.

Οὗτος, κατ' ἀπαίτησιν τοῦ λαοῦ, ἐγίνε καὶ ἀρχιερεὺς καὶ βασιλεὺς, ἕνεκα τοῦ ἡπίου χαρακτήρος του. Ἐναντίον ὅμως τούτου ἠγέρθη ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀριστόβουλος ὁ Β΄, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν βοήθειαν μερίδος τοῦ λαοῦ, κατέλαβεν ἄρκετάς πόλεις τῆς Ἰουδαίας καὶ ἐκηρύχθη ἐθνάρχης.

Ἡ διάστασις καὶ ἡ διχόνοια αὕτη τῶν δύο ἀδελφῶν ἠδύνατο νὰ ἀρθῇ ἐκ τοῦ μέσου μὲ ὀλίγην καλὴν θέλησιν καὶ τοῦτο ἐπεθύμει ὁ ἡπίος Ὑρκανός. Ἀλλ'

ὁ πλουσιώτατος καὶ φιλόδοξος ὑπουργὸς αὐτοῦ Ἀντίπατρος ἀντέδρα κατὰ παντὸς συμβιβασμοῦ.

Ὁ Ἀντίπατρος οὗτος ἦτο Ἰδουμαῖος τὴν καταγωγὴν, πλουσιώτατος, φιλοδοξότατος καὶ φίλος τῶν Ῥωμαίων. Οὗτος ἦτο Ὑπουργὸς τοῦ Ὑρκανοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπέβλεπεν εἰς ἰδικὰς του ὠφελείας καὶ ἰδικούς του σκοπούς, ἐνήργησε κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἠνάγκασεν ἀμοτέρους τοὺς ἀδελφούς νὰ ἐπικαλεσθοῦν τὴν διαιτησίαν καὶ κρίσιν τοῦ Ῥωμαίου στρατηγοῦ Πομπηίου, διὰ τὴν μεταξὺ των διαφοράν.

Ὁ Πομπήϊος (ὁ Μέγας) κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὐρίσκετο εἰς Δαμασκὸν τῆς Συρίας. Ἐκεῖ εἶχεν ἐπιστρέψει τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ κατὰ τοῦ Μιθριδάτου, βασιλέως τοῦ Πόντου, τὸν ὅποιον εἶχε νικήσει τῷ 66 π. Χ.

Ὁ Ἀριστόβουλος, ἐκ τῆς ἐπισκέψεώς του πρὸς τὸν Πομπήϊον καὶ τῶν συνομιλιῶν του πρὸς αὐτόν, ἀντελήφθη τοὺς κατακτητικούς σκοπούς τῶν Ῥωμαίων καὶ κρυφίως ἐπέστρεψεν εἰς Ἰουδαίαν. Ἐκεῖ δὲ προητοιμάζετο νὰ ἀποκρούσῃ τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Πομπηίου. Πράγματι οὗτος ἐπετέθη μετ' ὀλίγον χρόνον κατὰ τοῦ Ἀριστοβούλου, ἐνίκησεν αὐτόν καί, ἀφοῦ τὸν συνέλαβεν αἰχμάλωτον, ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην· ἀνεγνώρισε δὲ ὡς βασιλέα τῶν Ἰουδαίων τὸν Ὑρκανὸν τὸν Β'. Τοῦτον ἤγε καὶ ἔφερεν ὁ Πομπήϊος διὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ φίλου τῶν Ῥωμαίων.

Ὁ Ἀριστόβουλος μετὰ τινα χρόνον ἡλευθερώθη ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ ἦλθεν εἰς Παλαιστίνην, ὅπου ἐδολοφονήθη ὑπὸ ἀκολούθων τοῦ Πομπηίου.

Βραδύτερον ἀπέθανε καὶ ὁ Πομπήϊος, τῷ 58 π. Χ., φονευθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ βασιλέως αὐτῆς Πτολεμαίου Διονυσίου.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πομπηίου, ὁ Ἀντίπατρος, διὰ τῆς εὐμενείας πρὸς αὐτόν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ διὰ χρημάτων πρὸς τοὺς ἰσχύοντας Ῥωμαίους, κατῴρθωσε καὶ ἀνεγνώρισθη, διὰ τὰς ὑπηρεσίας του πρὸς τὴν Ῥώμην, Ῥωμαῖος πολίτης καὶ διωρίσθη Ῥωμαῖος ἐπίτροπος ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης. Οὗτος περιώρισε τότε τὸν Ὑρκανὸν τὸν

Β'. εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν μόνον ἀξίωμα, τὴν δὲ λοιπὴν διοίκησιν τῆς χώρας ἀνέλαβεν ὁ ἴδιος. Ἐλαβε δὲ τὴν ἄδειαν παρὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἔκτισε τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἔνεκα τούτου ἡγαπήθη ὑπὸ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ.

94. Ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀντιπάτρου Ἡρώδην τὸν Μέγαν.

Ὁ Ἀντίπατρος εἶχε δύο υἱούς, τὸν Φασαῆλον καὶ τὸν Ἡρώδην. Τούτους κατέστησεν ἄρχοντας εἰς τὴν Παλαιστίνην, τὸν μὲν Φασαῆλον εἰς Ἱερουσαλήμ, τὸν δὲ Ἡρώδην εἰς Γαλιλαίαν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιπάτρου ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἡρώδης ἐκολάκευσε κατὰ πολλοὺς τρόπους τοὺς Ῥωμαίους καὶ ἐξυπηρέτησεν αὐτούς. Οὕτω ἀπέκρουσε τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ῥωμαίων Πάρθους, οἱ ὅποιοι ἐπῆλθον ἐναντίον τῆς Παλαιστίνης, καὶ τὸν Ἀντίγονον, υἱὸν τοῦ Ἀριστοβούλου τοῦ Β', ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνακηρυχθῆ ὑπὸ ὁπαδῶν του βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Ἐνεκα τῶν ὑπηρεσιῶν του τούτων πρὸς τὴν Ῥώμην, ἡ Ῥωμαϊκὴ σύγκλητος, κατόπιν προτάσεως τοῦ Ἀντωνίου καὶ Ὀκταβιανοῦ, ἀνηγόρευσε τὸν Ἡρώδην βασιλέα τῆς Ἰουδαίας τὸ 50 π. Χ. καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν καὶ Ῥωμαϊκὸν στρατόν.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἡρώδου Φασαῆλος, αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ Πάρθων, ἀπέθανεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν.

Τοιουτοτρόπως ἡ Παλαιστίνη, ἔνεκα τῆς διχονοίας τῶν τελευταίων Μακκαβαίων, ἔχασε τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς καὶ ὑπετάγη εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Ὁ Ἡρώδης ὡς βασιλεὺς ἔδειξε τὴν μεγαλυτέραν του ἀπανθρωπίαν καὶ σκληρότητα. Οὗτος, διὰ νὰ στερεώσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀρχήν, ἐφόνευσε τὸν Ὑρκανὸν τὸν Β', τοῦ ὁποῖου τὴν ἀδελφὴν Μαριὰμ εἶχε λάβει σύζυγον, διὰ νὰ συνδεθῇ μετὰ τοῦ βασιλεύοντος οἴκου τῶν Μακκαβαίων. Μετὰ ταῦτα ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του Μαριὰμ καὶ τοὺς ἑξ αὐτῆς υἱούς του Ἀριστόβουλον καὶ Ἀλέξανδρον. Τοι-

ουτοτρόπως ὁ Ἡρώδης ἐξωλόθρευσεν ἐντελῶς τὴν γενεάν των Μακκαβαίων, διὰ νὰ μὴ ὑπάρξῃ ποτὲ πλέον ἀπαιτη- τῆς τῆς ἀρχῆς ἐξ αὐτῶν, οἱ ὅποιοι ἐπὶ 126 περίπου ἔτη ἔδιδον ἡγεμόνας εἰς τὴν Ἰουδαίαν.

Ὁ Ἡρώδης ἐνυμφεύθη καὶ πάλιν καὶ ἀπέκτησε νέους υἱούς, τὸν Φίλιππον (ἢ Ἡρώδην), τὸν Ἀρχέλαον, τὸν Ἡρώδην Ἀντίπαν καὶ ἄλλον Φίλιππον.

Ὁ Ἡρώδης ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν μετὰ μεγά- λης σκληρότητος καὶ ἀπανθρωπίας. Ἵνα δὲ ἐξιλεωθῇ ἔ- ναντι τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ διὰ τὰ ἐγκλήματα τοῦ καὶ τὰς καινοτομίας τοῦ καὶ διὰ τὴν εἰσαγωγὴν εἰδωλολατρικῶν ἑορτῶν καὶ ἐθίμων, ἐκαλλώπισε τὸν Ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ διὰ μυθώδους πολυτελείας τῷ 17 π.Χ., συνεπλήρωσε τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔκτισεν ἀνάκτορα καὶ ἄλλα με- γαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα. Ἀλλὰ τὰ ἔργα ταῦτα ἀπήτη- σαν βαρυτάτους φόρους, ἔνεκα τῶν ὁποίων ὁ λαὸς ἡγα- νάκτει κατ' αὐτοῦ, ὑποκινούμενος καὶ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων.

Οἱ Φαρισαῖοι οὗτοι ἀπετέλουν τὴν ἐθνικιστικὴν μερίδα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία ἐμίσει τοὺς Ῥωμαίους καὶ πάντας τοὺς ξένους. Ἀντίθετοι δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ φίλοι τῶν Ῥωμαίων ἦσαν οἱ Σαδδουκαῖοι, τοὺς ὁποίους ἐπρο- στάτευεν ὁ Ἡρώδης καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐκαλοῦντο καὶ Ἡρωδιανοί.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τοῦ Ἡρώδου τούτου ἐγεννήθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας.

Ἵνα δὲ φονεύσῃ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης διέταξε τὴν σφαγὴν τῶν παιδῶν τῆς Βηθλεὲμ ἀπὸ δύο ἐτῶν καὶ κάτω, ὡς ἀ- ναφέρουσι τὰ Εὐαγγέλια.

Ὁ Ἡρώδης οὗτος ἐκλήθη μέγας, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ Ἡρώδου, τοῦ υἱοῦ τοῦ. Ἀπέθανε δὲ περὶ τὸ 2 μ.Χ., εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν ἐκ φοβερᾶς νόσου, ἔνεκα τῆς ὁποίας τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐσάπη καὶ ἔγινε σκω- ληκόβρωτον.

Διὰ τῆς διαθήκης τοῦ, ἡ ὁποία ἐπεκυρώθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου Ὁκταβιανοῦ, διένειμε τὸ βασίλειόν τοῦ εἰς

τοὺς τρεῖς υἱοὺς του, εἰς τὸν Ἀρχέλαον, εἰς τὸν Ἡρώδην Ἀντίπαν καὶ εἰς τὸν Φίλιππον.

Ἀργότερον ὅμως οἱ Ῥωμαῖοι ὑπήγαγον τὴν διοίκησιν τῆς Παλαιστίνης ὑπὸ τὸν ἀνθύπατον τῆς Συρίας, ὁ ὁποῖος ἔστελλεν εἰς Ἰουδαίαν τετράρχας, ὅπως ἦτο ὁ Πόντιος Πιλάτος, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ὁποῖου ἔσταυρώθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Οἱ Πρωτόπλα-
στοὶ ἐκδιώκον-
ται ἐκ τοῦ Πα-
ραδείσου.

Ὁ κατακλυ-
σμός.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ.

Ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης

Ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Ἑβραίων
θυσιάζει θυμίαμα ἐπὶ
τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυ-
μιάματος, βοηθούμενος
ὑπὸ ἱερέως.

Ἡ ἑπτάφωτος λυχνία.

Ὁ Σαοὺλ χρίεται βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Σαμουήλ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ἐκτὸν Ἱστορίαν τῆς Π. Διαθήκης

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ	Σελ.	3
ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ	»	8
1 Εἰσγωγή	»	9
2 Διαίρεσις τῆς Ἱστορίας τῆς Π. Διαθήκης	»	11

ΜΕΡΟΣ Α'

3 Ἡ Δημιουργία τοῦ κόσμου	»	13
4 Ἡ πλάσις τοῦ ἀνθρώπου	»	15
5 Ἀμαρτία καὶ τιμωρία τῶν πρωτοπλάστων	»	16
6 Ὁ Κατακλυσμὸς καὶ ἡ σωτηρία τοῦ Νῶε	»	21
7 Ὁ Πύργος τῆς Βαβέλ	»	25

ΜΕΡΟΣ Β'

8 Περὶ Πατριαρχῶν τῶν Ἑβραίων	»	27
9 Ὁ Ἀβραάμ	»	27
10 Χωρισμὸς τοῦ Ἀβραάμ ἀπὸ τοῦ Λῶτ	»	29
11 Ἡ καταστροφή τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων	»	30
12 Γέννησις καὶ θυσία τοῦ Ἰσαάκ	»	31
13 Γάμος τοῦ Ἰσαάκ	»	32
14 Ὁ Ἰακώβ λαμβάνει δι' ἀπάτης τὴν εὐλογίαν τοῦ πα- τρὸς του Ἰσαάκ	»	34
15 Ὁ Ἰακώβ ἀπέρχεται εἰς Μεσοποταμίαν	»	36
16 Ὁ Ἰακώβ νυμφεύεται τὰς θυγατέρας τοῦ Λάβαν	»	38
17 Ἐπιστροφή τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν πατρίδα του Χαναάν	»	39
18 Πώλησις τοῦ Ἰωσήφ, ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του	»	41
19 Ὁ Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον. (Πώλησις καὶ φυλάκισις αὐτοῦ)	»	43
20 Τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραὼ καὶ ἡ ἀποφυλάκισις καὶ ἀνύψωσις τοῦ Ἰωσήφ	»	45

21	Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἔρχονται εἰς Αἴγυπτον διὰ νὰ ἀγοράσουν σῖτον	Σελ. 47
22	Δεύτερον ταξίδιον τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον. Φανέρωσις τοῦ Ἰωσήφ εἰς αὐτούς.	49
23	Ὁ Ἰακώβ μετὰ τῶν υἱῶν του ἔρχεται εἰς Αἴγυπτον	53

ΜΕΡΟΣ Γ'

24	Ἡ καταπίεσις τῶν Ἰσραηλιτῶν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ γέννησις τοῦ Μωϋσέως	55
25	Φυγὴ τοῦ Μωϋσέως ἐξ Αἰγύπτου καὶ κλησις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐξαγάγῃ τοὺς Ἰσραηλίτας ἐξ Αἰγύπτου	58
26	Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρὼν ἐμφανίζονται πρὸ τοῦ Φαραώ. Αἱ δέκα πληγαὶ τῆς Αἰγύπτου	60
27	Ἀναχώρησις τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξ Αἰγύπτου καὶ διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης	62
28	Οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἀραβίας	64
29	Ὁ Θεὸς δίδει τὸν δεκάλογον εἰς τὸν Μωϋσέα ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ.	65
30	Περὶ τοῦ δεκαλόγου, τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης καὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.	68
31	Ὁ καθορισμὸς τῆς ἱερατικῆς φυλῆς καὶ τῶν ἑορτῶν ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως	70
32	Περιπλάνησις τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κατασκόπευσις τῆς Χαναάν	72
33	Θάνατος τοῦ Ἀαρὼν καὶ τοῦ Μωϋσέως	75
34	Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυὴ ἀρχηγὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Διάβασις τοῦ Ἰορδάνου καὶ κατάληψις τῆς Ἱεριχοῦς, πόλεως τῆς Χαναάν	76
35	Ἡ Ἱστορία τοῦ Ἰώβ	79

ΜΕΡΟΣ Δ'.

36	Περὶ Κριτῶν	82
37	Ὁ Γεδεὼν	83
38	Ὁ Σαμψών	84
39	Ἡλὶ καὶ Σαμουήλ	86
40	Ἡ Ἱστορία τῆς Ρούθ	88

ΜΕΡΟΣ Ε'.

41	Περὶ τοῦ Σαουλ	
α'.	Ὁ Σαουλ χρίεται βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν	91
β'.	Πόλεμος τοῦ Σαουλ κατὰ τῶν Φιλισταίων καὶ θάνατος τοῦ Γολιάθ ὑπὸ τοῦ Δαβὶδ	92
γ'.	Ἡττα τοῦ Σαουλ ὑπὸ τῶν Φιλισταίων καὶ θάνατος αὐτοῦ	95
42	Ὁ Δαβὶδ γίνεται βασιλεὺς	96

43	Ἔργα τοῦ Δαβὶδ	Σελ. 99
44	Ὁ Σολομών	» 100
45	Ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος	» 102
46	Δόξα, ἁμαρτία καὶ θάνατος τοῦ Σολομῶντος	» 105
47	Ῥοβοὰμ καὶ Ἱεροβοὰμ	» 107
48	Καταστροφή τῶν δύο βασιλείων	» 109

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'.

49	Οἱ Προφῆται	» 113
50	Ὁ Προφήτης Ἡλίας	» 114
51	Ὁ Προφήτης Ἰωνᾶς	» 116
52	Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας	» 117
53	Ὁ Προφήτης Ἱερεμίας	» 118
54	Ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ	» 119
55	Ὁ Προφήτης Δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες	» 120
56	Ὁ Δανιὴλ ἐξηγεῖ εἰς τὸν Βαλτάσαρ μυστηριώδεις λέξεις καὶ ῥίπτεται ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων	» 123

ΜΕΡΟΣ Ζ'.

57	Ἐπάνοδος τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν καὶ ἀνοικοδόμησις τοῦ Ναοῦ καὶ τῶν τειχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ	» 126
58	Ὑποταγὴ τῆς Παλαιστίνης καὶ τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον	» 128
59	Οἱ Ἰουδαῖοι ὑπὸ τοὺς Ἑλληνας βασιλεῖς	» 130
60	Ὁ μαρτυρικός θάνατος τοῦ γέροντος Ἐλεάζαρ καὶ τῆς Σολομονῆς μετὰ τῶν ἑπτὰ τέκνων τῆς	» 132
61	Ἐπανάστασις τοῦ ἱερέως Ματθαίου κατὰ τοῦ Ἀντιόχου	» 134
62	Ὁ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος. Πόλεμοι καὶ διάδοχοι αὐτοῦ	» 136
63	Ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ Ἰουδαία ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους	» 138
64	Ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀντιπάτρου Ἡρώδην τὸν Μέγαν	» 140
	Χάρτης τῆς Παλαιστίνης καὶ Αἰγύπτου	» 143

